

สำนักหอสมุด

อภิธานนาการ

วันเสร็จสิ้นโครงการ: สิงหาคม 2564

รายวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการวิจัย : รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

รายชื่อคณะผู้วิจัยในโครงการและต้นสังกัด

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ปกรณ์ ประจันบาน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนุชา กอนพวง ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร. วารินทร์ แก้วอุไร ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

วันลงทะเบียน..... 28 ก.พ. 2565

เลขทะเบียน..... 1049044

เลขเรียกหนังสือ.....

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจาก
ทุนรายได้ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีงบประมาณ 2563

Disclaimer:

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์นี้ได้รับการสนับสนุนจากทุนรายได้มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีงบประมาณ 2563
จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยและข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ไม่ได้สะท้อนและไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ผู้ให้ทุน ซึ่ง
หมายถึงมหาวิทยาลัยนเรศวร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่เกิดขึ้น ทำให้การเรียนการสอนของสถานศึกษา ในทุกระดับการประสบปัญหาอย่างมาก ซึ่งส่งผลโดยตรงกับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะต้องมีแผนปฏิบัติทางวิชาการหรือรูปแบบบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยจะต้องปรับแนวทางหรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสม เช่น การใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาให้มีความต่อเนื่องและให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางดังกล่าวจะต้องมีแบบแผนหรือรูปแบบสำหรับบริหารวิชาการที่เหมาะสม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสานของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ
- 3) ศึกษาประเมินผลการใช้ของรูปแบบการบริหารวิชาการดังกล่าว ในแง่ของการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

รูปแบบวิจัยเป็นวิจัยแบบผสมผสาน สำหรับบริบทการวิจัย รูปแบบการบริหารวิชาการที่ถูกพัฒนาขึ้น และทดลองใช้ในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่เปิดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาที่ 1 ถึง 6 ที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล และการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีครูจำนวน 67 คน นักเรียน 1580 ผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ 9 คน และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการฯ 5 คน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ ได้แก่ ชุดคำถามสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการับนารูปแบบบริหารวิชาการ เอกสารรูปแบบการบริหารวิชาการฯ แบบประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ แบบประเมินความพร้อมของผู้ปกครองและนักเรียน แบบประเมินความพร้อมของครูผู้สอน แบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของนักเรียนผ่านการใช้กูเกิ้ลฟอร์มแบบออนไลน์ แบบประเมินความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และออนไลน์ซ์ของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านการใช้กูเกิ้ลฟอร์มออนไลน์ ชุดคำถามสัมภาษณ์รายบุคคลสำหรับผู้ปกครอง ชุดคำถามสนทนากลุ่มย่อยสำหรับครูดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลโดย คณะผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวิจัยทั้งหมดและตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของทุกฝ่าย ทั้งนักเรียนผู้ปกครอง ครูผู้สอนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และความรู้ทักษะสำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสาน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ พร้อมกับดำเนินการ

สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้ชุดคำถามจำนวน 9 คนเกี่ยวกับหลักการบริหารวิชาการที่ควรจะเป็นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารวิชาการขึ้นมา แล้วประเมินรูปแบบดังกล่าวโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำรูปแบบการบริหารวิชาการฯ ไปทดลองใช้ ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 เก็บข้อมูล ประเมินผล การใช้รูปแบบการบริหารวิชาการ ในแง่ของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และการเรียนรู้ของนักเรียน ด้วยแบบประเมินออนไลน์โดยใช้กูเกิลฟอร์ม เก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มย่อย ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างครูรายบุคคล จำนวน 13 คนซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มสาระฯ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างผู้ปกครองรายบุคคล 12 คน และสัมภาษณ์นักเรียนรายบุคคล 18 คน ด้วยชุดคำถามที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนและผู้ปกครองมีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ สำหรับการเรียนในส่วนของการเรียนรู้ออนไลน์ ของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระดับมาก ความพร้อมด้านความรู้และฉลาดรู้ทางเทคโนโลยีอยู่ระดับปานกลางถึงสูง

2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบฯ ซึ่งได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และ หลักการการสร้างความเข้าใจร่วม และ องค์ประกอบสำคัญ 2 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านที่ 1 องค์ประกอบด้านขอบข่ายงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้แก่ 1.1 การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน 1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.5 การวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.7 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน 1.8 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 1.9 การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และด้านที่ 2 องค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่ 2.1 ชั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2.2 ชั้นวางแผน 2.3 ชั้นปฏิบัติ 2.4 ชั้นตรวจสอบ และ 2.5 ชั้นปรับปรุงพัฒนา โดยรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์และโดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ($X=4.23 - 4.75, S.D. =0.54- 0.67$)

3 ผลการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ไปใช้ พบว่า ครูมีความเข้าใจรูปแบบดีขึ้นตามลำดับ และสามารถจัดการเรียนการสอนทั้งออนไลน์ และออนไซต์ ได้อย่างเหมาะสมและบรรลุเป้าหมาย นักเรียนมีความเข้าใจต่อบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเรียนรู้ออนไลน์ที่เน้นสร้างการเรียนรู้เพื่อรู้และควบคุมการเรียนรู้ของตนเองและการเรียนที่เน้นปฏิบัติเมื่อเรียนออนไซต์ในโรงเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อระบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในระดับมาก ($X = 4.24$, $S.D. 0.46$)

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพได้มีประเด็นสะท้อน เกี่ยวกับการกำหนด เวลา การเข้าชั้นเรียน การส่ง การบ้าน ยังมีปัญหาอยู่ระดับหนึ่ง ในช่วงแรกของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ แต่เมื่อมีการตรวจสอบแล้วปรับปรุง ทำให้ปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวถูกแก้ไข และพัฒนาในทิศทางที่ดีขึ้น

จากผลวิจัยและข้อค้นพบ การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไป ใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 หรือสถานการณ์อื่นๆ ที่มีข้อจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหาร จะต้องคำนึงถึงหลักการที่และลักษณะสำคัญของรูปแบบ รวมทั้งบริบทแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละ โรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานความพร้อมต่าง ๆ จากส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาคำตอบที่เลือกรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าจะใช้รูปแบบไหนบ้างที่จะ ผสมผสานกัน โดยคำนึงถึงบริบท ผู้เรียน และความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ของนักเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งมีการ สร้างแนวทางและรูปแบบการสื่อสาร สร้างการมีส่วนร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหามาตรการร่วมกันใน การส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ สำหรับข้อเสนอแนะวิจัยในการทำวิจัย การวิจัยครั้งนี้ มีการระบุใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพียง 2 แบบ คือแบบออนไลน์และออนไซต์ เนื่องจากข้อมูลการสำรวจ ความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่ามีความพร้อมค่อนข้างสูงในด้านของเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสารและ สัญญาณอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ควรมีการศึกษาในโรงเรียนที่สภาพบริบทและความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อใช้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่ แตกต่างออกไปในการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบอย่างมาก สถานศึกษาจะต้องมีรูปแบบบริหาร วิชาการที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการ เรียนสอนแบบผสมผสาน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานใน สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ การวิจัยนี้ใช้ การวิจัยแบบผสมผสาน บริบทการวิจัยเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีความพร้อม ด้านอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต เก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู แล้ววิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนแล้วสังเคราะห์สร้างรูปแบบการ บริหารวิชาการฯ และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปี การศึกษา 2563 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและผู้ปกครอง มีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสารในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย หลักการและลักษณะสำคัญ และ องค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ขอบข่ายงานวิชาการ 9 ขอบข่าย และ 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ 5 ขั้นตอน รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ สามารถนำไปใช้ได้และส่งผลเชิงบวกต่อการจัดการ เรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โรคโควิด-19

Abstract

COVID-19 pandemic situation has a crucial impact on school. As such, schools need a proper academic administration model. The research purposes were 1) to survey students', parents', and teachers' preparedness for blended-learning, 2) to create a model of an academic administration for blended-learning management during COVID-19 pandemic situation and to examine the implementation of the developed model on teacher's learning management and students' learning. A mixed method research design was employed. The research context was set in one high school under one university administrative structure, equipped with current technology computers with internet connection. Data collection was conducted by surveying teachers', students', and parents' preparedness for blended-learning and then incorporated the obtained data into the expert interview data to synthesize and create a model of academic administration. After that, the developed model was evaluated by five assigned experts and then improved, respectively. Then, the developed model was implemented, simultaneously the data were collected, in the school during first and second semesters of 2020 academic year and first semester of 2021 academic year. For data analysis, content analysis technique was used for qualitative data while basic statistics of mean, S.D. and percentage were used for quantitative ones. As a result, it was found that 1) students', parents' and teachers' preparedness was at high level, 2) the developed model of academic administration for blended-learning management consisted of its principle and key aspects and two key components: nine academic areas and five steps of academic management process, accordingly the developed model was considered at high level by the experts, in overall, and in consistency with the practical data, 3) the developed model was practical in school setting and has positive impacts on teachers' learning management and students' learning. Even though, there were some problems and obstacles.

Keywords: A Model of Academic Administration, Blended-Learning, COVID-19

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทคัดย่อ

บทที่ 1 บทนำ

1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

1

วัตถุประสงค์การวิจัย

4

กรอบแนวคิดการวิจัย

4

บริบทและขอบเขตของการวิจัย

5

นิยามศัพท์เฉพาะ

6

ความสำคัญและประโยชน์ของโครงการวิจัย

7

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

8

รูปแบบการบริหารงานวิชาการ

10

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

17

แนวคิดเชิงวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

26

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

32

บริบทและกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

32

เครื่องมือวิจัย

33

ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

34

การวิเคราะห์ข้อมูล

35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	37
ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสาน	37
ผลการสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	42
ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู และการเรียนรู้ของนักเรียน	54
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลวิจัย และข้อเสนอแนะ	58
สรุปผลวิจัย	58
อภิปรายผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทาง ในการจัดการศึกษาและบริหารจัดการวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอน แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	70
ภาคผนวก ข แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	74
ภาคผนวก ค เอกสารรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	79
ภาคผนวก ง แบบสอบถามออนไลน์ Google form ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อม ของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน (หน้าแรก แบบฟอร์มออนไลน์)	91
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	94
ภาคผนวก ฉ บทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่	96

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดวิจัย	4
ภาพ 2 แผนภูมิแสดง สัดส่วนผู้ตอบแบบประเมินที่เป็นนักเรียน	37
ภาพ 3 แสดงผลสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี	38
ภาพ 4 แสดงผลสำรวจความเร็วสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	38
ภาพ 5 แสดงผลสำรวจความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมต่อระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตของผู้ปกครอง	39
ภาพ 6 แสดงผลสำรวจระดับความรู้เกี่ยวกับการติดตั้งโปรแกรม	39
ภาพ 7 แสดงผลสำรวจระดับความรู้การใช้โปรแกรมพื้นฐาน	40
ภาพ 8 แสดงผลสำรวจระดับความเข้าใจเกี่ยวกับ Google Classroom	40
ภาพ 9 แสดงผลสำรวจระดับความพร้อมการสนับสนุนการเรียนออนไลน์ของผู้ปกครอง	41
ภาพ 10 แสดงรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	43
ภาพ 11 แผนภาพแสดงวงจรขั้นตอนของ I-PDCA ของกระบวนการบริหารงานวิชาการ	51
ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	53

สารบัญตาราง

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทั่วโลก ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงในทุกมิติของสังคมทั่วโลก โดยเฉพาะระบบการศึกษาทั่วโลกที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ที่ส่งผลให้โรงเรียนมากกว่า 190 ประเทศต้องหยุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั่วคราวเพื่อลดพื้นที่เสี่ยงและจำนวนผู้ติดเชื้อลง ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก (UNESCO, 2020) ดังนั้น การศึกษาผ่านระบบออนไลน์จึงถูกยกระดับจากการเป็นตัวช่วยนอกหลักสูตรมาเป็นวิธีหลักที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของระบบการศึกษาทั่วโลกเดินหน้าต่อไปได้ (PISA THAILAND, 2020) สำหรับประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ในหลายช่วงเวลาตามความรุนแรงของการระบาดในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นมา โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ. 2563, เมษายน 9) และในช่วงปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ นักเรียนจะต้องเรียนทางไกล แบบออนไลน์ (Online) ที่บ้าน และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 นี้ ทำให้ต้องปรับเวลาเรียนใหม่ และจำนวนวันหลังจากเปิดเรียนที่มีการเรียนการสอนต้องลดลง แต่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเดิม ดังนั้นภาระหนักจึงตกอยู่ที่โรงเรียนและครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรโดยที่เวลาต่อภาคเรียนน้อยลง (พงศัทศ วนิชานันท์, 2563) โดยที่โรงเรียนและครูจะต้องมีแนวทางสำหรับการจัดการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องพิจารณาจากเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านอุปกรณ์ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้น การจัดการศึกษาในสถานการณ์ ดังกล่าว สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์หรือแนวทางการจัดการศึกษา โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่ขาดตอน และสามารถปรับให้เข้ากับ

สถานการณ์ที่คาดเดาได้ยาก และเนื่องจากเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 นี้เป็นสถานการณ์ที่อุบัติใหม่ ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทำให้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการยังมีข้อมูลค่อนข้างน้อย ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จะได้ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในสถานการณ์ที่ยากลำบากและมีข้อจำกัดมากมายอย่างสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ อีกได้

ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด แนวคิดการเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ เป็นแนวคิดหลักสำคัญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมและข้อจำกัดด้านต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งทำให้ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและมาตรการการเรียนรู้อันปรับปรุงทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องสร้างแนวทางที่เป็นรูปแบบสำหรับการบริหารจัดการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์เช่นนี้ ให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด รูปแบบการบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีการกำหนดแนวทางวิธีการที่เหมาะสม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์นี้ พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) จะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ในการสอน และช่องทางในการสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้เรียนหลากหลายวิธีเข้าด้วยกัน (Bersin and Associates: 2003, p.3) โดยสามารถเลือกวิธีการและช่องทาง หรืออาจเป็น การผสมผสานวิธีการที่หลากหลายเข้าด้วยกันทั้งวิธีการสอน สื่อ รวมถึงเทคโนโลยี การสอนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม หรือการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากันกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ (นวลพรรณ ไชยมา: 2554, น.11) โดยการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของรูปแบบนี้จะต้อง กำหนดแนวทางและหลักการ ในระดับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed learning) และการใช้อภิปัญญา (Metacognition) ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของตัวเอง เมื่อต้องเรียนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ อีกทั้งในระดับการจัดการของสถานศึกษา ก็จะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการ โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้กำกับและกำหนดทิศทางทางการดำเนินการงานด้านวิชาการให้เหมาะสม

การบริหารงานวิชาการเป็นงาน ที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการดำเนินการ กิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาที่ถือได้ว่าเป็นเครื่องบ่งชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543: 2) และการบริหารงานวิชาการนั้น เป็นส่วนของกลไกหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยมุ่งปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียนนั้นได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยตรง(อมรดา พุทธินันท์, 2561, หน้า 52)

การบริหารงานวิชาการจะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ณ ช่วงเวลานั้นๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นนำไปดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนด และมีการกำกับติดตามแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น และทำการประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม เพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่างๆ (กิตติภพ ถาวร, 2559, หน้า 30) ซึ่งการบริหารกิจกรรมวิชาการทุกชนิดนั้นจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา (มิพัทธ์ เรืองแหล่ 2558, หน้า 33)

จากสภาพการณ์ของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นจะต้องมีรูปแบบและแนวทางสำหรับการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมและมี ประสิทธิภาพผ่านการบริหารขอบข่ายงานวิชาการด้านต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้มุ่งศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานใน สถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องและเป็นไปอย่างมี คุณภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งผลดีโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน และสามารถปรับประยุกต์ใช้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าวกับสถานการณ์ที่มีลักษณะที่คล้ายกันได้ในอนาคต

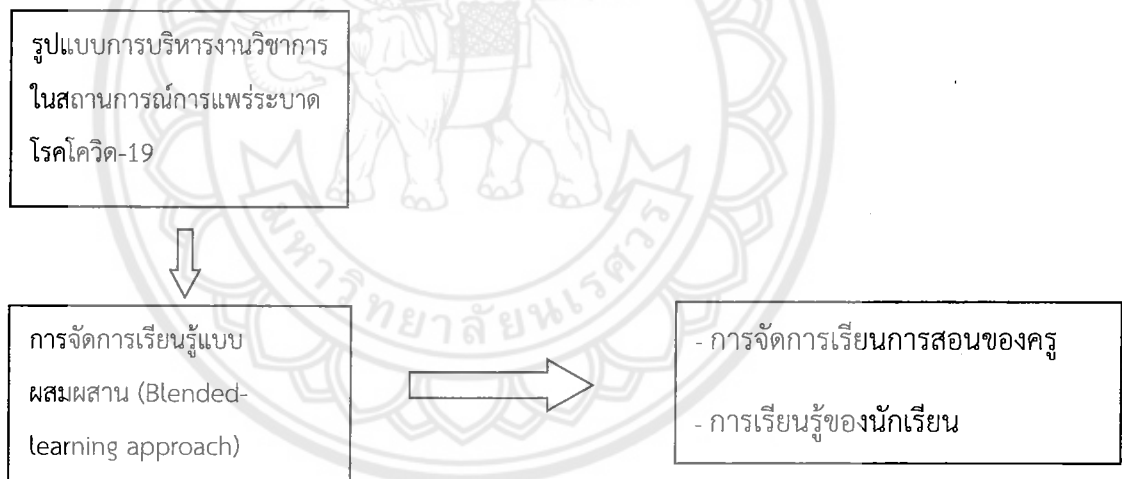
วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ
- 3) ศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัยนี้ นำเสนอใน ภาพ 1 ด้านล่างนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

บริบทและขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการกำหนดและคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด แต่ใช้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน จังหวัดพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1,441 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 681 คน และ นักเรียนหญิง 760 จำนวน และปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1570 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 759 คน และ นักเรียนหญิง 811 จำนวน สำหรับครุรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2563 จำนวนรวม 72 คน เป็น ชาย 29 คน หญิง 43 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวนรวม 84 เป็นชาย 46 หญิง 46 บริบทของโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลางใจเมือง ของอำเภอเมืองในตัวจังหวัด มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือทางเทคโนโลยีทั้งคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การสื่อสารอื่น ๆ รวมทั้งมีระบบสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย หรือ WIFI ความเร็วสูง (Hi-Speed) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งโรงเรียน

นอกจากนี้ ในขั้นการศึกษาแนวคิดเชิงบริหารวิชาการ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับการสังเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการฯ ไว้ 9 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีขนาดและบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยแบ่งเป็น รองผู้อำนวยการฝ่ายการบริหารงานวิชาการ 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ 1 คน และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตรวจประเมินเครื่องมือวิจัยและตรวจประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารวิชาการจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นศึกษานิเทศระดับชำนาญการ และจบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการหรือแนวทางการปฏิบัติงานของทุกฝ่ายโดยผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง ระบบแบบแผนการบริหารที่มีโครงสร้างองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานของขอบข่ายงานหรือองค์ประกอบที่สำคัญของงานวิชาการระดับสถานศึกษา(โรงเรียน) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน และมีกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ประกอบด้วย

1. หลักการและลักษณะสำคัญรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ซึ่งได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และ หลักการการสร้างความเข้าใจร่วม 2. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการ 2.1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศติดตาม และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) และ 2.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนตรวจสอบและศึกษาพื้นฐาน ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ และ ขั้นการดำเนินการปรับปรุงพัฒนา

3. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานระหว่างแบบเผชิญหน้าหรือการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเข้ากับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพและบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรของสถานศึกษา

4. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่างๆของครูผู้สอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรของสถานศึกษาผ่านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งออนไลน์และออนไซต์ในห้องเรียน

5. การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนปฏิบัติในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และกระบวนการทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ ในการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรของสถานศึกษา

ความสำคัญและประโยชน์ของโครงการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบและแนวทางสำหรับการบริหารจัดการงานด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19ที่สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้ในระดับโรงเรียน หรือสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งระดับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการใช้เทคโนโลยีร่วม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ ได้มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย โดยมีประเด็นหลัก ๆ ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎี หรือข้อมูลเกี่ยวกับ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รูปแบบการบริหารวิชาการ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้างต้น โดยเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเชิงทฤษฎีเพื่อนำไปประมวลผลร่วมกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และสังเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการบริหารวิชาการดังกล่าวโดยมี รายละเอียด ที่นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
3. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
4. แนวคิดเชิงวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

เชื้อไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่เป็นไวรัสที่สามารถติดเชื้อได้ในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ 7 จึงถูกเรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โควิด-19” (COVID-19) แม้ว่าอาการโดยทั่วไปจะดูเหมือนเป็นเพียงไข้หวัดธรรมดา แต่ที่เชื้อไวรัสนี้เป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ยังไม่มียาปฏิชีวนะตัวไหนที่สามารถรักษาให้หายได้โดยตรง การรักษาเป็นไปแบบประคับประคองตามอาการเท่านั้น นอกจากนี้ อันตรายที่ทำให้เสี่ยงถึงเสียชีวิตได้เมื่อระบบภูมิคุ้มกันของเราไม่แข็งแรง หรือเชื้อไวรัสเข้าไปทำลายการทำงานของปอดได้ จนทำให้เชื้อไวรัสแพร่กระจายลุกลามมากขึ้น รวดเร็วขึ้น (ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital "วช.", 2020)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทั่วโลก ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2563 มีผู้ติดเชื้อสะสมทั่วโลกมากกว่าแปดล้านราย และเสียชีวิตทั้งสิ้นกว่าสี่แสนราย (กรมควบคุมโรค, 2020) โดยมีผู้ติดเชื้อสะสมในประเทศไทย 3,147 ราย และเสียชีวิตทั้งสิ้น 58 ราย (กรมควบคุมโรค, 2020) เพื่อป้องกันและชะลอการแพร่

ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 องค์การอนามัยโลกจึงประกาศให้ประชาชนทั่วไปหลีกเลี่ยงการอยู่ในพื้นที่ที่มีคนหมู่มาก และแออัด ควรเว้นระยะห่างทางสังคมอย่างน้อย 1 เมตร (Social Distancing) ล้างมืออย่างสม่ำเสมอ และสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะออกนอกเคหสถาน (World Health Organization, 2020) สำหรับแนวทางการป้องกันในประเทศไทย เนื่องจากขณะนี้ไทยไม่พบผู้ติดเชื้อในประเทศติดต่อกันเป็นเวลาหลายสัปดาห์ จึงทำให้รัฐบาลไทยผ่อนคลายนโยบายการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด - 19 เป็นช่วงที่ 4 โดยประกาศยกเลิกห้ามประชาชนออกนอกเคหสถาน ผ่อนผันการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ และอนุญาตให้มีการขนส่งสาธารณะทุกประเภทข้ามเขตพื้นที่จังหวัด ทั้งนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามมาตรฐานสากลอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การเว้นระยะห่างทางสังคม และการยอมรับระบบติดตามตัวผ่านแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์มือถือ (ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2548 (ฉบับที่ 10) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2548)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ระบบการศึกษาทั่วโลกได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทำให้โรงเรียนมากกว่า 190 ประเทศต้องหยุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั่วคราวเพื่อลดพื้นที่เสี่ยงและจำนวนผู้ติดเชื้อลง ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก (UNESCO, 2020) ดังนั้น การศึกษาผ่านระบบออนไลน์จึงถูกยกระดับจากการเป็นตัวช่วยนอกหลักสูตรมาเป็นวิธีหลักที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของระบบการศึกษาทั่วโลกเดินหน้าต่อไปได้ (PISA THAILAND, 2020) สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 และเปิดเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ. 2563, เมษายน 9) ในช่วงปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษนักเรียนจะต้องเรียนทางไกล (Online) ที่บ้าน ทำให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาไทย จากข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ปัญหาของครัวเรือนในประเทศไทยที่ใหญ่กว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากที่บ้านคือ การไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน หากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 21 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 49 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 38 ขณะที่ ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ 68 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 55 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 44 ในปี 2561 เสาวรัช รัตนคำฟู (2020) จากสถาบัน THAILAND DEVELOPMENT RESEARCH INSTITUTE ได้แบ่งความพร้อม

ในการเรียนทางไกลของไทยได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนกลุ่มที่บ้านมีไฟฟ้า มีอุปกรณ์เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ กลุ่มที่ 2 นักเรียนกลุ่มที่เข้าถึงไฟฟ้าได้ แต่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัล คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และกลุ่มที่ 3 คือกลุ่มที่บ้านไฟฟ้าเข้าไม่ถึง (พงศัทศ วนิชานันท์, 2020) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นปัญหาของการเรียนทางไกลคือการไม่มีอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสื่อและช่องทางการเรียนรู้ต่าง ๆ และอีกปัญหาสำหรับระบบการศึกษาไทยคือ ในสถานการณ์ปกติ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียนภาคเรียนละ 100 วัน แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้ต้องปรับเวลาเรียนใหม่เป็นภาคเรียนที่ 1 มีเวลาเรียน 93 วัน และภาคเรียนที่ 2 เรียน 88 วัน แต่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเดิมคือ ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อย 1,000 ชั่วโมงต่อปี 1,200 ชั่วโมงต่อปี และ 3,600 ชั่วโมงต่อสามปี ตามลำดับ ดังนั้นภาระหนักจึงตกอยู่ที่โรงเรียนและครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรโดยที่เวลาต่อภาคเรียนน้อยลง (พงศัทศ วนิชานันท์, 2020)

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการ

สำหรับประเด็นหัวข้อเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการ จะนำเสนอและอภิปรายเกี่ยวกับความหมายของการบริหารงานวิชาการ ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และหลักการบริหารงานวิชาการ โดยมีรายละเอียด ตามลำดับ ดังนี้

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

สำหรับนิยามความหมายของคำว่า การบริหารงานวิชาการนั้น ได้มีนักวิชาการทางการบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายไว้มากมายและมีความสอดคล้องคล้ายคลึงกัน และมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดและมุมมองวิชาการ

กิตติภพ ถาวร (2559, หน้า 30) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการในโรงเรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการจะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน เพื่อนำใช้ในการวางแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นนำแผนไปดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดด้วยการกำกับติดตามแก้ไข ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น และทำการประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม เพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่างๆ

จักรกฤษณ์ นนทโคตร (2554, หน้า 22) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการหรือแนวทางการปฏิบัติของผู้บริหารในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูและนักเรียน โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่สังคมยอมรับเป็นการบริหารกิจกรรมทุกอย่างใน

สถานศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

พระวิเชียร สีหาบุตร (2557, หน้า 51) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

พิมพ์ประพร วงศ์สิริยานุสรณ์ (2556, หน้า 17) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาหรือโรงเรียนเกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด สิ่งสำคัญของงานวิชาการคือ หลักสูตร เป็นตัวกำกับงานด้านวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่จะต้องดำเนินการเป็นด้าน ๆ

ภูมิพัทธ์ เรืองแท้ (2558, หน้า 33) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 15) ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นการบริหารกิจกรรมทุกประเภทภายในโรงเรียน เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารและทุกฝ่ายซึ่งต้องให้ความสำคัญ เป็นงานที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารและคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

อมลรดา พุทธิพันธ์ (2561, หน้า 51) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินกิจกรรมทุกประเภทในสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินการหรือแนวทางการปฏิบัติงานของทุกฝ่าย โดยผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

ดาราวรรณ สุขคันธรักษ์ (2556, หน้า 40) สรุปไว้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จของผู้บริหารที่จะสามารถใช้ในการบริหารงานวิชาการ เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนสถานศึกษา เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของผู้เรียนโดยผ่าน ขอบข่ายภารกิจตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายภารกิจการบริหารและการจัดการ สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติวางไว้

ฉริศร เทียบปาน (2562 หน้า 20) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะงานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน เป็นบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่กำหนด และบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพเต็มศักยภาพ และเป็นส่วนที่นำไปประเมินความสำเร็จก่อให้เกิดประสิทธิภาพทางการบริหารของผู้บริหาร

นิรชร มีสุขโช (2550, หน้า 10) ได้กล่าวว่า งานวิชาการมีความสำคัญสูงสุด จึงเป็นหน้าที่ของ ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะต้องสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือครูผู้สอนทางด้านวิชาการทุกด้าน งานวิชาการจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล ครูจะต้องมีความเข้าใจ มีความสามารถเป็นอย่างดี

โสภานา ควงษ์เพ็ชร (2553, หน้า 22) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการถือเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการบริหารสถานศึกษา เพราะงานวิชาการสามารถพัฒนาคนในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถและความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในสังคมงานวิชาการจึงเป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา ดังนั้นการพิจารณาว่าสถาบันใดมีมาตรฐานหรือไม่ จะพิจารณาจากผลงานทางวิชาการเป็นสำคัญ งานวิชาการจะมีประสิทธิภาพเพียงใด ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้บริหาร ซึ่งจะต้องมีความสนใจในการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก

อมลรดา พุทธินันท์ (2561, หน้า 52) งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา มุ่งปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550, หน้า 28-29) กล่าวว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
16. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 3-4) ได้ให้ทัศนคติเกี่ยวกับขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงาน ดังนี้

- 1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร
- 1.2 โครงการสอน เป็นการจ้ดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร
- 1.3 บันทึกการสอน เป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์

2. การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดีและสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

- 2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา
- 2.2 การจัดชั้นเรียน เป็นงานที่ฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน
- 2.3 การจัดครูเข้าสอน ต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษา และความพร้อมของบุคลากร
- 2.4 การปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

3. การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการส่งเสริมการจัดหลักสูตร และโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

- 3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอน เป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักเรียน เน้นเครื่องมือ และกิจกรรมให้ครูเลือกใช้ในการสอน
- 3.2 การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่ง วิทยาการ ให้กิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน
- 3.3 การนิเทศการสอน เป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้แก่ไขปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบ และวิเคราะห์ผลการเรียน

เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551, หน้า 98-139) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ให้แบ่งสภาพ การจัดการความรู้ตามภารกิจและขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การจัดการเรียนการสอนและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
4. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน
5. พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาและ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การนิเทศ การศึกษา
9. การแนะแนวการศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 23) ได้กล่าวว่า ขอบข่ายงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถจะบรรลุถึงจุดหมายของการศึกษาที่วางไว้ซึ่งประกอบด้วย

1. การบริหารและการพัฒนาหลักสูตร
2. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ
3. การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา
4. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้
5. นักเรียนกับการเรียนรู้
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน
8. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
9. การนิเทศภายในสถานศึกษา
10. การวัดและประเมินผล
11. การประกันคุณภาพการศึกษา
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ

อรพรรณ พรสีมา (2546, หน้า 24) กล่าวถึงขอบข่ายภารกิจที่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาต้องปฏิบัติไว้ 8 ด้าน ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
7. การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานสถานศึกษา

8. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 9) ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาคุณภาพ (Quality management) เป็นการบริหารเพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ องค์ประกอบของคุณภาพที่เป็นตัวชี้วัดคือผลผลิต และกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรและผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ พัฒนาศักยภาพเป็นที่ยอมรับของสังคมในระดับสากลมากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินผล

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ โดยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงอาจดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการโดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจาก การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล

3. หลักการ 3 องค์ประกอบ (3 – Es) ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด

3.1 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้เป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการ มีปัญหาและอุปสรรคขณะดำเนินการก็สามารถปรับปรุงแก้ไขได้มีประสิทธิภาพเน้นไปที่กระบวนการ (Process) การใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีต่างๆที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

3.2 หลักประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ได้ผลผลิต (Outcome) ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความรู้ความสามารถ มีทักษะเพิ่มขึ้น รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับ อย่างไรก็ตามมักใช้สองคำนี้ควบคู่กันคือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3.3 หลักประหยัด (Economy) หมายถึง การใช้เวลา น้อย การลงทุนน้อย การใช้กำลังหรือแรงงานน้อย โดยไม่ต้องเพิ่มทรัพยากรการบริหาร แต่ได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง ดังนั้นการลงทุนทางวิชาการจึงต้องคำนึงหลักความประหยัดด้วยเช่นกัน

4. หลักความเป็นวิชาการ (Academics) หมายถึง ลักษณะที่ครอบคลุมเนื้อหา สาระของวิชาการได้แก่ หลักการพัฒนาหลักสูตร หลักการเรียนรู้หลักการสอน หลักการวัดผล ประเมินผล หลักการนิเทศการศึกษา และหลักการวิจัย เป็นต้น หลักการเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์

สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561, หน้า 21) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ส่งเสริมพัฒนาด้านงานวิชาการให้ครู โดยจัดให้มีการนิเทศ การอบรมสัมมนาทางวิชาการ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีและมีบทบาทเป็นผู้นำทาง วิชาการ

แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน เสริมสร้างขวัญกำลังใจอย่างทั่วถึง รวมทั้งสนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพเป็นครูมืออาชีพ

กฤษฎา กัลปดี (2559, หน้า 55) กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการต้องคำนึงถึงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทำให้ดีที่สุดในปัจจุบันไปสู่คุณภาพที่คาดหวัง คำนึงถึงวัตถุประสงค์เป้าหมายของการศึกษา โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายได้รับผิดชอบร่วมกันทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ คำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลและความประหยัด การดำเนินงานทางวิชาการโดยอาศัยหลักการดังกล่าว ย่อมจะสามารถบรรลุความสำเร็จ

วิภา ทองหง่า (2554, หน้า 20) หลักการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โรงเรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นในการบริหารงานวิชาการผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานด้านนี้ต้องมีประสิทธิภาพ มีเทคนิค กระบวนการ มีความเข้าใจ รวมถึงการมีเป้าหมายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

ประทุมพร โม้ทิม (2553, หน้า 13) กล่าวว่า หลักการบริหารงานวิชาการควรยึดหลักให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมสร้างโรงเรียนให้จัดการเรียนการสอนโดยยึดถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีตัวชี้วัดคุณภาพ การจัดทำหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่ระดับโรงเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) อ่าน “เบล็น-เดด เลิร์นนิ่ง” โดยมีผู้ให้คำนิยามความหมายไว้ ดังนี้

Bersin and Associates (2003, p.3) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การสอนที่มีการผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ในการสอน และช่องทางในการสื่อสารเนื้อหาไปยังผู้เรียนหลากหลายวิธีเข้าด้วยกัน

Kerres and Witt (2003, p.101) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียนร่วมกับการเรียนผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ

Sing, H (2003, p.51) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การเรียนรู้ที่หลากหลายของเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ เช่น การเรียนสดผ่านสื่อเสมือนจริง (Real-time virtual) การใช้ระบบสนับสนุนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของผู้เรียนผ่านทางเว็บไซต์ กับระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Electronic Performance Support Systems: EPSS) โดมนำมาผสมผสานอย่างสอดคล้องและเหมาะสมให้เป็นสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ และผู้เรียน

นฤมล รอดเนียม (2554, น.16) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มีการรวมยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ และเทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้เป็นอย่างดี

นवलพรรณ ไชยมา (2554, น.11) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ การผสมผสานวิธีการที่หลากหลายเข้าด้วยกันทั้งวิธีการสอน สื่อ รวมถึงเทคโนโลยีการสอนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม หรือการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้

สรพงค์ สุขเกษม (2560, น.14) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ โดยการออกแบบระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาในสภาพดั้งเดิม คือ แบบเผชิญหน้า สร้างรายวิชา และจัดสรรทรัพยากรในการเรียนรู้ที่หลากหลายไว้ให้ผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาแบบออนไลน์ได้ การเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน สนองความแตกต่างของแต่ละบุคคล ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจผสมผสานกัน ได้แก่ เทคโนโลยี จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม และการมีปฏิสัมพันธ์

สรุปการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานระหว่างแบบเผชิญหน้าหรือการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเข้ากับการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สนองต่อความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ความเป็นมาของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended/Hybrid Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบเผชิญหน้า โดยผู้เรียนและผู้สอนต่างมีปฏิสัมพันธ์และได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งกันและกัน ซึ่งการเรียนรู้ในระบบชั้นเรียนปกติ เป็นสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เรียกว่า The traditional face-to-face learning environment จวบจนก้าวเข้าสู่ยุคการเรียนรู้แบบทางไกล (Distance Learning) ผ่านสื่อการเรียนรู้ทางไกลที่ถูกจัดขึ้นเพื่อเสริมประสบการณ์ทางการเรียนลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้รูปแบบและลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าได้ลดบทบาทลงไปค่อนข้างมาก ซึ่ง

ผู้เรียนและผู้สอนไม่จำเป็นต้องจัดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียนปกติอีกต่อไป แต่สามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกแห่งทั้งในและนอกชั้นเรียน จนกระทั่งวิวัฒนาการของคอมพิวเตอร์ในโลกแห่งการเรียนรู้ปัจจุบันที่เรียกว่ายุค Web.2 ที่ได้มีอิทธิพลต่อการศึกษาค่อนข้างมาก ประสิทธิภาพของสื่อคอมพิวเตอร์ที่เกิดพัฒนาการทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้บนเว็บไซต์ (Web - based Instruction) ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ นำมาซึ่งการพัฒนาและสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เทคนิควิธีการหลากหลายรูปแบบโดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าว ซึ่งเรียกลักษณะการเรียนรู้นี้ว่า Blended Learning ซึ่งนับวันลักษณะการเรียนการสอนดังกล่าวนี้จะมีบทบาทอย่างมากในการเรียนรู้ของสังคมในทุกระดับการศึกษาทั้งในปัจจุบัน และในอนาคต (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2555, น.3)

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การเรียนรู้แบบผสมผสาน ถือเป็นการเรียนรู้ที่เกิดผลในเชิงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทางการเรียนรู้ใน 3 มิติที่มาจากเหตุผลและความจำเป็นหลายประการก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งการเรียนรู้แบบผสมผสานมีความสำคัญ ดังนี้ (Graham, 2011)

1. เกิดการปรับปรุงพัฒนาในเชิงวิชาการ (Improved Pedagogy) เป็นเหตุผลสำคัญ

ของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เนื่องจากปัจจุบันการจัดสภาพการณ์ทางการเรียนรู้ และการฝึกอบรมให้ความรู้ผู้สอน (Instructors) มักมุ่งเน้นเฉพาะยุทธศาสตร์ของการสอนหรือฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ในลักษณะการถ่ายทอดเนื้อหาแบบส่งผ่าน (Transmission) มากกว่าการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนร่วมกัน (Interaction) ครูผู้สอนมักมุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายมากกว่าการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ หลังจากระบบการเรียนรู้แบบทางไกลได้เกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นั้น ทำให้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานได้ถูกนำมาใช้ และเกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ของการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ ทั้งการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น

2. เพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้และมีความยืดหยุ่น (Increased Access and Flexibility) การเรียนในรูปแบบผสมผสาน หรือ Blended Learning นี้ช่วยในการสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ และเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์หรือความพร้อมของผู้เรียนได้ในทุกระดับ โดยประสิทธิภาพของการเข้าถึงนั้นสามารถจำแนกได้ใน 3 ลักษณะตามที่ Graham and Dziuban (2008) กล่าวไว้คือ ประสิทธิภาพในการเข้าถึงระดับองค์กรหรือสถาบัน (Institutions) ประสิทธิภาพในการเข้าถึงระดับโปรแกรมหรือโครงการ (Programs) และประสิทธิภาพในการเข้าถึงระดับเนื้อหารายวิชา (Courses)

3. ประสิทธิภาพในเชิงงบประมาณ หรือการลงทุน (Cost Effectiveness) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนในด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการเรียนอุดมศึกษาหรือในมหาวิทยาลัย ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบผสมผสานดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการสร้างระบบการเรียนที่คล่องตัว กว้างไกลในหลากหลายรูปแบบ และสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนตามอัตภาพและตามสถานการณ์ เกิดความคุ้มค่าและคุ้มค่าในการใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาของหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษานั้น ๆ

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

จินตวีร์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณีกิจ (2552) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ 1) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2) ระบบจัดการการเรียนรู้ 3) การติดต่อสื่อสาร และ 4) การประเมินผลการเรียน ซึ่งเมื่อนำองค์ประกอบทั้ง 4 มาประกอบกันแล้ว ระบบจะทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเนื้อหาสาระที่นำเสนอในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งโดยส่วนมากมีลักษณะเป็นสื่อประสมซึ่งสามารถแบ่งการถ่ายทอดเนื้อหาได้ 3 ลักษณะดังนี้ 1) การใช้ข้อความออนไลน์เป็นหลัก มีจุดเด่นคือประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และผู้สอนยังสามารถผลิตเนื้อหาได้ด้วยตนเอง 2) การใช้บทเรียนสื่อประสมแบบปฏิสัมพันธ์ที่มีการผลิตอย่างง่าย ๆ เพื่อใช้ประกอบบทเรียน ซึ่งผู้สอนสามารถผลิตและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัยได้อย่างสะดวกด้วยตนเอง และ 3) การใช้บทเรียนคุณภาพสูงโดยการนำเสนอเนื้อหาใช้สื่อประสมเช่นเดียวกันกับข้อที่ 2 แต่มีความเป็นมืออาชีพ โดยมีทีมงานได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านการผลิตบทเรียนมัลติมีเดีย ตลอดจนโปรแกรมเมอร์ และนักออกแบบกราฟิก

2. ระบบจัดการการเรียนรู้ คือโปรแกรมบริหารจัดการการเรียนรู้ที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการจัดการและสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตมาจัดการให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับแหล่งข้อมูล ทั้งนี้จะช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและใช้งานได้ง่าย โดยมีเครื่องมือทั้งทางด้านการจัดการ การปรับปรุง การควบคุม การสำรองข้อมูล การสนับสนุนข้อมูล การบันทึกสถิติผู้เรียน และการประเมินผล ตลอดจนการตรวจให้คะแนนผู้เรียน ซึ่งผู้ใช้สามารถเรียกใช้เครื่องมือเหล่านี้ผ่านโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ Western Cooperative for Education Telecommunication โดยแบ่งเครื่องมือของระบบจัดการการเรียนรู้เป็น 6 กลุ่มดังนี้

2.1) เครื่องมือสื่อสาร (Communication tools) ประกอบด้วย การอภิปราย การแลกเปลี่ยน ไฟล์ อีเมล วารสาร/บันทึกออนไลน์ การสนทนา การบริการวีดีโอ และไวท์บอร์ด

2.2) เครื่องมืออำนวยความสะดวก (Productivity tools) ประกอบด้วย บัญชีการเรียน การสืบค้นภายในรายวิชา และการแนะนำการเรียน

2.3) เครื่องมือสนับสนุนผู้เรียน (Student involvement tools) ประกอบด้วย การจัดกลุ่ม การประเมินตนเอง การสร้างชุมชนของผู้เรียน และเพิ่มประสบการณ์ผู้เรียน

2.4) เครื่องมือบริหารรายวิชา (Administration tools) ประกอบด้วย การระบุตัวตนของผู้เรียน การกำหนดสิทธิ์การเข้าใช้ในรายวิชา และการลงทะเบียน

2.5) เครื่องมือส่งผ่านรายวิชา (Course delivery tools) ประกอบด้วย การจัดการรายวิชา การช่วยเหลือผู้สอน การประเมินผลออนไลน์ การติดตามผู้เรียน และการทดสอบและให้คะแนนอัตโนมัติ

2.6) การออกแบบหลักสูตร (Curriculum design) ประกอบด้วย การเข้าถึงระบบ เทมเพลตรายวิชา การจัดการหลักสูตร การปรับแต่งมุมมองของหน้าจอ การออกแบบการสอน การยินยอมตามมาตรฐานการสอน และการใช้เนื้อหาร่วมและการใช้ซ้ำ

3. การติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อสอบถามปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ โดยแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) โดยเครื่องมือที่ช่วยในการติดต่อสื่อสารที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ทั้ง 2 ประเภท ได้แก่ แชต ไลน์ อีเมล โทรศัพท์ กลุ่มข่าว ห้องสนทนา กระดานอภิปราย กระดานประกาศ บล็อก และวิกิ เป็นต้น

4. การประเมินผลการเรียน ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานบางรายวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด ซึ่งจะทำให้การเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้าสู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรจะมีการสอบย่อยท้ายบทเรียน (Quiz) และการสอบใหญ่ก่อนที่จบหลักสูตร (Final Examination) ซึ่งข้อสอบดังกล่าวอาจอยู่ในหลายรูปแบบให้ผู้สอนเลือกใช้ผ่านระบบจัดการเรียนรู้ เช่น แบบเลือกตอบ แบบถูกผิด แบบเติมคำตอบ และแบบจับคู่ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทางการเรียนอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ที่ควรนำมาใช้เพื่อพิจารณาประกอบผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย เช่น จำนวนครั้งการเข้าเรียนในห้องเรียน หรือในบทเรียนออนไลน์ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมบนระบบออนไลน์ เวลาที่ใช้ในแต่ละบทเรียน ความถี่ในการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย ตลอดจนคุณภาพของการแสดงความคิดเห็นหรือการอภิปราย งานที่ได้รับมอบหมาย การเรียนบันทึกการเรียนรู้ประจำวัน และเพิ่มประสบการณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

วิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

สรพงศ์ สุขเกษม (2560) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ระยะเวลาในการเรียน รวมถึงความแตกต่างของลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การออกแบบบทเรียน และการประเมินการเรียนรู้

Brent (2010, p.30) กล่าวว่า หลักการเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ความรู้สำหรับผู้ผู้ออกแบบควรมีเพียงพอถึงขีดความสามารถของเทคโนโลยีออนไลน์ ร่วมกับเทคโนโลยีอันทันสมัยที่มีอยู่ในสถานที่ที่มีการจัดการเรียนรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนวัสดุในการสอน ซึ่งมีผลในการปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อมด้านการเรียน

Voos (2003, p.4) กล่าวว่า ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานอยู่ที่การออกแบบวิชาอย่างละเอียดรอบครอบ เน้นการใช้ทางเลือกด้านการจัดการเรียนรู้และใช้สื่อที่แตกต่างกัน สำหรับความเข้มแข็งเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การออกแบบผสมผสานจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้เมื่อได้มีการออกแบบการฝึกฝน การพัฒนาระบบและสิ่งสนับสนุนได้รับการจัดไว้อย่างดี โดยองค์ประกอบออนไลน์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานทำให้สิ่งนั้นเป็นไปได้ ซึ่งผู้เรียนมีความพึงพอใจอย่างมาก เป็นการช่วยลดเวลาสำหรับผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ในชั้นเรียน กิจกรรมออนไลน์ส่วนมากนั้นถูกออกแบบให้เป็นอิสระจึงไม่มีความจำเป็นที่จะให้ผู้เรียนทำงานให้สำเร็จตามเวลาในชั้นเรียน

Alvarez (2005) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอน การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในแต่ละขั้นตอนการเรียน (Purpose Statement) และพิจารณาลำดับขั้นตอนในการเรียน
2. การจัดกิจกรรมระหว่างการจัดการเรียนรู้ (Duration)
3. การกำหนดทักษะ ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต้องรู้ก่อนการเรียน (Prerequisites)
4. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ (Learning Objective)
5. การจัดการเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (Content, Learning)
6. การประยุกต์ใช้ยุทธวิธีในการเรียนรู้ (Application of Learning Strategy)
7. การกำหนดยุทธวิธีในการประเมินผล (Evaluation Strategy)

จินตวีร์ คล้ายสังข์ (2553) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานประสบความสำเร็จประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้งจากผู้เรียน และจากการสำรวจปัญหาหรือความต้องการ

จำเป็นขณะนั้น ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุด ในบางครั้งผู้จัดทำหลักสูตรได้มองข้ามความสำคัญของขั้นตอนนี้ไป ทำให้หลักสูตรไม่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และไม่ตรงกับปัญหาหรือความจำเป็นของบริบทในขณะนั้น เช่น การผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ไม่ได้มีความจำเป็นในธุรกิจใด ๆ ในขณะนั้น นำไปสู่ความล้มเหลวของหลักสูตร

2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลังจากที่ได้มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นทั้งจาก ผู้เรียนและจากการสำรวจปัญหาหรือความต้องการจำเป็นของบริบทต่าง ๆ แล้ว การระบุเป้าหมายของหลักสูตร ระบุวัตถุประสงค์ และระบุผลลัพธ์ที่คาดหวังอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรที่ได้ตั้งไว้

3. การออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน การออกแบบหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองต่อเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ เริ่มจากการออกแบบรูปแบบของหลักสูตร เช่น การพิจารณาสัดส่วนของการ นำเสนอเนื้อหาและการออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ด้ายการผสมผสานวิธีออนไลน์และวิธีพบปะใน ชั้นเรียน การพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจัดทำหลักสูตรแบบผสมผสาน เช่น ระบบจัดการ การเรียนรู้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รูปแบบการติดต่อสื่อสาร การประเมินผลการเรียน และการจัดทำแฟ้มผลงาน รวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ สำหรับรายวิชาเพื่อช่วยในการออกแบบเนื้อหา และกิจกรรมในรายวิชาต่าง ๆ ใน หลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. การออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาต่าง ๆ จากการจัดทำแฟ้มผลงาน รูปแบบ และองค์ประกอบสำหรับรายวิชา เพื่อช่วยในการออกแบบเนื้อหา และกิจกรรมในรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร แล้วนั้น ผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงศาสตร์ด้านการศึกษาแล้วนำคุณสมบัติ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มาบูรณาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ และการเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

5. การทดลองใช้หลักสูตรฯ เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบว่าหลักสูตรดังกล่าวนั้นได้ออกแบบมา ตรงกับความต้องการที่จำเป็นของผู้เรียน และจากการสำรวจปัญหาหรือความต้องการที่จำเป็นของบริบทใน ขณะนั้น การออกแบบหลักสูตรแบบผสมผสาน ตลอดจนการออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชา ต่าง ๆ ทั้งในส่วนจากรูปแบบของหลักสูตร และองค์ประกอบต่าง ๆ ได้ตอบสนองต่อเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และ ผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ของหลักสูตรหรือไม่

6. การประเมินผลหลักสูตรฯ มีชั้นการประเมินผลด้วยกัน 3 รูปแบบ ได้แก่ ระหว่างชั้นการ เตรียมการหลักสูตร (Formative evaluation) หลังการทดลองใช้หลักสูตรฯ (Summative evaluation) และการ ติดตามผลหลังจากการใช้หลักสูตรฯ ได้ผ่านไประยะหนึ่งแล้ว (Confirmative evaluation) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1) การวัดและประเมินผลระหว่างชั้นการเตรียมการหลักสูตร (Formative

evaluation) เป็นการทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียน และสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม เปรียบเสมือนขั้นตอนของการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ในกระบวนการพัฒนา มีกรอบในการพิจารณา คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ความรู้และทักษะในระดับที่เป็นที่ยอมรับหรือไม่ และพบข้อบกพร่องใดบ้าง เวลาที่ใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มีความเหมาะสมหรือไม่ กิจกรรมต่าง ๆ มีความเหมาะสมสำหรับทั้งผู้สอนและผู้เรียนหรือไม่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้มีความเหมาะสมหรือไม่ วิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เมื่อพิจารณาในประเด็นดังกล่าวแล้ว จึงสรุปเป็นประเด็นในการปรับปรุงแก้ไข

6.2) การวัดและประเมินผลหลังการทดลองใช้หลักสูตรฯ (Summative evaluation)

เป็นการตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฯ (วัตถุประสงค์ กิจกรรม สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโพรคมนาคม รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผล) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ประสิทธิภาพ และประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากสำเร็จการศึกษาหลังจากหลักสูตรนี้แล้ว มีกรอบในการพิจารณา คือ การจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรฯ ได้บรรลุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ทั้งหมดตามที่ตั้งไว้หรือไม่ หลังจากสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ไปใช้ในการประกอบการทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยแนวทางในการประเมินการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และโพรคมนาคมพิจารณาจากการที่สื่อฯ นั้นได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติหรือไม่ สื่อฯ ที่ใช้มีความสมบูรณ์แล้ว หรือต้องการการปรับปรุงแก้ไขบางส่วนซึ่งจะนำไปสู่คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น และเรื่องพิจารณาสุดท้ายคือในส่วนของความคุ้มค่าของสื่ออิเล็กทรอนิกส์และโพรคมนาคมที่ใช้เมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นของผู้เรียนซึ่งมีประเด็นในการพิจารณา ได้แก่ สื่อดังกล่าวได้ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นหรือไม่ รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างถ่องแท้ขึ้นเพียงใด และสื่อดังกล่าวได้ช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

6.3) การติดตามผลหลังจากการฝึกอบรมได้ผ่านไประยะหนึ่งแล้ว (Confirmative evaluation)

เป็นการติดตามผลว่าการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรดังกล่าวเป็นประโยชน์ หรือมีคุณค่าที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในงานได้ และพิจารณาถึงข้อจำกัดที่ต้องปรับแก้ด้วย โดยการประเมินผลในลักษณะนี้จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งด้วยกัน เช่น การสอบถามโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการวัดความรู้ความสามารถจากแบบทดสอบ เป็นต้น

ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Brent (2010, p.27) อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานก่อให้เกิดประโยชน์ คือ ช่วยปรับปรุง เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน เสริมสร้างกลยุทธ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มความยืดหยุ่นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพของการลงทุนเกิดจุดเหมาะสมของต้นทุนและเวลา

อภิชาติ อนุกุลเวช (2555) อธิบายข้อดีและข้อจำกัดของการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ดังต่อไปนี้

ข้อดีของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1. สามารถแบ่งเวลาเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เนื้อหา
2. เลือกสถานที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในชั้นเรียนปกติหรือนอกชั้นเรียน
3. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับและอัตราการเรียนรู้ (Self-paced)
4. ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิดกับผู้สอน
5. เป็นรูปแบบการผสมผสานระหว่างการเรียนแบบเดิมกับรูปแบบการเรียนเชิงอนาคต
6. เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นด้วยสื่อผสม (Multimedia) หลากหลายรูปแบบ
7. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Center)
8. ผู้เรียนมีเวลาในการค้นคว้าข้อมูลได้อย่างอิสระ สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้ดี
9. สามารถส่งเสริมความแม่นยำ การถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียน และทราบผลการปฏิบัติได้รวดเร็ว
10. ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดี
11. สามารถสร้างแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี
12. สามารถทบทวนความรู้เดิม และสืบค้นความรู้ใหม่ได้ตลอดเวลา
13. สามารถหลีกเลี่ยงสิ่งทีรบกวนภายในชั้นเรียนได้ทำให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน
14. ผู้เรียนมีช่องทางในการเรียนรู้ได้หลากหลาย สามารถเข้าถึงผู้สอนหรือแหล่งข้อมูลได้ดี
15. เป็นรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนที่ค่อนข้างขาดความมั่นใจในตนเอง
16. รูปแบบการเรียนสามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมในบริษัทหรือองค์กรต่างๆ และช่วยลดต้นทุนในการ

ฝึกอบรมสัมมนาได้

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1. ผู้เรียนไม่สามารถแสดงความคิดเห็น หรือถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างรวดเร็ว
2. เป็นรูปแบบที่อาจมีความล่าช้าในการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียน-ผู้สอน
3. การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ค่อนข้างมีน้อยโดยผู้เรียนไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ทุกคน
4. ความไม่พร้อมในด้าน Software บางอย่างที่มีราคาแพง

5. เป็นรูปแบบที่อาจใช้งานได้ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะผู้ที่ขาดทักษะความรู้ด้าน Software
6. ผู้เรียนบางคนคิดว่าไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน เพราะราคาอุปกรณ์ค่อนข้างราคาสูง
7. ผู้เรียนต้องมีทักษะ ความรู้ความเข้าใจในด้านงานคอมพิวเตอร์เพื่อการเข้าถึงข้อมูลแห่งโลกInternet
8. ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองค่อนข้างสูงในการเรียนการสอนรูปแบบนี้
9. ความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
10. สภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการใช้เครือข่ายหรือระบบ Internet Network เกิดปัญหาหรือเป็นจุดบอดในด้านการรับส่งสัญญาณ
11. เกิดการขาดปฏิสัมพันธ์แบบ Face to face ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน (Real Time)

4. แนวคิดเชิงวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด แนวคิดการเปลี่ยนให้ทุกๆที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้รองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก

สำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์โควิด-19 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการเรียนรู้ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการดังนี้

1. าระดับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหามาก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ ตัวอย่างของ มลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ได้กระชับหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป

หลักสูตรแกนกลางไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่นๆ ตามความเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหา นอกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้

นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ ดังตัวอย่างของมลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยแนะนำการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ได้แก่ 1) ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) 2) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และ 3) ชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

ส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา พบว่า ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โดยจัดทำฐานข้อมูลของสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ (สื่อแท่ง) เพื่อให้นักเรียนทุกคนทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้

ในกรณีของไทย แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ดังนั้นหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัย ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งเทอมหรือทั้งปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต

ในทางปฏิบัติ การจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป

เนื่องจาก การเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะทำให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้ และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้

การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตาม

การเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะมีการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้ แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็ก มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบัน ทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย (ภูษิมา ภิญญูสินวัฒน์, 2020)

เมื่อการศึกษาจะต้องพลิกโฉมไป สิ่งสำคัญที่จะต้องมีในตัวเด็กคือ สมรรถนะในการแก้ปัญหา ปรับตัว และเรียนรู้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือท้าทาย เพราะฉะนั้น รูปแบบการศึกษาต้องเปลี่ยนจากระบบ Standardize ไปสู่ระบบการเรียนที่สนับสนุนศักยภาพบุคคล (Personalize learning) เป็นไปตามความสนใจเฉพาะบุคคลมากขึ้น มีจังหวะการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นขึ้น และฝึกการเรียนรู้ของเด็กผ่านการทำกิจกรรม หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม สิ่งหนึ่งที่เราอยากเห็นในตัวเด็กคือการที่เขาเข้าใจว่าตัวเองมีผลกระทบต่อโลกและสังคม เห็นความเชื่อมโยงในโลกใบนี้ ไม่ใช่การเรียนที่แยกส่วนตัวเองออกจากชุมชนหรือสังคมโลก เรื่องความเห็นอกเห็นใจ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ จะต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นแน่ๆ ในบทบาทของครู ครูต้องช่วยเหลือกัน ไม่สามารถทำงานอยู่ในไซโล ตามที่ตัวเองเชี่ยวชาญได้ แต่ต้องมีการเชื่อมโยงและข้ามศาสตร์ เพราะการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เราไม่รู้ ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ได้ แต่ต้องดึงเอาความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายมาร่วมกัน เราพบว่าครูหลายคนต้องการเพื่อนร่วมทาง เวลาที่เขาอยากจะเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างแล้วต้องทำคนเดียวมันเหนื่อยและยาก แต่เมื่อไรก็ตามที่เขาเจอเพื่อนที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน หรืออยากแก้ปัญหาเหมือนกัน มันจะช่วยมากๆ ตอนนี้ชุมชนการเรียนรู้ของครูที่เกิดขึ้นเอง มาจาก passion ของครูจริงๆ ไม่ใช่สิ่งที่กระทรวงสั่งการ มันงอกงามมาก มีแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ครูแชร์ความรู้ให้กัน แชร์ประสบการณ์ที่เวิร์กและไม่เวิร์ก ไปจนถึงตัวอย่างบทเรียนที่น่าสนใจ หากโรงเรียนหรือคนที่มีอำนาจในการพัฒนาครูสนับสนุนการเรียนรู้ของครูโดยที่ไม่เอาไปผูกกับตัวชี้วัดมาก แต่ให้ครูได้ตอบโจทย์หน้างานของตัวเอง และให้อิสระกับครู น่าจะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้

และจับมือไปด้วยกันได้ดีขึ้น ในเชิงระบบ ระบบจะต้องยืดหยุ่นขึ้น เพื่อพร้อมรับมือหรือปรับเปลี่ยนไปตามสภาพ ปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมบ้านเรา การกระจายอำนาจจะต้องเกิดขึ้น ชุมชนต้องเข้ามามีส่วน ร่วมมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ blended learning ซึ่งก็คือการที่เด็กเรียนรู้ที่ บ้านด้วย ในและโรงเรียนด้วย ภาพห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีเด็กมานั่งเรียนรวมกันอาจจะเป็นไปได้ในสถานการณ์ นี้ ห้องเรียนอาจมีขนาดเล็กลง วันที่เด็กมาโรงเรียนอาจไม่ใช่ 5 วันต่อสัปดาห์ แต่อาจมีวันที่เรียนรู้ในชุมชนหรือที่ บ้าน การกระจายอำนาจจึงต้องให้อิสระครูในการออกแบบการเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ เราเคยไปคุยกับครูบางท่าน ที่ต่างจังหวัด เขาบอกว่าการสอนออนไลน์เป็นไปได้เลย เพราะเด็กบางคนอยู่บ้านกับยาย ไม่มีแม่แต่มีอื้อ เพราะฉะนั้น ครูคือผู้รู้โจทย์ในพื้นที่ของเขา

ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการถือได้ว่าเป็นงานหรือภารกิจหลักของ สถานศึกษาหรือโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการ ด้วยอิสรภาพคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความ ต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการ บริหารจัดการ สามารถพัฒนา การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ตลอด จนการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการ พัฒนาคุณภาพนักเรียนชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่าง มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยแบ่งงานตาม โครงสร้างการกระจายอำนาจ 12 งานประกอบ ด้วย การ พัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียน รู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการ เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนา การศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การ เน้นแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันการศึกษา การ ส่งเสริมด้านความรู้แก่ชุมชน การประสานความ ร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 33)

จากแนวคิดข้างต้น รูปแบบการบริหารวิชาการที่เน้นการจัดการเรียนรู้แนวผสมผสาน (Blended- learning approach) จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาข้อดีของการเรียน แบบออนไลน์ (online) และแบบเผชิญหน้าหรือการเรียนในห้องเรียน (onsite) มาผสมผสานและ ประยุกต์ใช้ให้ เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนทั้งยังเป็นการรวมปฏิสัมพันธ์บนการเรียนแบบออนไลน์และการ มีส่วนร่วม ในการเรียนแบบดั้งเดิมและสนับสนุนปฏิสัมพันธ์โดยการติดต่อแบบส่วนตัว (ปณิตา วรณพิรุณ, 2551 หน้า 57) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) นี้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มี

ข้อจำกัดหลายประการที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษา ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานคู่ขนาน (convergent parallel mixed methods research) ตามแนวคิดของ Creswell & Plano Clark (2011) เพื่อให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย และสามารถนำไปสู่การสังเคราะห์และได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการติดตามหาข้อเท็จจริงเพื่อเป็นแนวทางไปสู่การศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการฯ รวมทั้งศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ ในบริบทและสถานการณ์จริง ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

บริบทและกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการกำหนดและคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด แต่ใช้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 ใน จังหวัดพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1,441 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 681 คน และ นักเรียนหญิง 760 จำนวน และปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1570 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 759 คน และนักเรียนหญิง 811 จำนวน สำหรับครุรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2563 จำนวนรวม 72 คน เป็นชาย 29 คน หญิง 43 คน และในปีการศึกษา 2564 จำนวนรวม 84 เป็นชาย 46 หญิง 46 บริบทของโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลางใจเมือง ของอำเภอเมืองในตัวจังหวัด มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือทางเทคโนโลยีทั้งคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การสื่อสารอื่น ๆ รวมทั้งมีระบบสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย หรือ WIFI ความเร็วสูง (Hi-Speed) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งโรงเรียน

นอกจากนี้ ในชั้นการศึกษาแนวคิดเชิงบริหารวิชาการ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับการสังเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการฯ ไว้ 9 คน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีขนาดและบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบ

ผสมผสาน โดยแบ่งเป็น รองผู้อำนวยการฝ่ายการบริหารงานวิชาการ 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ 1 คน และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตรวจประเมินเครื่องมือวิจัยและตรวจประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารวิชาการจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นศึกษานิเทศระดับชำนาญการ และจบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย

1. แบบสอบถามเชิงสำรวจสภาพความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองสำหรับการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ความเร็วของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ทักษะทางด้านดิจิทัลของนักเรียน และของผู้ปกครอง โดยสร้างแบบร่างของแบบสอบถามและตรวจสอบประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน และปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นจัดและสร้างด้วย google form และส่งผ่านไปยังครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียน และมีสามารถเข้าถึงแบบสำรวจผ่านเว็บไซต์และ Facebook ของโรงเรียนได้
2. แบบสอบถามเชิงสำรวจสภาพความพร้อมของครูผู้สอนสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือ ความพร้อมด้านทักษะการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน และความต้องการในการพัฒนาตัวเองด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน รวมทั้งรูปแบบความช่วยเหลือจากโรงเรียน โดยแบบสอบถามนี้มีกระบวนการพัฒนาและส่งไปยังกลุ่มเป้าหมายเช่นเดียวกับเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามเชิงสำรวจสภาพความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองที่นำเสนอมาก่อนหน้า
3. ชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 สำหรับใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ที่พัฒนาโดยคณะผู้วิจัยและผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้

4. แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคน โดยมีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือเช่นเดียวกับ เครื่องมือ
5. กรอบการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนที่พัฒนาโดยคณะผู้วิจัยและผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้

ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนทุกระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 และปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 ผู้ปกครองจำนวนเดียวกับนักเรียน โดยคิดจากนักเรียนหนึ่งคนต่อผู้ปกครองหนึ่งคน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนดังกล่าว ตามจำนวนที่ระบุไว้ข้างต้น การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการระบุประชากรและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นการการศึกษากรณีหนึ่งหน่วย โดยหน่วยเป็นระดับโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถามเชิงสำรวจผ่านการใช้ Google form ในระบบออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมต่อไป

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ด้วยชุดคำถามสำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารวิชาการฯ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่มีขนาดและบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยแบ่งเป็น รองผู้อำนวยการฝ่ายการบริหารงานวิชาการ 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ 1 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลการศึกษาเอกสารเชิงแนวคิดทฤษฎีและข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตรวจประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารวิชาการฯ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญา

เอก จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นศึกษานิเทศระดับชำนาญการ และจบการศึกษา ระดับปริญญาเอกมีประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน ผู้วิจัยนำผลประเมินรูปแบบมา วิเคราะห์และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และเตรียมการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ฯ ไปทดลองใช้ต่อไป

ระยะที่ 3 ระยะการนำไปใช้และประเมินผลติดตามการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียน การสอนแบบผสมผสาน ในระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ ในจังหวัดพิษณุโลกโดย โดยมี การดำเนินการตามลำดับดังนี้ ประกาศใช้และชี้แจงเชิงนโยบายผ่านการประชุมวิชาการของโรงเรียนเพื่อสื่อสารถึง หลักการและแนวทางต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานกับครูผู้สอนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง โดยครูที่ปรึกษาประจำชั้นและสายชั้น อีกทั้งสื่อสารผ่าน Facebook page หลักที่เป็นทางการของโรงเรียน และเว็บไซต์หลักของทางโรงเรียน จัดอบรม พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลจากโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากครูทุก คนเป็นรายบุคคล ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และ แบบผสมผสานตามกรอบการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบ ผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู และ เก็บข้อมูลจากนักเรียน ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสานตาม กรอบการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยังมี การอภิปรายกลุ่มเป้าหมายย่อย (focus group discussion) กับตัวแทนครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัง ภาคเรียนละ 1 รวม 3 ครั้ง เกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้ของครู 18 คน และมีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวแทนของนักเรียนและผู้ปกครองโดยการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) นักเรียนจำนวน 24 คน ผู้ปกครอง 15 คน เพื่อศึกษาผลการการใช้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้กรอบ การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยแบบผสมผสานแบบคู่ขนาน ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ การ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage) และสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

(Content Analysis Method) ตามแนวคิดของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 4 ขั้นตอนของ Bengtsson (2016) ซึ่งประกอบไปด้วย ขั้นที่ 1 Decontextualization ซึ่งเป็นการสกัดข้อมูลเป็นข้อมูลข้อความและอ่านตรวจสอบเพื่อดูภาพรวมของสิ่งที่เกิดขึ้นและจากนั้นแยกข้อมูลเป็นส่วนเล็กๆเพื่อใช้ตอบกรอบคำถามตามกรอบของวัตถุประสงค์วิจัย ขั้นที่ 2 Recontextualization ในขั้นนี้ ข้อมูลที่มีความหมายหน่วยเล็ก ๆ นั้นจะถูกตีความแยกเป็นส่วนๆ ตามรหัสข้อมูล (Code) ตามบริบทที่กำหนดไว้ ซึ่งกระบวนการนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกำหนดรหัสข้อมูลแบบเปิด (open coding process) เมื่อระบุรหัสข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว จะเป็นการตรวจสอบว่ารหัสข้อมูลเหล่านั้นถูกต้องครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์วิจัยแล้วหรือไม่ ขั้นที่ 3 categorization ซึ่งเป็นขั้นวิเคราะห์แยกข้อมูลและระบุประเภทข้อมูล ตาม theme และ categories รวมทั้งแบ่งข้อมูลย่อยลงไปอีก ตาม Sub-categories and sub-themes และในขั้นสุดท้าย ขั้นที่ 4 ขั้น compilation ซึ่งเป็นขั้นที่คณะผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่แยกตามประเภทหัวข้อ มารวบรวมและเรียบเรียงและเขียนนำเสนอตามกรอบ theme และ categories ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนก่อนหน้า เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลวิจัยที่มีคุณภาพและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด คณะผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้แยกทำการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพอย่างเป็นอิสระต่อกัน ก่อนที่จะมาวิพากษ์และอภิปรายลงข้อสรุปข้อมูลร่วมกัน

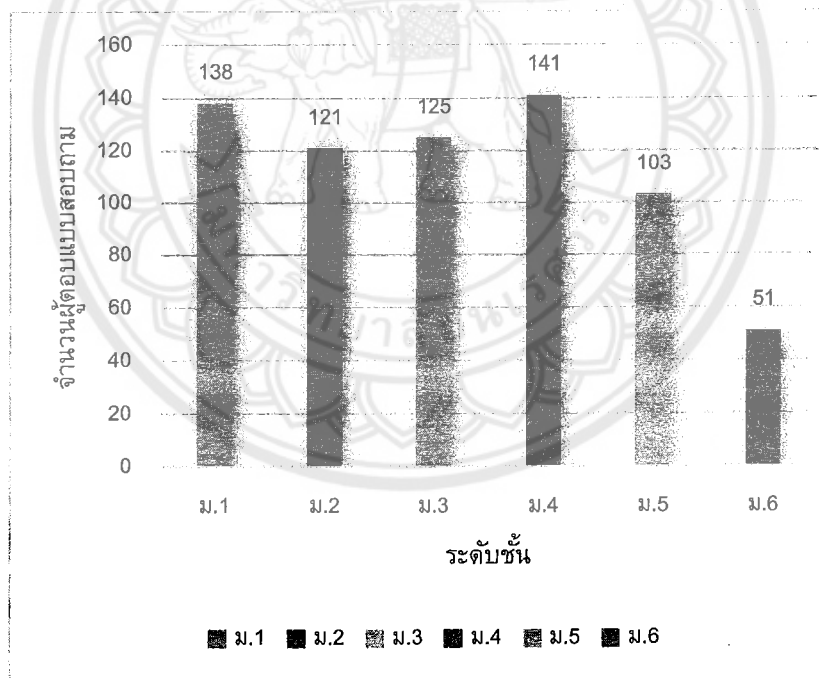
บทที่ 4

ผลการวิจัย

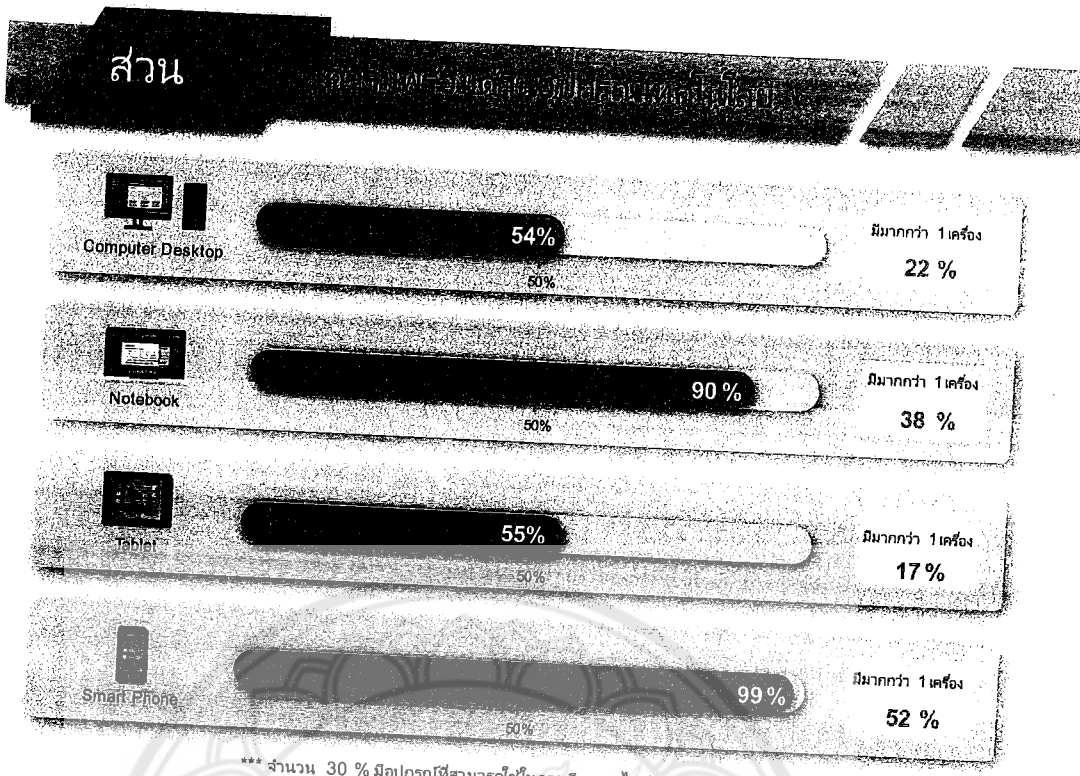
จากวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนวิจัยทั้ง 3 ระยะ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ 3) ศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของ นักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน โดยมีสรุปข้อมูลด้านล่างนี้ (รายละเอียดสรุปอยู่ในภาคผนวก)

ผลการสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง

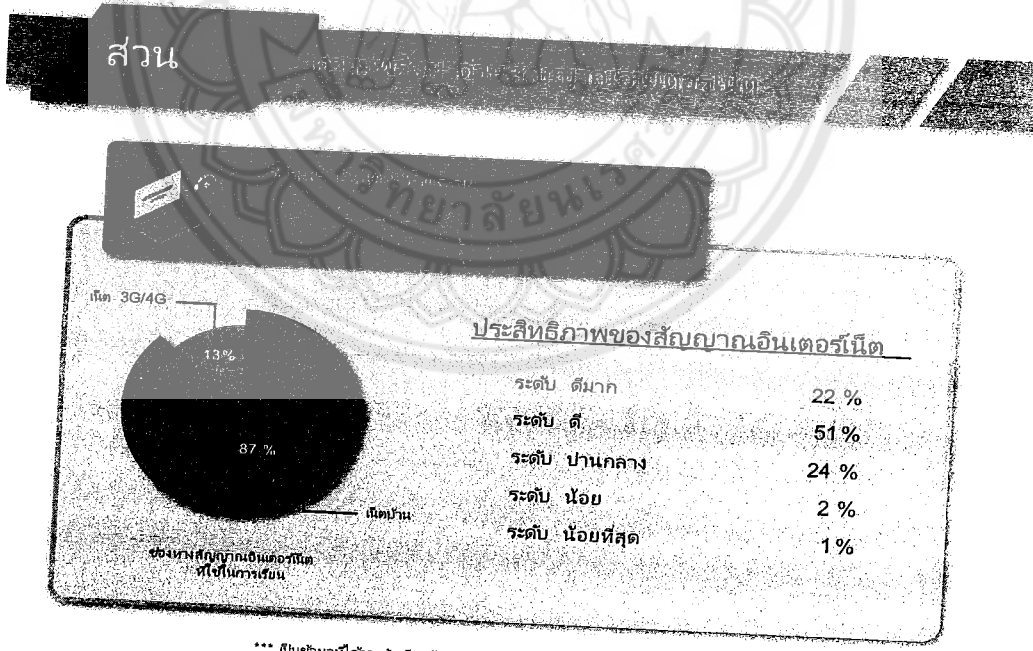

ภาพ 2 แผนภูมิแสดง สัดส่วนผู้ตอบแบบประเมินที่เป็นนักเรียน

*** จำนวน 30 % มีอุปกรณ์ที่สามารถใช้ในการเรียนออนไลน์ครบทุกประเภท
 *** เป็นข้อมูลที่ได้อาจมีนักเรียนร้อยละ 47 ของนักเรียนทั้งหมด (ทุกระดับชั้น)

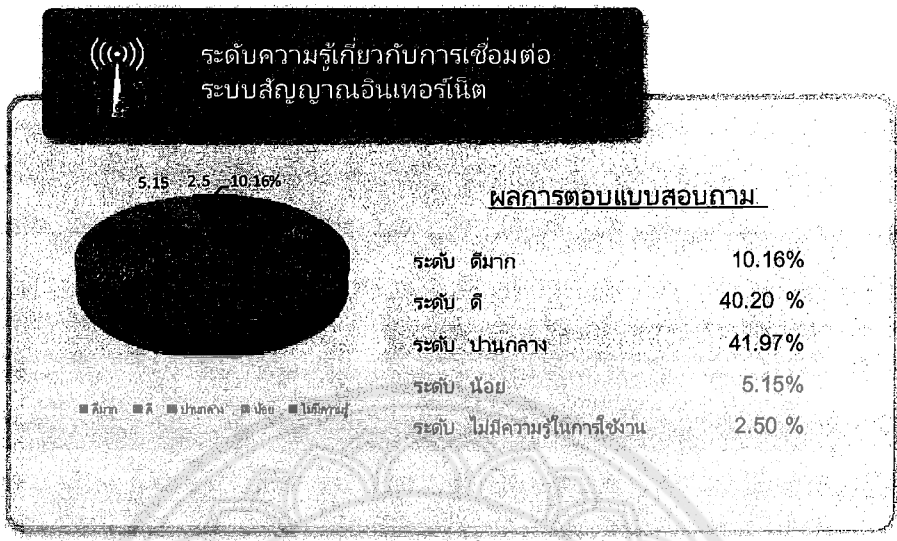
ภาพ 3 แสดงผลสำรวจความพร้อมด้านอุปกรณ์เทคโนโลยี

*** เป็นข้อมูลที่ได้อาจมีนักเรียนร้อยละ 47 ของนักเรียนทั้งหมด (ทุกระดับชั้น)

ภาพ 4 แสดงผลสำรวจความเร็วสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต

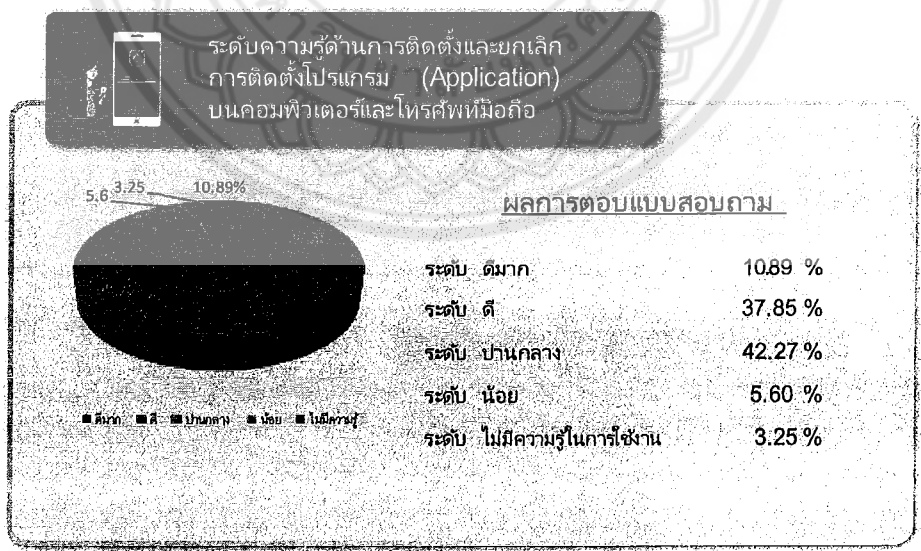
ส่วน

*** เป็นข้อมูลที่ได้นักเรียนร้อยละ 47 ของนักเรียนทั้งหมด (ทุกระดับชั้น)

ภาพ 5 แสดงผลสำรวจความรู้เกี่ยวกับการเชื่อมต่อระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตของผู้ปกครอง

ส่วน

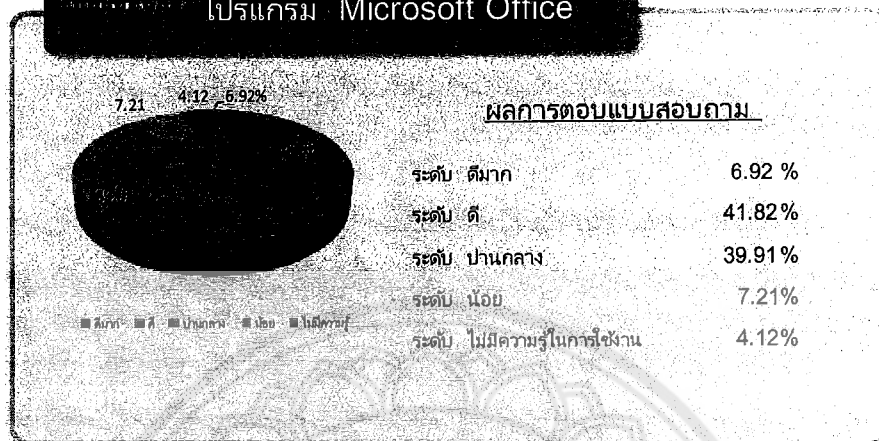

*** เป็นข้อมูลที่ได้นักเรียนร้อยละ 47 ของนักเรียนทั้งหมด (ทุกระดับชั้น)

ภาพ 6 แสดงผลสำรวจระดับความรู้เกี่ยวกับการติดตั้งโปรแกรม

ส่วน

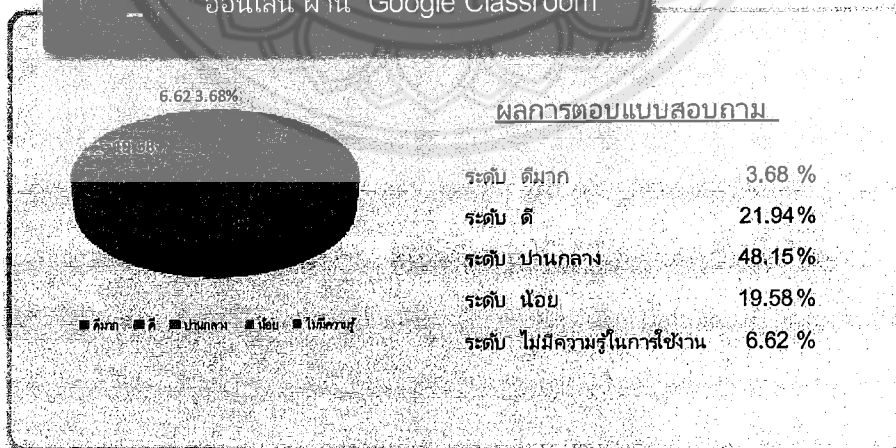
ระดับความรู้ในการใช้ โปรแกรม Microsoft Office

ภาพ 7 แสดงผลสำรวจระดับความรู้การใช้โปรแกรมพื้นฐาน

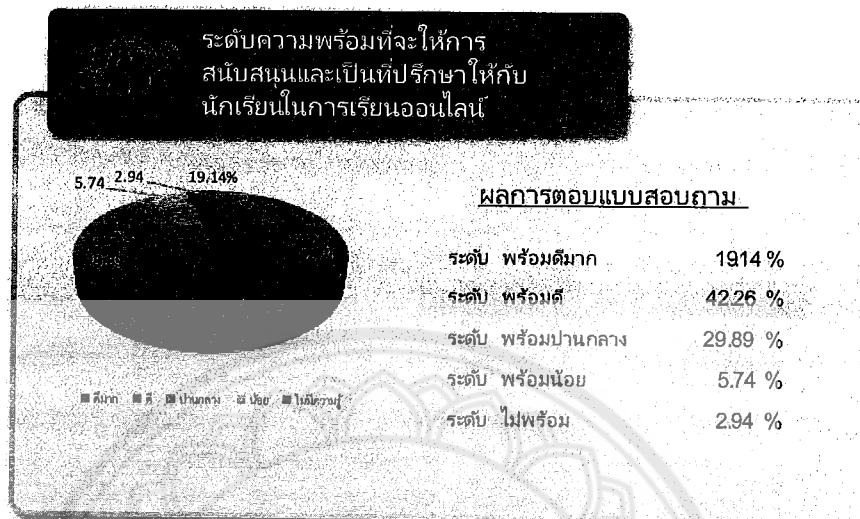
ส่วน

ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียน ออนไลน์ผ่าน Google Classroom

ภาพ 8 แสดงผลสำรวจระดับความเข้าใจเกี่ยวกับ Google Classroom

ส่วน

ภาพ 9 แสดงผลสำรวจระดับความพร้อมการสนับสนุนการเรียนออนไลน์ของผู้ปกครอง

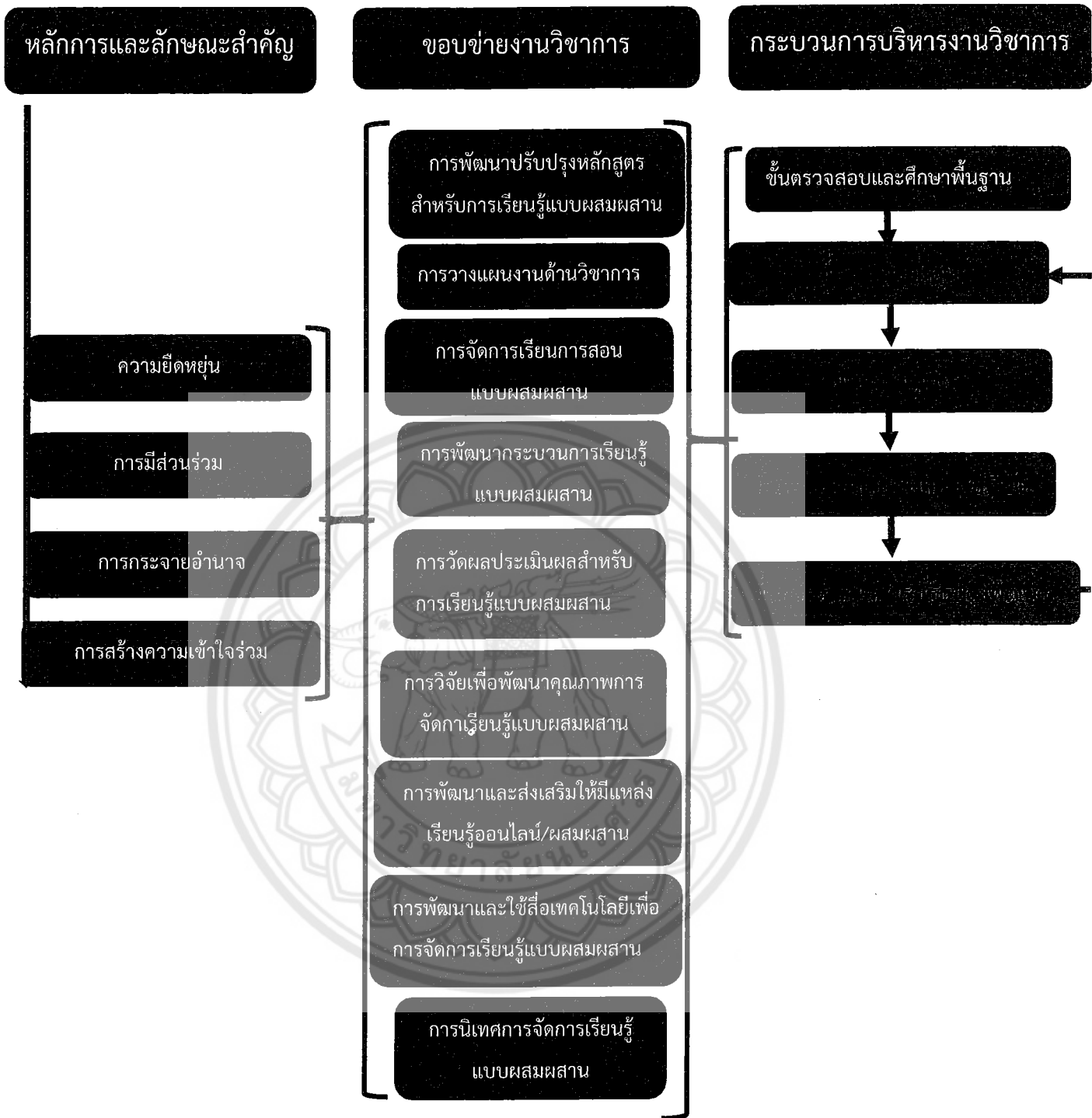
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของนักเรียน จากการสำรวจนักเรียนที่ตอบ แบบสอบถาม จำนวน 867 คน กระจายทุกระดับชั้นเรียนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 พบว่า นักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ เครื่องมือการสื่อสาร (คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือ Desktop) และแบบพกพา หรือ Laptop รวมทั้งอุปกรณ์แบบ พกพาที่เป็นมือถือและแท็บเล็ตพีซี) คิดเป็นร้อยละ 96 และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและมีทักษะ สามารถใช้อุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์โดยการประเมินตนเองอยู่ ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.12 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. =0.65)

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของผู้ปกครอง จากการตอบแบบสอบถามเชิง สํารวจ ออนไลน์ 586 คน พบว่า ผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่และอยู่กับนักเรียน ร้อยละ 98 รองลงมาจะเป็นปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 1 และมีบางส่วนซึ่งเป็นส่วนน้อยอยู่กับ พี่ชายและพี่สาว ด้านความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร คำตอบมีความสอดคล้องกับคำตอบของกลุ่มนักเรียน โดยระบุว่ามียุกรณ์เครื่องมือสื่อสารอยู่ที่ร้อยละ 97 ด้าน ความพร้อมของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ระบุว่ามีการใช้ทั้งแบบสัญญาณไร้สาย(wifi) ในตัวบ้านเป็นส่วนมากคิดเป็น ร้อยละ 90.5 และบางส่วนเป็นแบบสัญญาณมือถือ ช่วงความเร็วอินเทอร์เน็ต 10 – 500 Mbps ด้านความรู้ความ

เข้าใจและทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. = 0.46) และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ผ่าน Google Classroom ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. = 0.68) และผู้ปกครองมีความพร้อมในภาพรวมที่จะให้การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.32 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. = 0.43)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของครูผู้สอน จากแบบสอบถามเชิงสำรวจออนไลน์ ด้านความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร พบว่าครูมีความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร (คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือ Desktop) และแบบพกพา หรือ Laptop รวมทั้งอุปกรณ์แบบพกพาที่เป็นมือถือและแท็บเล็ตพีซี) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งอุปกรณ์ส่วนตัวและจากทางโรงเรียน ด้านความรู้และทักษะครูผู้สอนส่วนมากร้อยละ 76 มีความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนออนไลน์ และมีความบางส่วนร้อยละ 18 ยังต้องความอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และมีเพียงร้อยละ 6 ระบุว่าไม่มั่นใจต้องการความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพระบุไปในทิศทางเดียวกันว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อสร้างความมั่นใจและสามารถใช้เครื่องมือได้หลากหลาย ซึ่งอาจจัดในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. ผลการสร้างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเชิงเอกสารผนวกกับแนวคิดข้อสรุปเชิงสังเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารวิชาการ โดยได้รูปแบบ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังภาพ 2 โดยรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ประกอบด้วย หลักการและลักษณะสำคัญรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักการสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยมีส่วนประกอบต่างๆ ดังแสดงในภาพ 10

ภาพ 10

แสดงรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

A model of academic administration for blended-learning management during COVID-19 Pandemic Situation

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เพื่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไป อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเชิงทฤษฎีและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มีการสังเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าวโดยมีรายละเอียด ที่นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

นิยาม “รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน”

: ระบบแบบแผนการบริหารที่มีโครงสร้างองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์ประกอบที่สำคัญของงานวิชาการระดับสถานศึกษา(โรงเรียน) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ประกอบด้วย การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศติดตาม และการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน และมีกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ประกอบด้วย หลักการและลักษณะสำคัญรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ และ องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย 2 ส่วน ได้แก่ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ กระบวนการบริหารงานวิชาการ

หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนการสอนได้มีการปรับรูปแบบไป ทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนสามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้ไม่ขาดตอน ซึ่งจะต้องมีหลักการและลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักการสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 หลักแห่งความยืดหยุ่น (Principle of Flexibility) รูปแบบบริหารงานวิชาการนี้ ยึดแนวทางการดำเนินงานตามหลักของความยืดหยุ่นในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความยืดหยุ่นของตัวหลักสูตร ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ เลือกเนื้อหา ตัวชี้วัดเน้น ตัวชี้วัดที่ต้องรู้เป็นหลัก ส่วนตัวชี้วัดประเภทควรรู้จะถูกปรับออกไปก่อน ระดับความยากง่ายของเนื้อหา ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์ เลือกเนื้อหาที่มีความซับซ้อนยากต่อการเรียนในรูปแบบออนไลน์ สามารถปรับไปไว้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ ลักษณะของเนื้อหา ที่เป็นทฤษฎีและปฏิบัติ ส่วนออนไลน์ จะถูกกำหนดไว้สำหรับเรียนเนื้อหาทฤษฎี ส่วนปฏิบัติ จะถูกกำหนดไว้ส่วนของการเรียนแบบออนไลน์ แต่ถ้ากิจกรรมปฏิบัติใดที่สามารถจัดแบบออนไลน์ได้ โดยใช้เครื่องมือประเภท video based -assessment เช่น Flipgrid ก็สามารถดำเนินการได้ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหา ส่วนนั้นๆ โดยครูมีอำนาจในการตัดสินใจ

2.1.2 ความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนสามารถปรับรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อม เครื่องมือและความถนัด ไม่ว่าจะเป็น การเลือกแพลตฟอร์ม เลือกเครื่องมือ เลือกวิธีการ เช่น การบรรยาย อธิบาย วิเคราะห์วิพากษ์ กิจกรรมแบบ active learning เน้นการสรุปความรู้โดยใช้รูปแบบสื่อแบบ infographic เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ความยืดหยุ่นของการปรับรูปแบบและเวลาที่เหมาะสมโยคำนึงถึงสุขภาพนักเรียน เช่น การปรับสัดส่วนเวลาระหว่าง on screen และ off screen ตามแนวของรูปแบบ synchronous และ asynchronous โดยสามารถปรับส่วน 50/50 หรือ 60/40 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดเวลาในการนั่งเรียนที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ เป็นเวลานานๆ เน้นให้นักเรียนพัฒนา อภิปัญญา meta cognition เพื่อการตรวจสอบการเรียนรู้ของตัวเอง และเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) ผ่านการแนะนำและให้ความช่วยเหลือ scaffolding จากครู แต่กำชับและกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทและความเป็นเจ้าของ ของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ในส่วนของการเรียนออนไลน์ ให้ปรับลดการบ้าน ให้เท่าที่จำเป็น เน้นการทำกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ในช่วงคาบเรียนที่กำหนด แต่ครูผู้สอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถกำหนดแนวทางร่วมกันได้ โดยมีการประชุมวิเคราะห์ เลือกจำนวนการบ้านให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาของรายวิชา นั้น ๆ แต่ไม่ควรมากเกินไป เน้นให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่จำเป็นก่อน

2.1.3 ความยืดหยุ่นของการวัดประเมิน โดยเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนคะแนนประเมินผลการเรียนรู้ ให้ยืดหยุ่นได้ เช่น ครูผู้สอนการประเมินการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ให้สัดส่วนคะแนนน้อยกว่าการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ได้ โดยยึดหลักการประเมินเพื่อเรียนรู้ โดยเน้นเรียนให้รู้ฝึกให้เกิดทักษะ ครูผู้สอนสามารถเก็บคะแนนได้แต่ปรับสัดส่วนให้น้อยได้ โดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์ ถ้าวัดประเมินหลังจากเรียนรู้และฝึกทักษะจนเกิดแล้ว สามารถปรับเพิ่มสัดส่วนคะแนนได้ตามความเหมาะสม โดยอาจมีการสื่อสารและรับฟังนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางการปรับได้ นักเรียนสามารถมี

โอกาสแก้ตัว มากกว่า ในสถานการณ์ปกติ เช่นสามารถรับ feedback ปรับแก้งาน ได้ โดยครูกับนักเรียนมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน

2.2 หลักการมีส่วนร่วม (Principle of Participation) รูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ เน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและ ผู้ปกครอง โดยมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รับฟังข้อมูล โดยมีกลไก ในการมีส่วนร่วม โดยทาง โรงเรียนจะมีการสำรวจความคิดเห็นตั้งแต่ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ ผ่านการใช้ รูปแบบการประเมินออนไลน์ที่ใช้ google form มีการสุ่มสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และข้อเสนอจากผู้ปกครอง มีการสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอน มีการประชุมแยกตามกลุ่มสาระฯ เพื่อสะท้อนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียนสามารถสะท้อนผ่านการเรียนการสอนในรายวิชา และอีกทั้งสามารถประเมินแสดงความคิดเห็นผ่านการประเมินออนไลน์ google form โดยข้อมูลจะถูกรวบรวม วิเคราะห์และส่งตรงมายังผู้อำนวยการและทีมบริหารของโรงเรียนที่มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นใช้กลไกการประชุมร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ประชุมรวมครู และการประชุมย่อยของกลุ่มสาระ เพื่อนำสารสนเทศ ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาของครูผู้สอนและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

2.3 การกระจายอำนาจ (Principle of Decentralization) รูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ จะเน้นหลักการกระจายอำนาจไปยังครูผู้สอน ทีมผู้บริหารโดยผู้อำนวยการและรองฝ่ายวิชาการ จะเป็นแกนหลักในการรับฟังข้อมูล และเสนอแนะแนวทาง แต่ครูผู้สอนจะมีอำนาจการตัดสินใจ โดยจะมีการประชุมสะท้อนและอภิปรายให้ข้อเสนอ เพื่อเสนอแนวทางกว้างๆ ให้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยหัวหน้ากลุ่มสาระฯ นำไปสื่อสารกับคุณครูในกลุ่มสาระ เพื่อพิจารณาเลือกกำหนดแนวทางของกลุ่มสาระเอง จากนั้นรายงานผลการดำเนินงาน ผลการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ในประเด็นผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทหน้าที่และอำนาจอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเพื่อปรับแนวทางรูปแบบและวิธีการของการจัดการเรียนการสอน ทั้งส่วนของการวิเคราะห์คัดเลือกเนื้อหา ตัวชี้วัด วิธีการและแนวทางการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล โดยคำนึงถึงหลักการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ และแนวทางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีข้อตกลงร่วมกัน

2.4 หลักการสร้างสร้างความเข้าใจร่วม (Principle of Shared understanding) รูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ นอกจากหลักการเชิงบริหารที่ 3 ประการแล้วที่ได้ระบุนมาแล้วข้างต้น หลักการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ถือว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้นสำหรับการบริหารงานวิชาการนี้ จะเน้นการสื่อสารในทุกช่องทางและแนวทางสำคัญสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ทีมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของทางโรงเรียน ว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งการ

รับข้อมูลสะท้อนการเรียนรู้จากผู้ปกครองและนักเรียน ที่นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องและต้องมีแนวทางและการดำเนินการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีการปรับรูปแบบให้เป็นการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended-learning) และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานดังกล่าวบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดของโรงเรียน ทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจำเป็นจะต้องรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับสถานการณ์ดังกล่าว จากการวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและประกอบการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทำให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ 2) กระบวนการดำเนินการบริหารวิชาการ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รูปแบบการบริหารงานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายเฉพาะ ทำให้ขอบข่ายหรือภารกิจการดำเนินการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ ประกอบไปด้วย การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา ซึ่งในแต่ละขอบข่ายจะมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในขอบข่ายการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนตัวหลักสูตรสถานศึกษาแต่อย่างใด แต่เป็นการปรับหลักสูตรบางส่วน ทั้งในส่วนของเนื้อหา เป้าหมายตัวชี้วัด ซึ่งจัดทำเป็นบทเฉพาะกาล เพื่อปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเน้นการปรับโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของเนื้อหา อีกทั้งความยากง่ายและความซับซ้อน เช่น พิจารณา เลือกเฉพาะ ตัวชี้วัดที่ต้องรู้ ปรับเลือกเนื้อหา ตามความยากง่าย/ธรรมชาติวิชา หรือลักษณะที่เป็นส่วนปฏิบัติ/ทฤษฎี เพื่อเลือกไปจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบออนไลน์หรือออนไลน์ ซึ่งเป็นการปรับหลักสูตรให้เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมทุกในระยะเวลาของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

การวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับการวางแผน

งานด้านวิชาการ จะเป็นการวิเคราะห์กำหนดแนวนโยบาย ในการปรับเนื้อหา เป้าหมาย วิธีการ และ การวัด ประเมินผล การเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในส่วนของรูปแบบออนไลน์ ซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนของพัฒนา ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การ พัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การนิเทศการศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์กำหนดเป้าหมาย จัดทำกรอบในการดำเนินงาน ตลอดจน ดูแล นิเทศ กำกับและติดตาม โดยคณะที่ผู้บริหารของโรงเรียนจะวิเคราะห์และอนุมัติให้ดำเนินการ

การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสำหรับข้อบข่ายนี้ จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปรับการจัดการ เรียนการสอนซึ่งเน้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended learning โดยวิเคราะห์ใช้ รูปแบบ หลัก 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบออนไลน์ (online) และ รูปแบบออนไซต์ (onsite) ซึ่งการตัดสินใจเลือก 2 รูปแบบ นี้อิงมาจากข้อมูลจากการสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง สัดส่วนของกรอบเวลา ระหว่างออนไลน์ กับออนไซต์ จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของการแพร่ระบาดเน้นให้มีความยืดหยุ่นตามหลักการของรูปแบบการบริหาร วิชาการนี้ และมีการปรับในหลายมิติ โดยเฉพาะในส่วนของรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการเลือกใช้ทั้งส่วนของ แบบ Synchronous / Asynchronous และ Onscreen/Offscreen ผ่าน platform หลัก อย่าง google classroom อย่างไรก็ตามครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ application หรือเครื่องมือ อื่นๆ ได้ ตามความถนัดและความคิดสร้างสรรค์ ของตัวครูผู้สอนเอง แต่จะต้องมีการตกลงร่วมกันกับผู้เรียนในรายวิชาที่กำหนด และระบุแนวทางการใช้อย่าง ชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนของนักเรียน โดยในส่วนของจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้รูปแบบการจัดการ เรียนรู้แบบผสมผสานนี้ ครูผู้สอนจะจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ วัดผลประเมินผล โดยใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้และplatform ให้สอดคล้องตามแนวทางของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในส่วนของข้อบข่ายการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้นี้ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ 2 ส่วน ได้แก่ส่วนแรกจะเป็นส่วนของพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของ ครูผู้สอน ทั้งในด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การเรียนรู้การใช้สื่อและเครื่องมือการจัดการ เรียนรู้แบบออนไลน์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูนั้นจะมีการ ดำเนินการในหลายรูปแบบและวิธี เพื่อช่วยให้ครูพัฒนากระบวนการและทักษะต่างที่สำคัญต่อการจัดการเรียน การสอนแบบผสมผสาน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับครูโดยมีการจัดการอบรมแบบปฏิบัติการ อีกทั้งการ ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากส่วนกลางของหน่วย ICT ของโรงเรียน โดยการเรียนรู้ของครูผ่านแนวทางการใช้ reflective practice : Experiential Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ใช้ action research วิจัย

ปฏิบัติการในชั้นเรียน ร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC หรือการประชุมกลุ่มแบบ knowledge Management KM แบบกึ่งทางการและไม่เป็นทางการซึ่งขึ้นอยู่กับมติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของคณะครู และเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนผสมผสานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 และ ส่วนที่ 2 ส่วนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากการเรียนรู้ในเนื้อหา พัฒนาทักษะ และเจตคติตามตัวชี้วัดและเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้แล้ว ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ที่มีการปรับใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ การเรียนรู้ของนักเรียนได้มีการปรับเปลี่ยนไปค่อนข้างเยอะ โดยเฉพาะที่ต้องมีการเน้นการเรียนรู้มุ่งมาทางด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้นในรูปแบบการบริหารงานวิชาการครั้งนี้ ได้มุ่งส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แนวทางของทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) สำหรับการเรียนรู้ในกิจกรรมทั่วไป และ ใช้แนวทางของการเรียนรู้แบบกำกับตัวเองจากการแนะนำ (Guided and self-directed learning) โดย อาศัยอภิปัญญา หรือ Metacognition ซึ่งเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้และการรู้คิดของตัวนักเรียนเอง ซึ่งจากแนวคิดและวิธีการนี้ จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนากระบวนการและทักษะเรียนรู้ของตัวเอง ให้พร้อมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้

การวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เนื่องจากได้มีการปรับหลักสูตรเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ได้มีการปรับเปลี่ยนไปโดยยึดหลักของความยืดหยุ่น ดังนั้นสำหรับการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสภาวะการณนี้ จะเป็นการวัดประเมินผลที่เน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสิน (Assessment of Learning for judgement) โดยยังคงยึดหลักแห่งความยืดหยุ่นเน้นประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนการประเมินคะแนนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสัดส่วนของรูปแบบ online กับ onsite หลักความยืดหยุ่นนั้นยังเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถมีโอกาสในการแก้ตัวเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตัวนักเรียนเอง ในกรณีที่นักเรียนมีผลการเรียนรู้จากวัดประเมินผลแล้วพบว่าตัวเองสามารถพัฒนาได้อีก และมีปัญหาจากการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่เป็นอุปสรรค

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับขอขบขายการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองทั้งแบบออนไลน์และออนไซต์ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และที่สำคัญก็คือเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเฉพาะในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ และในขณะเดียวกัน โรงเรียน

ก็ใช้วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อให้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนางานวิชาการ

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นทางโรงเรียนในส่วนของการบริหารงานวิชาการจึงมีการพัฒนาเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนสามารถตรวจวิเคราะห์คัดเลือกแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกับรายวิชาและวัยของผู้เรียน ซึ่งโดยมีกลไกของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการตรวจสอบก่อนและหลังการนำไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ ออนไลน์ เว็บไซต์ และ application เพิ่มเติม โดยมีระบบจัดเก็บเป็น ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ online library and resources เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ทั้งในระหว่างเรียนในรายวิชาและการสืบค้นเรียนรู้เพิ่มเติม

การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับขอบข่ายงาน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ โดยเฉพาะในส่วนของจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะต้องมีความพร้อมมากที่สุดเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ซึ่งทำให้โรงเรียนโดยงานวิชาการจะต้องออกแบบพัฒนาระบบรองรับการเรียนออนไลน์ โดยมีการสำรวจความพร้อมผู้ปกครอง นักเรียน ด้านสื่ออุปกรณ์ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และทักษะการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารและส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรู้ ผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและส่วนเชิงการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ นอกจากนี้ในส่วนของความพร้อมของครูผู้สอน ก็ได้มีการสำรวจความพร้อมครูด้านอุปกรณ์ และทักษะการใช้สื่อเพื่อการสอน การวัดประเมิน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ยืมอุปกรณ์เครื่องมือตามความต้องการของครูผู้สอน นอกจากนี้ยังมีระบบการส่งเสริมในกรณีครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์เครื่องมือ มีห้องสตูดิโอ สำหรับครูผู้สอนที่ต้องการอัดคลิปการสอน หรือถ่ายทอดการสอนผ่านระบบของโรงเรียน

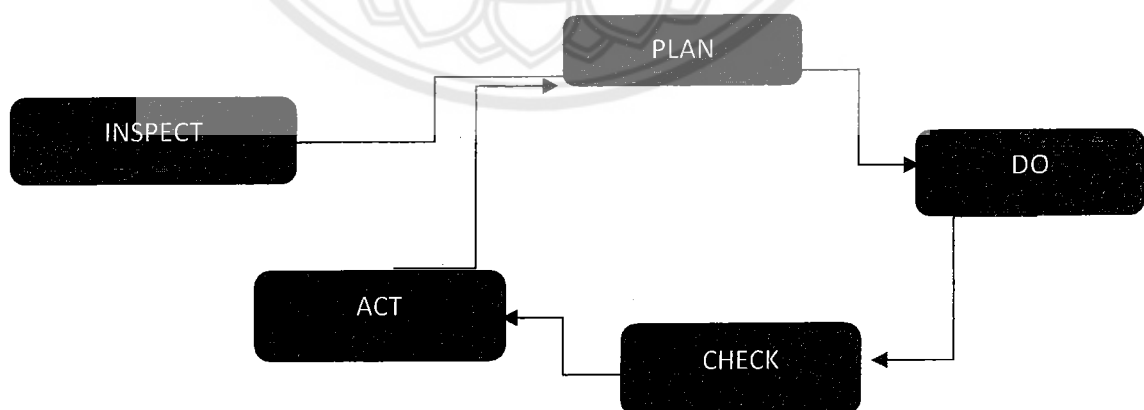
การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การนิเทศการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ เป็นไปในลักษณะ เพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือรวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ทำดีที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกโดยตรงกับผู้เรียน โดยการนิเทศจะใช้กลไกของกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้อำนาจแก่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และมอบให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระ มีการประชุมสะท้อน และสร้างระบบนิเทศติดตามที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมีการรายงานมายังงานวิชาการผ่านรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และนำข้อมูลมาประชุม

อภิปรายในคณะที่ผู้บริหาร เพื่อการวิเคราะห์และพิจารณาและให้ข้อเสนอย้อนกลับไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนตามลำดับต่อไป

สำหรับข่ายของการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นี้จะเป็นขอบข่ายงานวิชาการที่มีความเฉพาะเจาะจงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมในระยะดังกล่าวนี้ซึ่งขอบข่ายทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงสอดคล้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายปลายทาง เพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียนสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องไม่สะดุดติดขัด ถึงแม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าพื้นที่ของโรงเรียนไม่เหมือนกับสถานการณ์ปกติ และการขับเคลื่อนดำเนินการของขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการจะต้องอาศัยกลไกและกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน ซึ่งมีรายละเอียดและอธิบายในหัวข้อด้านล่างนี้

1.1 กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

กระบวนการของการบริหารงานวิชาการรูปแบบนี้ ใช้รูปแบบ I-PDCA ซึ่งปรับแนวคิดมาจาก Deming' cycle of PDCA ของ Deming, W. Edwards (1982) ซึ่งเป็นหลักการสำหรับการดำเนินกระบวนการบริหารงานทั่วไปที่ได้รับความนิยมในการนำไปปรับใช้ แต่สำหรับรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ได้มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพิ่มเติมขั้นตอน โดยมีการผนวกขั้นตอนการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในขั้นแรก เป็นขั้น Inspect ซึ่งมีหลักการสำคัญก็คือ ก่อนจะเริ่มกระบวนการของขอบข่ายงานวิชาการใดๆ จะต้องมีการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและเกี่ยวข้องก่อนที่จะต้องนำข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญมาพิจารณา ร่วมในการกำหนดวางแผนในขั้นต่อไป ในขั้น ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนการวิเคราะห์ตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check) และขั้นดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา (Act) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังแผนภาพแสดงด้านล่าง

ภาพ 11 แผนภาพแสดงวงจรขั้นตอนของ I-PDCA ของกระบวนการบริหารงานวิชาการ

ขั้นการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Inspect)

สำหรับการบริหารและดำเนินการกิจกรรมทางวิชาการใดๆ การตรวจสอบเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญมาก ดังนั้นสำหรับรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ ในขั้นตอนอันดับแรกนี้ จะเป็นขั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยที่ก่อนเริ่มกระบวนการใดๆ ของงานวิชาการ แต่ละส่วนที่รับผิดชอบขอยางงานวิชาการนั้นๆ จะต้องสำรวจตรวจสอบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นและศึกษาข้อมูลก่อนที่จะนำไปพิจารณาใช้ในขั้นตอนการวางแผนในขั้นต่อไป ซึ่งอาจเป็นการศึกษาเอกสารข้อมูลย้อนหลัง หรือสำรวจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในขั้นวางแผน ซึ่งขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นมานี้จะช่วยให้การบริหารและดำเนินการงานด้านวิชาการมุ่งไปถูกทิศทางมากขึ้น

ขั้นการวางแผน (Plan)

ในขั้นนี้ จะเป็นขั้นกำหนดเป้าหมาย ซึ่งจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนหน้า ซึ่งอาจจะมาจากการศึกษาปัญหาหรือโอกาสต่างๆ แล้วจากนั้นนำมาสร้างแผนการทำงานหรือกระบวนการที่จะทำให้งานวิชาการนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดย กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิชาการนั้นๆ จากนั้นพัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน แล้วพิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน และพัฒนาทางเลือก รวมทั้งประเมินทางเลือก เพื่อเลือกสิ่งที่เป็นไปได้สูงสุด เพื่อการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับขั้นต่อไป

ขั้นการปฏิบัติ (Do)

ขั้นปฏิบัติ จะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานวิชาการนั้นๆ ซึ่งเป็นการลงมือทำตามแผนการที่ได้วางไว้และในระหว่างดำเนินการนั้นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อหาจุดอ่อนหรือจุดที่สามารถพัฒนามากขึ้นได้ รวมถึงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ โดยมีการกำหนดโครงสร้างคณะทำงานรองรับที่ดูแลขอยางงานวิชาการนั้นๆ โดยเฉพาะตามคำสั่งแต่งตั้งของแต่ละขอยางงานวิชาการนั้นๆ ซึ่งมีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน เอาไว้อย่างชัดเจน

ขั้นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check)

สำหรับขั้นตอนนี้ จะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อหาแนวทางและวิธีพัฒนากระบวนการต่างๆ ของการดำเนินการขอยางงานวิชาการนั้นๆ ให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของโอกาสและอุปสรรคต่างๆ ในกระบวนการ ซึ่งขั้นตอนนี้จะเริ่มเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นปฏิบัติและประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ โดยจะต้องมีข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้สำหรับขั้นต่อไป

ขั้นการดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา (Act)

ขั้นนี้จะเป็นการการนำผลเอาที่ประเมินตรวจสอบที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผนในการปรับปรุงการดำเนินการของขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ ต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้จะนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบของการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19โดยมีการผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังในตารางแสดงผลการประเมิน ด้านล่างนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ		ระดับเหมาะสม
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1	ด้านความชัดเจนและถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ในภาพรวม	4.23	0.44	มาก
2	ด้านความเหมาะสมในภาพรวมของรูปแบบการบริหารงาน วิชาการฯ	4.05	0.47	มาก
3	ด้านความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	3.97	0.67	มาก
4	ด้านความเป็นประโยชน์รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.50	0.60	มาก
5	ด้านความเหมาะสมของหลักการและลักษณะสำคัญของ รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.34	0.64	มาก
6	ด้านความเหมาะสมของขอบข่ายของรูปแบบการบริหารงาน วิชาการฯ	4.34	0.47	มาก
7	ด้านความเหมาะสมของกระบวนการบริหารของรูปแบบการ บริหารงานวิชาการฯ	4.34	0.43	มาก
เฉลี่ยรวม		4.46	0.40	มาก

จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ นี้ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.40) โดยระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.60) และค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.67)

3. ผลการศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลที่เกิดขึ้นกับการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ในช่วงแรก ก่อนเปิดเทอม ช่วงเดือน มีนาคม และเมษายน 2563 อยู่ในช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้โรงเรียน มีการเตรียมพร้อมทั้งในเรื่องการอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน และมีประชุมชี้แจงและประกาศใช้รูปแบบการบริหารวิชาการและกำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในทุกระดับชั้นเรียน โดยมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมต่างๆ ดังได้รายงานในข้างต้นของผลการวิจัยข้อที่ 1 โดยในระหว่างช่วงวันที่ 11 – 22 เดือนพฤษภาคม 2563 โรงเรียนได้ทดสอบระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3 5 และ 6 และทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในระหว่างช่วงวันที่ 25 – 29 เดือนพฤษภาคม 2563 เพื่อเป็นการทดสอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการเข้าระบบชั้นเรียนของ google classroom จากนั้น โรงเรียนเปิดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2563 จนถึง 30 มิถุนายน 2563 เป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน หลังจากนั้นเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19เริ่มคลี่คลาย ทางโรงเรียนจึงได้กำหนดให้นักเรียนเข้ามาเรียนในพื้นที่โรงเรียน (Onsite) ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 63 เป็นต้นไป โดยในห้องเรียนโดยมีอุปกรณ์ฉากกั้นและมีการจัดเก้าอี้เว้นระยะตามมาตรการ และกำหนดให้ลดหรือยกเลิกกิจกรรมรวมกลุ่มคนจำนวนมากเพื่อลดความเสี่ยง โดยที่ครูได้ดำเนินการปรับกิจกรรมออนไลน์ตามมาตรการ แต่ก็ยังคงสามารถดำเนินการเรียนการสอนได้ตามปกติตามเงื่อนไขและข้อจำกัด และเมื่อเข้าสู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มีการปิดภาคเรียนระหว่างภาคเพียง 1 สัปดาห์ เนื่องจากจำนวนวันและเวลาที่ขาดหายไปในช่วงการประกาศปิดสถานศึกษาที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาด และในภาคเรียนที่ 2 เนื่องจากสถานการณ์มีการผ่อนคลายมาตรการมากขึ้นและ จังหวัดประกาศให้โรงเรียนสามารถเปิดการเรียนการสอนแบบปกติได้ โรงเรียนจึงได้พิจารณาดำเนินการเปิดการเรียนแบบออนไลน์ที่นักเรียนเข้าพื้นที่เรียนในห้องเรียนแต่ดำเนินการตามมาตรการเว้นระยะห่าง ในระหว่างนี้ทางโรงเรียนได้กำหนดให้ครูผู้สอนเปิดห้องเรียนออนไลน์แบบคู่ขนานเพื่อหากเกิดแพร่ระบาดรอบใหม่ ครูผู้สอนสามารถจะสลับรูปแบบกลับไปจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ทันที ซึ่งทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก ดังนั้นในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนจึงจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 100 % จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในช่วงเดือนเมษายน 2564 มีการระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด-19 ทำให้โรงเรียนมีการเตรียมการและดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานอีกครั้ง โดยใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้น โดยมีการประชุมวิชาการออนไลน์เพื่อประกาศใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯและจัดการเรียนการ

สอนแบบผสมผสานที่เน้นออนไลน์ในสถานการณ์ดังกล่าว จากการดำเนินการมีข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณที่มาจากแบบสอบถามครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทั้งออนไลน์และออนไซต์ และข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการตอบคำถามปลายเปิด การอภิปรายกลุ่มย่อยเฉพาะ การสัมภาษณ์รายบุคคล ข้อมูลจากรายงานการสอนจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการรายงานการสอนรายบุคคลของของทั้งครูและข้อมูลการเรียนรู้ของนักเรียนใน google classroom มีข้อค้นพบดังนี้

ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณที่น่าสนใจมีดังนี้ ได้แก่ 1) ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 90 ค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการสอนออนไลน์ เริ่มแรกในเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม 2563 น้อยถึงอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ($\bar{x} = 2.43$, S.D. = 0.48) เปรียบเทียบกับช่วงเวลาใกล้เคียงกันในปีการศึกษาถัดมาคือ ช่วงพฤษภาคม และมิถุนายน 2564 พบว่ามีค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D. = 0.67) ซึ่งสูงขึ้นอย่างชัดเจน 2) ในการสอนแบบออนไลน์ ครูใช้วิธีการสอนสด แบบ synchronous ผ่าน google meet ร้อยละ 67 และ มีการอัดคลิปสอน แบบ Asynchronous แล้วแขวนไว้ที่ google classroom ร้อยละ 56 3) ครูมีการปรับรูปแบบและแนวการประเมิน ร้อยละ 86 จากจำนวนครูทั้งหมด โดยปรับไปใช้การประเมินชิ้นงานและมีการกำหนดให้นักเรียนสามารถแก้ตัวได้แต่ระดับคะแนนจะลดหลั่นลงไป 4) ครู มีการใช้ application เสริม นอกเหนือจาก Google Meet และ Microsoft Teams ที่เป็นโปรแกรมลิขสิทธิ์ของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 62 และส่วนมากเป็นครูรุ่นใหม่ ช่วงอายุ 25 – 35 ปี 5) ในการสอนแบบออนไซต์ในชั้นเรียน มีการปรับสัดส่วน โครงสร้างเวลาและเพิ่มกิจกรรม เพื่อชดเชยในช่วงการสอนออนไลน์ ร้อยละ 48 ของจำนวนรายวิชาทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิชาปฏิบัติ เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาศิลปะ และวิชาพลศึกษา 6) ในภาพรวมครูมีความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพการสอนออนไลน์ของตนเอง ร้อยละ 84 7) นักเรียนร้อยละ 83 ไม่เข้าใจรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงแรก 8) ในช่วงแรกของการเรียนออนไลน์ นักเรียนเข้าเรียนใน google classroom เพียง ร้อยละ 56 ในการเรียนออนไลน์ในการแพร่ระบาดรอบแรก ในช่วงเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม 2563 และสูงขึ้นเป็นร้อยละ 78 ในช่วงเดือน พฤษภาคม มิถุนายน และกรกฎาคม 2564 และ 9) นักเรียนเรียนออนไลน์ไม่ทัน ร้อยละ 65 ในช่วงแพร่ระบาดรอบแรก และ ลดลงเหลือ ร้อยละ 42 ในการเรียนออนไลน์ในรอบการแพร่ระบาดรอบที่ 3 และส่วนมากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าเรียนใหม่

ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สรุปเป็นประเด็นหลักสำคัญได้ดังนี้

- ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มากขึ้นตามลำดับหลังจากได้ฝึกทักษะ

การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยได้มีการลงและพัฒนาในรายวิชาของตนเองที่ได้รับผิดชอบ หลังจากได้รับการฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และลงนำไปใช้จัดการเรียนการสอน และมีการนิเทศติดตามรวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูคนอื่น ซึ่งสะท้อนได้จากตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ด้านล่างนี้

“...ผม [ครูวิทยาศาสตร์] มีความมั่นใจมากขึ้น เมื่อได้ลอง วิธีการและใช้ google classroom ด้วยตนเอง อีกทั้ง เมื่อมีการนิเทศประชุม ติดตาม สะท้อน และมีโอกาสได้เห็นแนวทางและวิธีการของครูคนอื่นๆ ในกลุ่มสาระฯ” -ข้อมูลสัมภาษณ์ครูรายบุคคลรหัส TST04

● **ครูผู้สอนสามารถวางแผนและปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานให้ยืดหยุ่นมาก** ขึ้นตามสถานการณ์ โดยเฉพาะส่วนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ โดยเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหาที่มีความสำคัญรวมทั้ง แนวทางการวัดประเมินผลที่ยืดหยุ่น เน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้และนักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองมากกว่าการตัดสิน โดยข้อมูลที่สอดคล้องจากการสัมภาษณ์ตัวแทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ได้ระบุว่า

“...ช่วงแรก มีความกังวลเกี่ยวกับการสอนเพื่อให้ครอบคลุมตัวชี้วัด พอสมควร พอมีการประกาศในที่ประชุม [วิชาการของโรงเรียนแบบออนไลน์] ให้สามารถเลือกตัวชี้วัดที่ต้องรู้ เพื่อใช้ในการสอน รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น ไม่ต้องกังวล อีกทั้งเลือกวิธีการวัดประเมินผลที่ไม่ใช่การสอบได้ ...” -ข้อมูลสัมภาษณ์รายบุคคลรหัส TMT06

● **การจัดทำห้องเรียนออนไลน์คู่ขนานมีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน** เมื่อมีการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มีประโยชน์มากสำหรับครูและนักเรียน โดยครูสามารถสลับแบบออนไลน์ เมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของใหม่ของโรคโควิด-19 อีกทั้งถ้าครูติดธุระหรือราชการ ที่ทำให้ไม่สามารถสอนแบบออนไลน์แบบปกติได้ก็สามารถปรับเป็นรูปแบบออนไลน์ได้ทันที ซึ่งสะท้อนได้จากข้อมูลการอภิปรายกลุ่มย่อยเฉพาะ ที่ระบุว่า

“ผม [ครูวิทยาศาสตร์] ชอบที่ให้มีการทำห้องเรียนออนไลน์แบบคู่ขนาน ที่เราสอนแบบออนไลน์ เวลาครูติดราชการ หรือธุระ สามารถ สั่งการและมอบให้นักเรียน เข้าเรียนรู้จากคลิปการสอนที่อัด [บันทึกไว้] แขนงไว้ [Google] class room ได้ นักเรียนยังสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาในคลิปได้อีก..” -ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รหัสกลุ่ม GST01

● **คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ไม่ดีเท่าที่ควร** โดยครูมีการระบุว่าสอนเนื้อหาไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ระบุไว้ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย นักเรียนมีความรับผิดชอบน้อย การเข้าชั้นเรียนค่อนข้างมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณด้านหนึ่งที่ระบุร้อยละของนักเรียนที่เข้าชั้นเรียนออนไลน์น้อย โดยสะท้อนได้จากข้อมูลสัมภาษณ์ครูที่ระบุว่า

“หลายครั้งที่มีการถามตอบหรือกำหนดงานให้ทำระหว่างสอนในคาบเรียนออนไลน์ เด็ก [นักเรียน] ไม่ค่อยมีการตอบสนอง ตรวจสอบความเข้าใจ [ในเนื้อหา] ของเด็ก[นักเรียน] ยาก อีกทั้ง นัดเรียนแล้ว มาเข้าเรียน [ออนไลน์] 19 คน จาก 39 เหลือ...” -ข้อมูลสัมภาษณ์ครูรายบุคคลรหัส TTT02

ข้อมูลด้านบนสอดคล้องกับข้อมูลสัมภาษณ์นักเรียน ที่ระบุเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ว่า

“เวลาครูถาม บางครั้งก็ไม่อยากตอบ เพราะ ไม่รู้เขา [ครู] ถามอะไร และใคร [รู้สึก] อึดอัด เรียนไม่รู้เรื่อง อยากเข้าไปเรียนแบบเข้าห้องเรียนแล้ว ตอนนี ปวดหลัง ปวดคอ ปวดลูก [ดวง]ตา ไม่ไหวแล้ว” -ข้อมูลสัมภาษณ์ นักเรียนรายบุคคลรหัส STDG4-8

ครู นักเรียน และผู้ปกครอง สร้างรูปแบบและแนวทางการสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน ครูที่ปรึกษาประจำชั้น สร้างช่องทางผ่าน Application Line เพื่อสื่อสารกับผู้ปกครอง และมีการส่งต่อข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เพื่อสื่อสารไปยังครูผู้สอนรายวิชานั้นๆ และครูนำข้อมูลไปแลกเปลี่ยนพูดคุยในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนำไปสู่การปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชา ซึ่งสะท้อนได้จาก ข้อมูลการสัมภาษณ์ครูรายบุคคล ที่ได้ระบุว่า

“[ในการเรียนออนไลน์] ช่วงแรกผู้ปกครอง บ่นกันเยอะ ว่าไม่สามารถติดต่อกับครูผู้สอนได้เลย ไม่รู้จะติดต่อใคร ผู้ปกครองบางคนก็พยายาม หาไลน์ (Application Line) ของครูและทักไป ช่วงแรกก็สร้างกลุ่มไลน์แล้ว แอด [เพิ่มสมาชิกในกลุ่ม] แต่ครูหลายคนไม่สะดวก พอทางโรงเรียน โดยวิชาการกำหนดมา ก็เลยสร้างกลุ่มไลน์ แต่เฉพาะครู[ที่ปรึกษา]ประจำชั้นเท่านั้น ไว้สื่อสาร ผู้ปกครองก็เลยดีขึ้น” -ข้อมูลสัมภาษณ์ครูรายบุคคลรหัส TPE02

จากข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพสะท้อนได้ว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สามารถมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนได้อย่างดีและประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินการดังกล่าวโดยเฉพาะ ในส่วนของการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ยังพบปัญหาและอุปสรรคในแง่ของคุณภาพของการจัดการศึกษาอันเนื่องมาจากข้อจำกัดและเงื่อนไขของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณการแพรระบาดของโรคโควิด-19 สามารถสรุปและอภิปรายประเด็นต่างๆ ได้ตามลำดับดังนี้

สรุปผลวิจัย

ในการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณการแพรระบาดของโรคโควิด-19 โดย โดยมุ่งตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ ใน 3 ระยะของการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และสถานศึกษา พบว่ามีความพร้อมค่อนข้างมาก ทำให้สามารถเลือกรูปแบบผสมผสานเป็นแบบออนไลน์ร่วมกับออนไซต์ได้
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณการแพรระบาดของโรคโควิด-19 ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยมีองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ 4 หลัก ดังนี้ (1) หลักแห่งความยืดหยุ่น (2) หลักการมีส่วนร่วม (3) หลักการกระจายอำนาจ และ (4) หลักการสร้างความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่ 2.1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีขอบข่ายดังต่อไปนี้ (2.1.1) การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2.1.2) การวางแผนงานด้านวิชาการ(2.1.3) การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน(2.1.4) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2.1.5) การวัดผลประเมินผล การเรียนรู้แบบผสมผสาน (2.1.6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2.1.7) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์/ผสมผสาน (2.1.8) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (2.1.9) การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 2.2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยมีขั้นตอนดังนี้ (2.2.1) ขั้นตอนตรวจสอบและศึกษาพื้นฐาน (2.2.2) ขั้นตอนการวางแผน (2.2.3) ขั้นตอนการปฏิบัติ (2.2.4) ขั้นตอนการตรวจสอบผลการปฏิบัติ (2.2.4) ขั้นตอนการดำเนินการปรับปรุงพัฒนา ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.40$) โดยระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความเป็นประโยชน์

ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.60) และค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือด้านความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.67)

3. ผลการศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่าครูสามารถปรับตัวและมีความมั่นใจมากขึ้นในส่วนของจัดการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ และในส่วนของออนไลน์ ครูผู้สอนมีการปรับวิธีการและรูปแบบกิจกรรม และวิธีการวัด ประเมินให้ยืดหยุ่น ตามสถานการณ์ แต่ยังคงมีความกังวลในเรื่องของคุณภาพการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของตนเอง นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนออนไลน์ค่อนข้างน้อยในช่วงแรกจากนั้นมีการปรับตัวดีขึ้นเข้าใจแนวทางมากขึ้นตามลำดับช่วงเวลา แต่ส่วนมากชอบการเรียนแบบออนไลน์ที่เข้ามาเรียนในห้องเรียนมากกว่า เพราะรู้สึกเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ดีกว่า

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอภิปรายประเด็นหลักของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ดังนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนการสอนได้มีการปรับรูปแบบไปทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เป็นการเฉพาะขึ้นเพื่อการจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ทางคณะผู้วิจัยเลือกใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนสามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้ไม่ขาดตอน ซึ่งจะต้องมีหลักการและลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักการสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผ่านขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 9 ขอบข่ายและกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีขั้นตอนเป็นวงจรการพัฒนา ซึ่งจากผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ในบริบทจริงของโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัย พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะด้านประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ที่ส่งผลทำให้การเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนมีแนวโน้มในเชิงบวกที่ดีขึ้นตามลำดับช่วงเวลาที่มีการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นในเรื่องหลักของความยืดหยุ่น ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยในด้านความยืดหยุ่นของตัวหลักสูตร ผู้สอนสามารถวิเคราะห์เลือกเนื้อหา ตัวชีวิตที่ต้องรู้เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์ระดับความยากง่ายของเนื้อหา เลือกเนื้อหาที่มีความซับซ้อนยากต่อการเรียนในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักเรียนโดยปรับไปไว้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ หรือ ในส่วนของออนไลน์จะถูกกำหนดไว้สำหรับเรียนเนื้อหาทฤษฎี ส่วนภาคปฏิบัติจะถูกกำหนดไว้ส่วนของ

การเรียนแบบออนไลน์ แต่ถ้ามิจกรรมปฏิบัติใดที่สามารถจัดแบบออนไลน์ได้ โดยใช้เครื่องมือประเภท video based -assessment เช่น การใช้โปรแกรม Flipgrid ซึ่งขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาส่วนนั้นๆ โดยดำเนินการตามหลักแห่งความยืดหยุ่นและกระจายอำนาจไปยังครูผู้สอนที่สามารถเลือกแนวทางวิธีการและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

สำหรับหลักความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์นั้นครูผู้สอนสามารถปรับรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อม เครื่องมือและความถนัด ไม่ว่าจะเป็น การเลือกแพลตฟอร์ม เลือกเครื่องมือ เลือกวิธีการ เช่นการบรรยาย อธิบาย วิเคราะห์วิพากษ์ กิจกรรมแบบ active learning เน้นการสรุปความรู้โดยใช้รูปแบบสื่อแบบ infographic เป็นต้น โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะของนักเรียนตามบริบทเพื่อให้การเรียนรู้ออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางและการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของ เมธาวิ จำเนียร และกรกฎ จำเนียร (2561) ที่ระบุว่า การเรียนโดยใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดให้ใช้แนวทางดังกล่าวให้ครูผู้สอนให้ยึดหลักดังกล่าวอย่างชัดเจน

นอกจากนี้แล้ว ความยืดหยุ่นของการปรับรูปแบบและเวลาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสุขภาพนักเรียน เช่น การปรับสัดส่วนเวลาระหว่าง on screen และ off screen ตามแนวของรูปแบบ synchronous และ asynchronous โดยสามารถปรับส่วน 50/50 หรือ 60/40 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดเวลาในการนั่งเรียนที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ เป็นเวลานานๆ เน้นให้นักเรียนพัฒนาและใช้อภิปัญญา (meta cognition) ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเอง และเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง(Self-directed Learning) ผ่านการแนะนำและให้ความช่วยเหลือ scaffolding จากครู แต่กำชับและกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทและความเป็นเจ้าของของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ในส่วนของการเรียนออนไลน์ให้ปรับลดการบ้าน สิ่งได้เท่าที่จำเป็น โดยเน้นการทำกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ในช่วงคาบเรียนที่กำหนด แต่ครูผู้สอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถกำหนดแนวทางร่วมกันได้ โดยมีการประชุมวิเคราะห์ เลือกจำนวนการบ้านให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาของรายวิชา นั้น ๆ เน้นให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่จำเป็นก่อน นอกจากนี้ยังมีความยืดหยุ่นของการวัดประเมิน โดยเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนคะแนนประเมินผลการเรียนรู้ ให้ยืดหยุ่นได้ เช่น ครูผู้สอนการประเมินการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ให้สัดส่วนคะแนนน้อยกว่าการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ได้ โดยยึดหลักการประเมินเพื่อเรียนรู้ โดยเน้นเรียนให้รู้ฝึกให้เกิดทักษะ ครูผู้สอนสามารถเก็บคะแนนได้แต่ปรับสัดส่วนให้น้อยได้ โดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์ ถ้าวัดประเมินหลังจากเรียนรู้และฝึกทักษะจนเกิดแล้ว สามารถปรับเพิ่มสัดส่วนคะแนนได้ตามความเหมาะสม โดยอาจมีการสื่อสารและรับฟังนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางการปรับได้ นักเรียนสามารถมีโอกาสนำ

ตัวมากกว่าในสถานการณ์ปกติ เช่นสามารถรับ feedback ปรับแก้งาน ได้ โดยครูกับนักเรียนมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจของรูปแบบการบริหารวิชาการนี้

นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ นี้ยังดำเนินการตามหลักการมีส่วนร่วมและหลักการสร้างความเข้าใจร่วม โดยอาศัยกลไกการสร้างการสื่อสารในทุกช่องทางและแนวทางสำคัญสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ทีมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของทางโรงเรียน ว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งการรับข้อมูลสะท้อนการเรียนรู้จากผู้ปกครองและนักเรียน ที่นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2545, หน้า 9) ที่ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการว่าด้วยเรื่องของหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่ว่า การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ต้องอาศัยหลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจากการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมประเมินผล ซึ่งนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและอีกทั้งยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางของการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรกร ปุยสุวรรณ (2556, หน้า 230) และ ประจักษ์พงศ์ วรรณโชติ (2556, หน้า 229) ที่สรุปไปในทิศทางเดียวกันว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา คือโรงเรียนเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของของครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนของจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะต้องรับฟังข้อมูลจากทุกส่วนสอดคล้องกับแนวคิดของ เมธาวิ จำเนียร และกรกฎ จำเนียร (2561) ที่ระบุว่าการศึกษาโดยใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียน และหากต้องการดึงประสิทธิภาพของสื่อออนไลน์มาใช้ให้มากที่สุด ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหามาตรการร่วมกันหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้นนี้ จะเกิดผลกระทบเชิงบวกต่อการดำเนินงานด้านวิชาการของทางโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ก็มีข้อค้นพบที่น่าสนใจในแง่ของปัญหาและอุปสรรคในส่วนของจัดการเรียนการสอนส่วนของออนไลน์ ในประเด็นเรื่องของคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่นพฤติกรรมเชิงวินัยในการเรียนของนักเรียนเองที่นักเรียนอาจมีการใช้อุปกรณ์ออนไลน์ในกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมในการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ

ผลวิจัยของ เมธาวิ จำเนียร และกรกฎ จำเนียร (2561) และ(เมธาวิ แก้วสนิท, 2556) ที่ระบุว่าปัญหาการใช้สื่อออนไลน์มีผลกระทบด้านลบต่อการเรียนของนักเรียน นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนเพราะเล่นโทรศัพท์มือถือ ซึ่งอาจทำให้ต้องมีการกำกับนักเรียนหรือปรับเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตัวนักเรียนซึ่งเป็นหนึ่งในขอบข่ายวิชาการของรูปแบบการบริหารวิชาการฯนี้ ซึ่งจะทำให้แนวทางการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเกิดประสิทธิภาพและมีความสมบูรณ์มากที่สุด และสามารถนำไปในปรับใช้ในสถานการณ์และบริบทอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลวิจัยและข้อค้นพบ การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไปใช้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 หรือสถานการณ์อื่นๆ ที่มีข้อจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงหลักการที่และลักษณะสำคัญของรูปแบบ รวมทั้งบริบทแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยมีการศึกษาและสำรวจข้อมูลพื้นฐานความพร้อมต่าง ๆ จากส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจระบุเลือกรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าจะใช้รูปแบบไหนบ้างที่จะผสมผสานกัน โดยคำนึงถึงบริบท ผู้เรียน และความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ของนักเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งมีการสร้างแนวทางและรูปแบบการสื่อสาร สร้างการมีส่วนร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหามาตรการร่วมกันในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะวิจัยในการทำวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการระบุใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพียง 2 แบบ คือแบบออนไลน์และออนไลน์ เนื่องจากข้อมูลการสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง พบว่ามีความพร้อมค่อนข้างสูงในด้านของเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสารและสัญญาณอินเทอร์เน็ต ดังนั้น ควรมีการศึกษาในโรงเรียนที่สภาพบริบทและความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อใช้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่แตกต่างออกไปในการนำไปใช้

- กิตติภพ ถาวร. (2559). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบที่มุ่งงานในการพัฒนามาตรฐาน การศึกษาของโรงเรียนชุมชนเทศบาล 3 (พินิจพิทยานุสรณ์) สังกัดเทศบาล นครพนม*. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- กฤษฎา กัลปตี. (2559). *การพัฒนา ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารและพัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- จักรกฤษณ์ นนทโคตร. (2554). *แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2553). *ผลของการเรียนแบบผสมผสานที่ใช้คอร์สแวร์ในรูปแบบที่ต่างกันที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนระดับปริญญาบัณฑิตที่มีระดับความสามารถ ทางการเรียนรู้ต่างกัน* ในรายวิชาโปรแกรมการเรียนการสอนผ่านเว็บชั้นนำ. คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จินตวีร์ คล้ายสังข์ และประกอบ กรณีกิจ. (2552). *Pedegogy-Based Hybrid Learning: จากแนวคิดสู่ การปฏิบัติ*. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 38(1), 93-108.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2545). *การบริหารงานวิชาการ*. ปัตตานี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ดาราพรรณ สุขคันธรักษา. (2556). *ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สู่ประชาคมอาเซียน*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดือนใจ รักษาพงศ์. (2551). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธริศร เทียบปาน. (2562). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนการ กุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นิรช มีสุขโช. (2550). *การศึกษาสภาพและความคาดหวังการนิเทศด้านวิชาการของครูผู้สอนระดับ*

- ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3. ปรินญาณิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวลพรรณ ไชยมา. (2554). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการประยุกต์ใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- นฤมล รอดเนียม. (2554). *การพัฒนา รูปแบบผสมผสานโดยใช้การวิจัยเป็นฐานเพื่อพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์
สำหรับนิสิตปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.*
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพฯ.*
- ประทุมพร โมทิม. (2553). *การนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์
ประสานงานทางการศึกษาหนองมะโมง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.*
- พิมพ์ประพร วงศ์สิริยานุสรณ์. (2556). *พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*
- พระวิเชียร ศรีหาบุตร. (2557). *การพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัยในสังคมนาคต. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ภูมิพัทธ์ เรืองแหล่. (2558). *พัฒนาระบบบริหารงานวิชาการศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและ
พัฒนาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.*
- วิภา ทองหง่า. (2554). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญา
ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด
การศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- โสภานาควงษ์เพชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัด*

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

- สรพงษ์ สุขเกษม. (2560). *การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสานรายวิชาคอมพิวเตอร์สารสนเทศชั้นพื้นฐานสำหรับนิสิตปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). การเรียนรู้แบบผสมผสาน blended learning. ใน *การอบรมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2* (หน้า 1-11).
แพร่: สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). *Blended learning การเรียนรู้แบบผสมผสาน*. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2564, จาก <http://abhichatdotcom.blogspot.com/2012/04/blended-learning.html>
- อมลรดา พุทธินันท์. (2561). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพรรณ พรสีมา. (2546). *รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตัวอย่างประสบการณ์ที่คัดสรรโรงเรียนในโครงการโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ .วีทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- Alvarez S. (2005). Blended Learning solution. In B. Hoffman (Ed.), *Encyclopedia of Education Technology*. Retrieved April 7, 2021, from <http://coe.sdsu.edu/eet/articles/blendedlearning/start.htm>
- Bersin, & Associates. (2003). *Blended learning*. Retrieved April 7, 2021, from <https://www.tjaylor.net/research/Blended-Learning-What-Works-Bersin-Associates-2003.PDF>
- Brent, Steven Mosser. (2010). *The impact of interpersonal on academic engagement and achievement in a college success strategies course with a blended learning instruction model*. Ohio: The Ohio State University.
- Chaima, N. (2011). *Developing a blended-learning management model by applying information technology for increasing the Physical Education Institution students' higher-order thinking*. Ed. D. Thesis, Khonkhan University, Khonkhan. [in Thai]
- Chamnian, M & Chamnian, K. (2018). Benefit, Problems and Solutions of Using

- Online Media in Studies with Efficiency in Schools, Nakhon Si Thammarat Province. *Ratchaphruek Journal*, 16(3). 113-121. [in Thai]
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed methods research* (2nd ed.). London: Sage Publications.
- Graham, C.R. (February 05, 2011). *Introduction to Blended Learning*. Retrieved April 7, 2021, from <https://www.publicationshare.com/c1-Charles-Graham-BYU--Definitions-of-Blended.pdf>
- Intharaak, C. (2001). *Academic Administration*. Pattani: Department of Educational Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus. [in Thai]
- Kerres, M., & Witt, C. D. (2003). A didactical framework for the design of blended learning arrangements. *Journal of Educational Media*, 28(2-3), 101-113.
- Phutinant, A. (2018). *A model of academic administration for excellency of local administrative organization schools*. Ph. D. Thesis. Educational Administration, Graduate School of Burapa University, Choburi.
- PISA Thailand Project. (2020). *How school and students prepare for online teaching and learning system: the findings from PISA*. (online). Retrieved on May 22, 2020. from <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-51/>
- Puuysuwaan, P. (2013). *Proper ways of participation in school educational administration for parent and teacher association*. Ph. D. Thesis. Educational Administration, Graduate School of Silpakorn University. Nakhon Pathom. [in Thai]
- Ruenglare, P. (2015). *A development of academic administrative system of network center for enhancing educational quality of OBEC..* Ph. D. Thesis of Educational Administration and Development, Mahasarakham University. Mahasarakham. [in Thai]
- Singh, H. (2003) Building effective blended learning programs. *Education Technology-Saddle Brook Then Englewood Cliffs NJ*, 43(6), 51-54.
- Thai Ministry of Education. (2020). Notification of Ministry of Education on the opening of school under and directed by Ministry of Education. Notified on April 9, 2020. [in Thai]
- Thaworn, K. (2016). *A development of a model of academic administration as education*

- standard development teams of Chomchon Tessabaal 3 School (Pinitpittayanusorn), under Nakhon Phanom Municipality. Master Thesis of Educational Administration, Mahasarakham University. Mahasarakham. [in Thai]*
- UNESCO. (2020). *Education: From disruption to recovery*. [online] Retrieved on May 22, 2020. from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Voos, R. (2003). *Blended Learning: What is it and where might it take us. Sloan-C View*, 2(1), 2-5
- Waannachot, P. (2013). *A development of a sub-district high school administration model for being quality school through best practice strategy*. Ph. D. Thesis. Educational Administration Graduate School of Burapa University, Choburi. [in Thai]
- Wanichanan, Ph. (2020: Online). *"Online Learning" Reflecting inequality? And Solution: Education in Thailand during COVID-19 Crysis"*. Retrieved on May 20, 2020 from <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99/125193> [in Thai]
- Wonganutarojn, P. (2000). *Academic Administration*. Bangkok: SoonSueSermkrungthep [in Thai]

ภาคผนวก ก

ชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาและบริหาร
จัดการวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

**ชุดคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการศึกษาและบริหารจัดการวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19**

คำชี้แจง ชุดคำถามนี้จัดทำขึ้นโดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้สะท้อนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาและบริหารจัดการวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 แบบทดสอบนี้ มีทั้งหมด 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และ ตอนที่ 2 เป็นส่วนของข้อคำถามสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพื่อแสดงความคิดเห็น ข้อมูลจะถูกนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าวต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1.1 เพศ

ชาย

หญิง

ไม่ระบุ

1.2 ตำแหน่ง

ทางบริหาร/ ผอ.

รอง ผอ.

ครู/อาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัย

1.3 บทบาทและหน้าที่ในหน่วยงาน และประสบการณ์ทำงาน

.....

.....

.....

.....

1.4 ลักษณะของหน่วยงาน/สถานศึกษา

- โรงเรียนสังกัด สพฐ.
 โรงเรียนสังกัด อว.
 โรงเรียนสังกัดอื่นๆ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวแนวทางทางการจัดการศึกษาและบริหารจัดการวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-

1. ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานใครควรเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้จึงจะเหมาะสมที่สุด
2. เป้าหมายการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรเป็นอย่างไร
3. วิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรเป็นอย่างไร
4. วิธีการที่เหมาะสมในการนำเสนอเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรเป็นอย่างไร
5. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรจึงจะเหมาะสมที่สุด
6. การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
7. เครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับให้ผู้เรียนศึกษาที่จะใช้ในการเรียนแบบผสมผสานควรมีอะไรบ้าง
8. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ควรทำโดยวิธีใดจึงจะเหมาะสม
9. การปฐมนิเทศผู้เรียนก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ควรสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนในเรื่องใดบ้าง
10. การปฐมนิเทศผู้เรียนในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมที่สุด
11. การแนะนำขั้นตอน กระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน วิธีการเหมาะสมที่สุด
12. การประเมินผลงานผู้เรียนวิธีการใดเหมาะสมที่สุด
13. การประเมินผลงานของผู้เรียนในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมที่สุด สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
14. ระบบบริหารจัดการของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรทำอย่างไร
15. โครงสร้างพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
 - 15.1 การเตรียมความพร้อมของสถาบันการศึกษา ควรดำเนินการอย่างไร
 - 15.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องควรมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ควรมีการดำเนินการอย่างไร

- 15.3 ความเร็วในการสื่อสารข้อมูล มีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร
- 15.4 โปรแกรม/ซอฟต์แวร์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมการเรียนแบบผสมผสาน และการเรียนออนไลน์
- 15.5 การรักษาความปลอดภัยบนเครือข่าย และข้อมูล
16. ผู้สอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรมีลักษณะ หน้าที่และบทบาท อย่างไร
17. ผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรมีลักษณะ หน้าที่และบทบาท อย่างไร
18. ผู้อำนวยการความสะดวกหรือผู้ช่วยสอนในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรมีลักษณะ หน้าที่และบทบาท อย่างไร
19. เครื่องมือ และโปรแกรมประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานควรมีลักษณะ อย่างไร

ชุดคำถามข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการ

- การบริหารงานวิชาการสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง
 - เช่น
 - การปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระหลักสูตร
 - การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - การจัดการเรียนการสอน
 - การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - การวัดผล ประเมินผล
 - การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
 - การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล
 - การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - การพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ
- แนวทางการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ควรมีแนวทางและวิธีการอย่างไร เพราะเหตุใด
- การนิเทศติดตาม ตรวจสอบ การจัดการเรียนการสอน ควรมีแนวทางหรือวิธีการอย่างไร เพราะเหตุใด
- แนวทางการเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ ออนไลน์ ควรมีแนวทางหรือวิธีการอย่างไร เพราะเหตุใด
- ผู้ปกครองควรมีบทบาทและหน้าที่ อะไรบ้าง ในการเรียนรู้แบบผสมผสานของนักเรียน
- ควรมีแนวทางในการเตรียมพร้อมด้านสื่อเทคโนโลยีและสิ่งสนับสนุนอย่างไร

ภาคผนวก ข
แบบประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน
ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

แบบประเมินเพื่อการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” ซึ่งเป็นแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาใช้ในวิจัยเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เหมาะสม

2. แบบประเมินฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อกรอบแนวคิด นิยาม ความหมาย หลักการ และองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยแบ่งการ ประเมินออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบของการบริหารงานวิชาการฯ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ

3. คณะผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านผู้ทรงคุณวุฒิตอบแบบประเมินแต่ละข้อที่กำหนดให้ ครบถ้วน และเมื่อท่านทำแบบประเมินฉบับนี้เรียบร้อยแล้วกรุณาติดต่อกลับที่เบอร์โทรของหัวหน้าโครงการวิจัย 0839537281 เพื่อส่งมอบข้อมูลให้ผู้วิจัยต่อไป

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ชัย ชะนูนันท์)

หัวหน้าโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ

1. ชื่อ-สกุล.....
2. ตำแหน่งงานในปัจจุบัน.....
3. ประสบการณ์ทำงาน (จำนวนปี และงานที่มีประสบการณ์)

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูล หรือใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ในระดับ 1 ถึง 5 จากน้อยไปมากที่สุดที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบดังนี้

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นตรง ระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความคิดเห็นตรง ระดับมาก
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นตรง ระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นตรง ระดับพอใช้
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นตรง ระดับน้อย

ที่	รายการ	ระดับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				
		1	2	3	4	5
ด้านความชัดเจนและถูกต้องของรูปแบบการบริหารวิชาการในภาพรวม						
1	นิยามความหมายของรูปแบบการบริหารวิชาการมีความชัดเจนและถูกต้อง					
2	หลักการของรูปแบบการบริหารวิชาการมีความชัดเจนและถูกต้อง					
3	องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารวิชาการมีความชัดเจนและถูกต้อง					
4	ขอบข่ายการบริหารของรูปแบบการบริหารวิชาการมีความชัดเจนและถูกต้อง					
5	กระบวนการบริหารของรูปแบบบริหารวิชาการ มีความชัดเจนและถูกต้อง					
ด้านความเหมาะสมในภาพรวมของรูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษา						
6	รูปแบบการบริหารวิชาการ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการดำเนินงาน					
7	รูปแบบการบริหารวิชาการมีความสอดคล้องกับนโยบายของการศึกษาชาติ					
8	รูปแบบการบริหารวิชาการมีความสอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา					
ด้านความเป็นไปได้						
9	รูปแบบการบริหารวิชาการ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้					
10	รูปแบบการบริหารวิชาการ สามารถเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้สามารถทำงานได้ตามขั้นตอนและมีประสิทธิภาพ					
11	รูปแบบการบริหารวิชาการ สามารถนำไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ					
ด้านความเป็นประโยชน์						
12	รูปแบบการบริหารวิชาการ มีประโยชน์ต่อหน่วยงาน					
13	การนำรูปแบบการบริหารวิชาการไปใช้จะสามารถพัฒนางานวิชาการได้					
14	รูปแบบการบริหารวิชาการมีความชัดเจนและผลที่ได้จากรูปแบบนี้เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการบริหารวิชาการครู					
15	ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาได้					
ด้านความเข้มแข็งของหลักคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระดับอุดมศึกษา						
12	หลักแห่งความยึดหยุ่น					
13	หลักการมีส่วนร่วม					
14	หลักการกระจายอำนาจ					
15	หลักการการสร้างความเข้าใจร่วม					
ด้านความเข้มแข็งของขอบข่ายของรูปแบบการบริหารของสถานศึกษา						
16	การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
17	การวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
18	การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน					
19	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
20	การวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสาน					

21	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
22	การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
23	การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
24	การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน					
ด้านความเหมาะสมของกระบวนการบริหารของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ						
25	ขั้นการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Inspect)					
26	ขั้นการวางแผน (Plan)					
27	ขั้นการปฏิบัติ (Do)					
28	ขั้นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check)					
29	ขั้นการดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา (Act)					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบฯ

ภาคผนวก ค

เอกสารรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้
แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรค โควิด-19

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 นี้ ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้เพื่อการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไป อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเชิงทฤษฎีและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และได้มีการสังเคราะห์แนวคิดและรูปแบบการบริหารวิชาการดังกล่าวโดยมีรายละเอียด ที่นำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. นิยาม “รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน”

: ระบบแบบแผนการบริหารที่มีโครงสร้างองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์ประกอบที่สำคัญของงานวิชาการระดับสถานศึกษา(โรงเรียน) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ที่ประกอบด้วย การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศติดตามและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน และมีกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพที่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ประกอบด้วย

1. หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ
2. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่
 - 2.1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ
 - 2.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ

2. หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนการสอนได้มีการปรับรูปแบบไป ทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนสามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้ไม่ขาดตอน ซึ่งจะต้องมีหลักการและลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักการสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 หลักแห่งความยืดหยุ่น (Principle of Flexibility) รูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ ยืดแนวทางการดำเนินงานตามหลักของความยืดหยุ่นในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 ความยืดหยุ่นของตัวหลักสูตร ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ เลือกเนื้อหา ตัวชี้วัดเน้น ตัวชี้วัดที่ต้องรู้เป็นหลัก ส่วนตัวชี้วัดประเภทควรรู้จะถูกปรับออกไปก่อน ระดับความยากง่ายของเนื้อหา ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์เลือกเนื้อหาที่มีความซับซ้อนยากต่อการเรียนในรูปแบบออนไลน์ สามารถปรับไปไว้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ ลักษณะของเนื้อหา ที่เป็นทฤษฎีและปฏิบัติ ส่วนออนไลน์ จะถูกกำหนดไว้สำหรับเรียนเนื้อหาทฤษฎี ส่วนปฏิบัติ จะถูกกำหนดไว้ส่วนของการเรียนแบบออนไลน์ แต่ถ้ากิจกรรมปฏิบัติใดที่สามารถจัดแบบออนไลน์ได้ โดยใช้เครื่องมือประเภท video based -assessment เช่น Flipgrid ก็สามารถดำเนินการได้ ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชา และเนื้อหา ส่วนนั้นๆ โดยครูมีอำนาจในการตัดสินใจ

2.1.2 ความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนสามารถปรับรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อม เครื่องมือและความถนัด ไม่ว่าจะเป็น การเลือกแพลตฟอร์ม เลือกเครื่องมือ เลือกวิธีการ เช่น การบรรยาย อธิบาย วิเคราะห์วิพากษ์ กิจกรรมแบบ active learning เน้นการสรุปความรู้โดยใช้รูปแบบสื่อแบบ infographic เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ความยืดหยุ่นของการปรับรูปแบบและเวลาที่เหมาะสมโยค่านึงถึงสุขภาพนักเรียน เช่น การปรับสัดส่วนเวลาระหว่าง on screen และ off screen ตามแนวของรูปแบบ synchronous และ asynchronous โดยสามารถปรับส่วน 50/50 หรือ 60/40 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดเวลาในการนั่งเรียนที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ เป็นเวลานานๆ เน้นให้นักเรียนพัฒนา อภิปัญญา meta cognition เพื่อการตรวจสอบการเรียนรู้ของตัวเอง และเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยเฉพาะทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) ผ่านการแนะนำและให้ความช่วยเหลือ scaffolding จากครู แต่กำชับและกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทและความเป็นเจ้าของ ของกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ในส่วนของการเรียน

ออนไลน์ ให้ปรับลดการบ้าน ให้เท่าที่จำเป็น เน้นการทำกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ในช่วงคาบเรียนที่กำหนด แต่ครูผู้สอนและกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถกำหนดแนวทางร่วมกันได้ โดยมีการประชุมวิเคราะห์ เลือกจำนวนการบ้านให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาของรายวิชา นั้น ๆ แต่ไม่ควรมากเกินไป เน้นให้เกิดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดที่จำเป็นก่อน

2.1.3 ความยืดหยุ่นของการวัดประเมิน โดยเน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนคะแนนประเมินผลการเรียนรู้ ให้ยืดหยุ่นได้ เช่น ครูผู้สอนการประเมินการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ให้สัดส่วนคะแนนน้อยกว่าการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ได้ โดยยึดหลักการประเมินเพื่อเรียนรู้ โดยเน้นเรียนให้รู้ฝึกให้เกิดทักษะ ครูผู้สอนสามารถเก็บคะแนนได้แต่ปรับสัดส่วนให้น้อยได้ โดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์ ถ้าวัดประเมินหลังจากเรียนรู้และฝึกทักษะจนเกิดแล้ว สามารถปรับเพิ่มสัดส่วนคะแนนได้ตามความเหมาะสม โดยอาจมีการสื่อสารและรับฟังนักเรียนเพื่อนำมาเป็นแนวทางการปรับได้ นักเรียนสามารถมีโอกาสดำเนินการมากกว่า ในสถานการณ์ปกติ เช่นสามารถรับ feedback ปรับแก้งาน ได้ โดยครูกับนักเรียนมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน

2.2 หลักการมีส่วนร่วม (Principle of Participation) รูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ เน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียนและ ผู้ปกครอง โดยมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน รับฟังข้อมูล โดยมีกลไก ในการมีส่วนร่วม โดยทาง โรงเรียนจะมีการสำรวจความคิดเห็นตั้งแต่ก่อนเริ่มจัดการเรียนรู้ ผ่านการใช้ รูปแบบการประเมินออนไลน์ที่ใช้ google form มีการสุ่มสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และข้อเสนอจากผู้ปกครอง มีการสำรวจความคิดเห็นของครูผู้สอน มีการประชุมแยกตามกลุ่มสาระฯ เพื่อสะท้อนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นักเรียนสามารถสะท้อนผ่านการเรียนการสอนในรายวิชา และอีกทั้งสามารถประเมินแสดงความคิดเห็นผ่านการประเมินออนไลน์ google form โดยข้อมูลจะถูกรวบรวม วิเคราะห์และส่งตรงมายังผู้อำนวยการและทีมบริหารของโรงเรียนที่มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นใช้กลไกการประชุมร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ประชุมรวมครู และการประชุมย่อยของกลุ่มสาระ เพื่อนำสารสนเทศ ไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาของครูผู้สอนและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการเรียนการสอน

2.3 การกระจายอำนาจ (Principle of Decentralization) รูปแบบการบริหารวิชาการฯ นี้ จะเน้นหลักการกระจายอำนาจไปยังครูผู้สอน ทีมผู้บริหารโดยผู้อำนวยการและรองฝ่ายวิชาการ จะเป็นแกนหลักในการรับฟังข้อมูล และเสนอแนะแนวทาง แต่ครูผู้สอนจะมีอำนาจการตัดสินใจ โดยจะมีการประชุมสะท้อนและอภิปรายให้ข้อเสนอ เพื่อเสนอแนวทางกว้างๆ ให้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยหัวหน้ากลุ่มสาระฯ นำไปสื่อสารกับคุณครูในกลุ่มสาระ เพื่อพิจารณาเลือกกำหนดแนวทางของกลุ่มสาระเอง จากนั้นรายงานผลการดำเนินงาน ผลการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ในประเด็นผลสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ โดยครูมีบทบาทหน้าที่

และอำนาจอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจเพื่อปรับแนวทางรูปแบบและวิธีการของการจัดการเรียนการสอน ทั้งส่วนของการวิเคราะห์คัดเลือกเนื้อหา ตัวชี้วัด วิธีการและแนวทางการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล โดยคำนึงถึงหลักการของรูปแบบการบริหารวิชาการฯ และแนวทางของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีข้อตกลงร่วมกัน

2.4 หลักการการสร้างความเข้าใจร่วม (Principle of Shared understanding) รูปแบบการบริหารวิชาการนี้ นอกจากหลักการเชิงบริหารที่ 3 ประการแล้วที่ได้ระบุนมาแล้วข้างต้น หลักการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็ถือว่ามีมีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้นสำหรับการบริหารวิชาการนี้ จะเน้นการสื่อสารในทุกช่องทางและแนวทางสำคัญสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ทีมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของทางโรงเรียน ว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งการรับข้อมูลสะท้อนการเรียนรู้จากผู้ปกครองและนักเรียน ที่นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

3. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบเพื่อให้สอดคล้องและต้องมีแนวทางและการดำเนินการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยมีการปรับรูปแบบให้เป็นการเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended-learning) และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานดังกล่าวบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดของโรงเรียน ทำให้สถานศึกษาหรือโรงเรียนจำเป็นต้องรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับสถานการณ์ดังกล่าว จากการวิเคราะห์แนวคิดพื้นฐานและประกอบการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทำให้สามารถสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยมีองค์ประกอบ 2 ส่วน ได้แก่ 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ 2) กระบวนการดำเนินการบริหารวิชาการ โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

3.1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รูปแบบการบริหารงานวิชาการจะต้องมีขอบข่ายเฉพาะ ทำให้ขอบข่ายหรือภารกิจดำเนินการด้านการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามกรอบแนวคิดของรูปแบบการ

บริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ ประกอบไปด้วย การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศการศึกษา ซึ่งในแต่ละขอบข่ายจะมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1.1 การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในขอบข่ายการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนตัวหลักสูตรสถานศึกษาแต่อย่างใด แต่เป็นการปรับหลักสูตรบางส่วน ทั้งในส่วนของเนื้อหา เป้าหมายตัวชี้วัด ซึ่งจัดทำเป็นบทเฉพาะกาล เพื่อปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเน้นการปรับโดยคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของเนื้อหา อีกทั้งความยากง่ายและความซับซ้อน เช่น พิจารณา เลือกเฉพาะ ตัวชี้วัดที่ต้องรู้ ปรับเลือกเนื้อหา ตามความยากง่าย/ธรรมชาติวิชา หรือลักษณะที่เป็นส่วนปฏิบัติ/ทฤษฎี เพื่อเลือกไปจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบออนไลน์หรือออนไซต์ ซึ่งเป็นการปรับหลักสูตรให้เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของสังคมทุกในระยะของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

3.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับการวางแผนงานด้านวิชาการ จะเป็นการวิเคราะห์กำหนดแนวนโยบาย ในการปรับเนื้อหา เป้าหมาย วิธีการ และ การวัดประเมินผล การเรียนรู้ สิ่งสนับสนุนต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะในส่วนของรูปแบบออนไลน์ ซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนของพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา โดยการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์กำหนดเป้าหมาย จัดทำกรอบในการดำเนินงาน ตลอดจน คู่มือ นิเทศ กำกับและติดตาม โดยคณะที่ผู้บริหารของโรงเรียนจะวิเคราะห์และอนุมัติให้ดำเนินการ

3.1.3 การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานสำหรับขอบข่ายนี้ จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการปรับการจัดการเรียนการสอนซึ่งเน้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended learning โดยวิเคราะห์ใช้ รูปแบบหลัก 2 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบออนไลน์ (online) และ รูปแบบออนไซต์ (onsite) ซึ่งการตัดสินใจเลือก 2 รูปแบบนี้อิงมาจากข้อมูลจากการสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครอง สัดส่วนของกรอบเวลา ระหว่างออนไลน์กับออนไซต์ จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของการแพร่ระบาดเน้นให้มีความยืดหยุ่นตามหลักการของรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ และมีการปรับในหลายมิติ โดยเฉพาะในส่วนของรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการเลือกใช้ทั้งส่วนของ แบบ Synchronous / Asynchronous และ Onscreen/Offscreen ผ่าน platform หลัก อย่าง

google classroom อย่างไรก็ตามครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ application หรือเครื่องมือ อื่นๆ ได้ ตามความถนัด และความคิดสร้างสรรค์ของตัวครูผู้สอนเอง แต่จะต้องมีการตกลงร่วมกันกับผู้เรียนในรายวิชาที่กำหนด และระบุแนวทางการใช้อย่างชัดเจน เพื่อป้องกันความสับสนของนักเรียน โดยในส่วนของกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ ครูผู้สอนจะจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ประเมินผล โดยใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้และplatform ให้สอดคล้องตามแนวทางของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

3.1.4 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในส่วนของขอบข่ายการพัฒนากระบวนการเรียนรู้นี้ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ 2 ส่วน ได้แก่ส่วนแรกจะเป็นส่วนของพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูผู้สอน ทั้งในด้านทักษะการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ การเรียนรู้การใช้สื่อและเครื่องมือการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งสำหรับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของครูนั้นจะมีการดำเนินการในหลายรูปแบบและวิธี เพื่อช่วยให้ครูพัฒนากระบวนการและทักษะที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับครูโดยมีการจัดการอบรมแบบปฏิบัติการ อีกทั้งการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนจากส่วนกลางของหน่วย ICT ของโรงเรียน โดยการเรียนรู้ของครูผ่านแนวทางการใช้ reflective practice : Experiential Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ใช้ action research วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ร่วมกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC หรือการประชุมกลุ่มแบบ knowledge Management KM แบบกึ่งทางการและไม่เป็นทางการซึ่งขึ้นอยู่กับมติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของคณะครู และเป็นกลไกสำคัญในการช่วยให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนผสมผสานที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุดในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19นี้และ ส่วนที่ 2 ส่วนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากการเรียนรู้ในเนื้อหา พัฒนาทักษะ และเจตคติตามตัวชี้วัดและเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้แล้ว ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีการปรับใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ การเรียนรู้ของนักเรียนได้มีการปรับเปลี่ยนไปค่อนข้างเยอะ โดยเฉพาะที่ต้องมีการเน้นการเรียนรู้มุ่งมาทางด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้นในรูปแบบการบริหารงานวิชาการครั้งนี้ ได้มุ่งส่งเสริมให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้แนวทางของทฤษฎีการเรียนรู้การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) สำหรับการเรียนรู้ในกิจกรรมทั่วไป และ ใช้แนวทางของการเรียนรู้แบบกำกับตัวเองจากการแนะนำ (Guided and self-directed learning) โดย อาศัยอภิปญญา หรือ Metacognition ซึ่งเป็นการตรวจสอบการเรียนรู้และการรู้คิดของตัวนักเรียนเอง ซึ่งจากแนวคิดและวิธีการนี้ จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนากระบวนการและทักษะเรียนรู้ของตัวเอง ให้พร้อมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้

3.1.5 การวัดประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในการบริหารงานวิชาการสำหรับสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เนื่องจากได้มีการปรับหลักสูตรเนื้อหาและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีการปรับเปลี่ยนไปโดยยึดหลักของความยืดหยุ่น ดังนั้นสำหรับการวัดและประเมินการเรียนรู้ในสภาวะการณีนี้อาจเป็นการวัดประเมินผลที่เน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) มากกว่าการประเมินเพื่อตัดสิน (Assessment of Learning for judgement) โดยยังคงยึดหลักแห่งความยืดหยุ่นเน้นประโยชน์แก่ตัวผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนการประเมินคะแนนให้สอดคล้องเหมาะสมกับสัดส่วนของรูปแบบ online กับ onsite หลักความยืดหยุ่นนั้นยังเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถมีโอกาสในการแก้ตัวเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตัวเอง ในกรณีที่นักเรียนมีผลการเรียนรู้จากวัดประเมินผลแล้วพบว่าตัวเองสามารถพัฒนาได้อีก และมีปัญหาจากการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่เป็นอุปสรรค

3.1.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับขอข่วยการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ จะส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom action research) เพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเองทั้งแบบออนไลน์และออนไซต์ เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองด้านทักษะการจัดการเรียนรู้และที่สำคัญก็คือเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โดยเฉพาะในส่วนของจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ และในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ใช้วิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อให้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของการพัฒนางานวิชาการ

3.1.7 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนต้องปรับรูปแบบเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์ การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นทางโรงเรียนในส่วนของบริหารงานวิชาการจึงมีการพัฒนาเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยครูผู้สอนสามารถตรวจวิเคราะห์คัดเลือกแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสมกับกับรายวิชาและวัยของผู้เรียน ซึ่งโดยมีกลไกของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการตรวจสอบก่อนและหลังการนำไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ ออนไลน์ เว็บไซต์ และ application เพิ่มเติม โดยมีระบบจัดเก็บ เป็น ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ online library and resources เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ทั้งในระหว่างเรียนในรายวิชาและการสืบค้นเรียนรู้เพิ่มเติม

3.1.8 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับขอข่วยงาน การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อศึกษานี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ โดยเฉพาะในส่วนของจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จะต้องมีความพร้อมมากที่สุดเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ซึ่งทำให้โรงเรียนโดยงานวิชาการจะต้องออกแบบพัฒนาระบบรองรับการเรียน

ออนไลน์ โดยมีการสำรวจความพร้อมผู้ปกครอง นักเรียน ด้านสื่ออุปกรณ์ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และทักษะการใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารและส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรู้ ผู้ปกครอง นักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานและส่วนซิงการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ นอกจากนี้ในส่วนของความพร้อมของครูผู้สอน ก็ได้มีการสำรวจความพร้อมครูด้านอุปกรณ์ และทักษะการใช้สื่อเพื่อการสอน การวัดประเมิน ส่งเสริมสนับสนุน ให้อุปกรณ์เครื่องมือตามความต้องการของครูผู้สอน นอกจากนี้ยังมีระบบการส่งเสริมในกรณีครูผู้สอนต้องการความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์เครื่องมือ มีห้องสตูดิโอ สำหรับครูผู้สอนที่ต้องการอัดคลิปการสอน หรือถ่ายทอดการสอนผ่านระบบของโรงเรียน

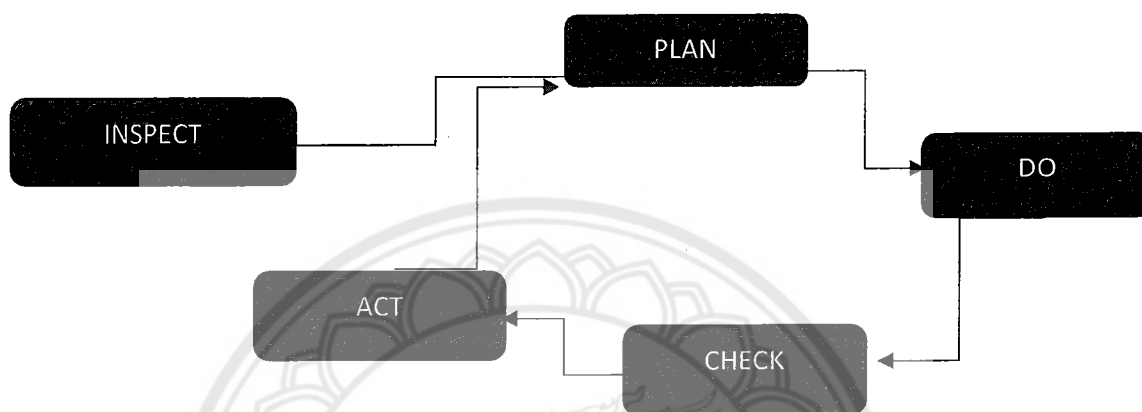
3.1.9 การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การนิเทศการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ เป็นไปในลักษณะ เพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความช่วยเหลือรวมทั้งเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูผู้สอนที่ท้ายที่สุดจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งผลกระทบต่อเชิงบวกโดยตรงกับผู้เรียน โดยการนิเทศจะใช้กลไกของกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยให้อำนาจแก่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และมอบให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยหัวหน้ากลุ่มสาระ มีการประชุมสะท้อน และสร้างระบบนิเทศติดตามที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้นๆ และมีการรายงานมายังงานวิชาการผ่านรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และนำข้อมูลมาประชุมอภิปรายในคณะที่ผู้บริหาร เพื่อการวิเคราะห์และพิจารณาและให้ข้อเสนอย้อนกลับไปยังกลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนตามลำดับต่อไป

สำหรับข่ายของการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 นี้จะเป็นขอบข่ายงานวิชาการที่มีความเฉพาะเจาะจงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับสังคมในระยะดังกล่าวนี้ซึ่งขอบข่ายทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงสอดคล้องกัน โดยมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายปลายทางเพื่อให้การเรียนการสอนของโรงเรียนสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างต่อเนื่องไม่สะดุดติดขัด ถึงแม้จะมีปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าพื้นที่ของโรงเรียนไม่เหมือนกับสถานการณ์ปกติ และการขับเคลื่อนดำเนินการของขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการจะต้องอาศัยกลไกและกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกัน ซึ่งมีรายละเอียดและอธิบายในหัวข้อด้านล่างนี้

3.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

กระบวนการของการบริหารงานวิชาการรูปแบบนี้ ใช้รูปแบบ I-PDCA ซึ่งปรับแนวคิดมาจาก Deming's cycle of PDCA ของ Deming, W. Edwards (1982) ซึ่งเป็นหลักการสำหรับการดำเนินกระบวนการบริหารงานทั่วไปที่ได้รับความนิยมในการนำไปปรับใช้ แต่สำหรับรูปแบบการบริหารงานวิชาการนี้ได้มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพิ่มเติมขั้นตอน โดยมีการผนวกขั้นตอนการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในขั้นแรก เป็น

ขั้น Inspect ซึ่งมีหลักการสำคัญก็คือ ก่อนจะเริ่มกระบวนการของขอบข่ายงานวิชาการใดๆ จะต้องมีการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญและเกี่ยวข้องก่อนที่จะต้องนำข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญมาพิจารณา ร่วมในการกำหนดวางแผนในขั้นต่อไป ในขั้น ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนการวิเคราะห์ ตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check) และขั้นดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา (Act) โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังแผนภาพแสดงด้านล่าง

แผนภาพแสดงวงจรขั้นตอนของ I-PDCA ของกระบวนการบริหารงานวิชาการ

ขั้นการตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (Inspect)

สำหรับการบริหารและดำเนินการกิจกรรมทางวิชาการใดๆ การตรวจสอบเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญมาก ดังนั้นสำหรับรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ ในขั้นตอนอันดับแรกนี้ จะเป็นขั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยที่ก่อนเริ่มกระบวนการใดๆ ของงานวิชาการ แต่ละส่วนที่รับผิดชอบขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ จะต้องสำรวจตรวจสอบ เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นและศึกษาข้อมูลก่อนที่จะนำไปพิจารณาใช้ในขั้นตอนการวางแผนในขั้นต่อไป ซึ่งอาจเป็นการศึกษาเอกสารข้อมูลย้อนหลัง หรือสำรวจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในขั้นวางแผน ซึ่งขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นมานี้จะช่วยให้การบริหารและดำเนินงานด้านวิชาการมุ่งไปถูกทิศทางมากขึ้น

ขั้นการวางแผน (Plan)

ในขั้นนี้ จะเป็นขั้นกำหนดเป้าหมาย ซึ่งจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนหน้า ซึ่งอาจจะมาจากการศึกษาปัญหาหรือโอกาสต่างๆ แล้วจากนั้นนำมาสร้างแผนการทำงานหรือกระบวนการที่จะทำให้งานวิชาการนั้นๆ ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถดำเนินการได้โดย กำหนดวัตถุประสงค์ของงานวิชาการนั้นๆ จากนั้นพัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการวางแผน แล้วพิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นใน

การวางแผน และพัฒนาทางเลือก รวมทั้งประเมินทางเลือก เพื่อเลือกสิ่งที่เป็นไปได้สูงสุด เพื่อการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับขั้นตอนต่อไป

ขั้นการปฏิบัติ (Do)

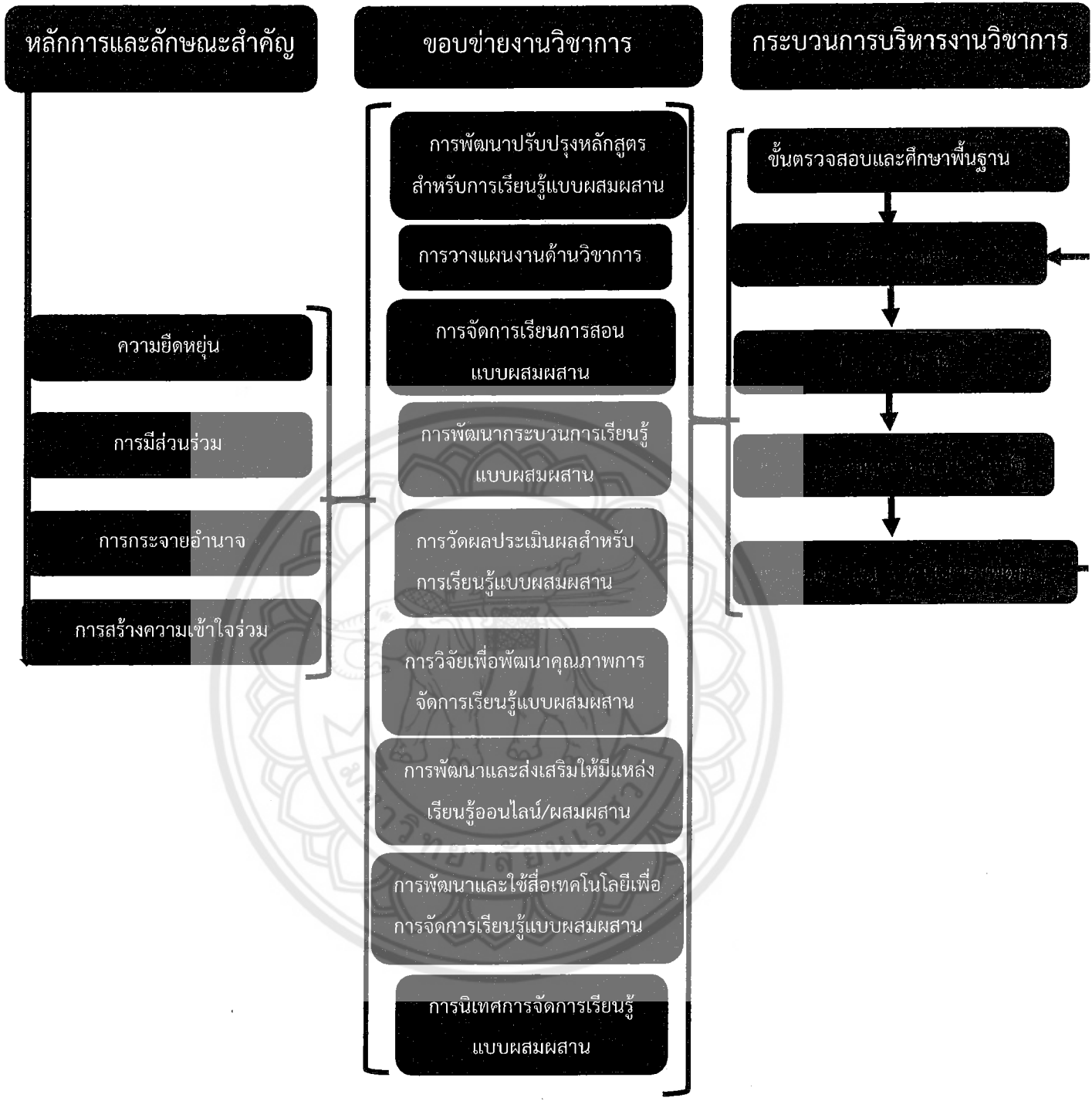
ขั้นปฏิบัติ จะเป็นขั้นตอนการดำเนินงานวิชาการนั้นๆ ซึ่งเป็นการลงมือทำตามแผนการที่ได้วางไว้และในระหว่างการดำเนินการนั้นจะต้องเก็บข้อมูลเพื่อหาจุดอ่อนหรือจุดที่สามารถพัฒนามากขึ้นได้ รวมถึงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ โดยมีการกำหนดโครงสร้างคณะทำงานรองรับที่ดูแลขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ โดยเฉพาะตามคำสั่งแต่งตั้งของแต่ละขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ ซึ่งมีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการดำเนินงาน เอาไว้อย่างชัดเจน

ขั้นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ (Check)

สำหรับขั้นตอนนี้ จะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบเพื่อหาแนวทางและวิธีพัฒนากระบวนการต่างๆ ของการดำเนินการขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ ให้ดีขึ้นหรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของโอกาสและอุปสรรคต่างๆ ในกระบวนการ ซึ่งขั้นตอนนี้จะเริ่มเมื่อมีการดำเนินงานในขั้นปฏิบัติและประเมินผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ โดยจะต้องมีข้อมูลที่เก็บรวบรวมด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปใช้สำหรับขั้นตอนต่อไป

ขั้นการดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา (Act)

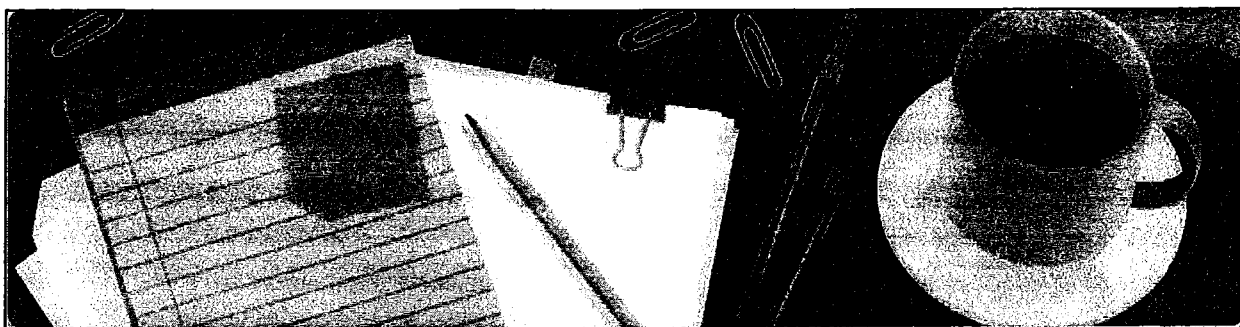
ขั้นนี้จะเป็นการนำผลเอาที่ประเมินตรวจสอบที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาแผนในการปรับปรุงการดำเนินการของขอบข่ายงานวิชาการนั้นๆ ต่อไป ซึ่งในขั้นตอนนี้จะนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบของการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

แผนภาพแสดง

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
 A model of academic administration for blended-learning management during COVID-19 Pandemic Situation

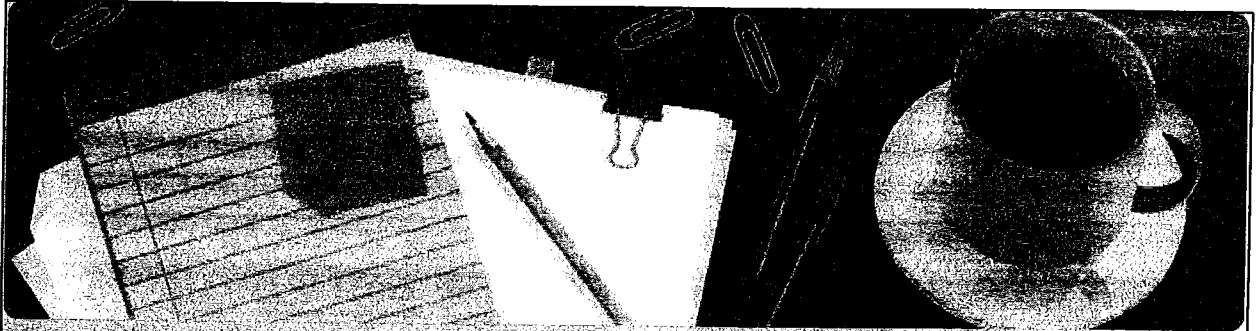

แบบสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ ของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน ออนไลน์ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัย นเรศวร ปีการศึกษา 2564

แบบฟอร์ม แบบสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2564 นี้ไม่รับค่าตอบแทนแล้ว
โปรดลองติดต่อเจ้าของแบบฟอร์ม หากคิดว่าเกิดความผิดพลาด

รายงานการจัดการเรียนการสอนล่วงหน้าด้วย ระบบ Online ของครูโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสำรวจความพร้อมของผู้ปกครอง ในการ สนับสนุนการเรียนออนไลน์ผ่าน Google Classroom โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัย นเรศวร

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อสอบถามความพร้อมของผู้ปกครอง ในการสนับสนุนการเรียนออนไลน์ ผ่าน Google Classroom ให้กับนักเรียน
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้ ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

หมายเหตุ

1. ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บรักษาเป็นความลับ สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของโรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร เท่านั้น
2. แบบสอบถามนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับรายบุคคล ดังนั้น หากท่านมีนักเรียนที่อยู่ใน การปกครองมากกว่า 1 คน ขอความกรุณาท่านทำแบบสอบถามนี้ตามจำนวนของนักเรียนที่อยูในการปกครอง

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านผู้ปกครอง ด้วยดี และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิให้สัมภาษณ์ข้อมูลรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

1. นายบุญกุล อ่ำอ่วม	รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
2. ครูสุรินทร์ชยุตม์ บุญประสพ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิดา จำรัส	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดิจิทัลการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
4. ว่าที่ร้อยตรี ดร. อีระชัย ชวงบุญศรี	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี
5. ว่าที่ร้อยตรี มนต์ ภูทวี	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา
6. นางวัชรภรณ์ สิทธิวงศ์	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนพะเยาพิทยาคม
7. ดร.สิริยุพิน ศุภรัตน์ชกคชนา	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิต "พิบูลบำเพ็ญ" มหาวิทยาลัยบูรพา
8. นางสมกมล วรรมทอง	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนสตรีนครสวรรค์
9. ดร. กัญญาวีร์ ชายเรียน	รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย
พิษณุโลก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

10. รองศาสตราจารย์ ดร. อีระศักดิ์ อุปไมยอริชัย	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
11. รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ มีสุวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก อีระภูธร	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
13. ดร. พันธุ์ทิพย์ ลิ้มปะพันธุ์	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-learning)
14. ดร. ปิยธันว์ เบญจเทพร์ศรี	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-learning)

1 **รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์**

2 **การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19**

3 **A MODEL OF ACADEMIC ADMINISTRATION FOR BLENDED-LEARNING MANAGEMENT**

4 **DURING COVID-19 PANDEMIC SITUATION**

5 สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ ปกรณ์ ประจันบาน อนุชา กอนพวง และ วาริรัตน์ แก้วอุไร

6 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

7
8 **บทคัดย่อ**

9 ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมาก สถานศึกษาจะต้องมี
10 รูปแบบบริหารวิชาการที่เหมาะสม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ
11 ความพร้อมของการจัดการเรียนสอนแบบผสมผสาน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อ
12 การจัดการเรียนรู้อยู่แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ 3) เพื่อศึกษาผล
13 การใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน บริบทการวิจัยเป็นโรงเรียน
14 ระดับมัธยมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งมีความพร้อมด้านอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ต เก็บ
15 รวบรวมข้อมูลโดยสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู แล้ววิเคราะห์
16 ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คนแล้วสังเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารวิชาการฯ และ
17 ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน แล้วปรับปรุงก่อนนำไปใช้ในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2563
18 และภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ข้อมูล
19 เชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและ
20 ผู้ปกครองมีความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสารในระดับมาก 2) รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
21 เพื่อการจัดการเรียนรู้อยู่แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย
22 หลักการและลักษณะสำคัญ และ องค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ 1 ขอบข่ายงานวิชาการ 9 ขอบข่าย และ
23 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ 5 ขั้นตอน รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯโดยภาพรวมมีความ
24 เหมาะสมอยู่ในระดับมากและมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) รูปแบบการบริหารงาน
25 วิชาการฯสามารถนำไปใช้ได้และส่งผลเชิงบวกต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ของครูและการเรียนรู้อยู่ของนักเรียน
26 อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีปัญหาและอุปสรรค

27
28 **คำสำคัญ:** รูปแบบการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้อยู่แบบผสมผสาน โรคโควิด-19

29 **Abstract**

30 COVID-19 pandemic situation has a crucial impact on school. As such, schools
31 need a proper academic administration model. The research purposes were 1) to survey
32 students', parents', and teachers' preparedness for blended-learning, 2) to create a
33 model of an academic administration for blended-learning management during COVID-
34 19 pandemic situation and to examine the implementation of the developed model
35 on teacher's learning management and students' learning. A mixed method research
36 design was employed. The research context was set in one high school under one
37 university administrative structure, equipped with current technology computers with
38 internet connection. Data collection was conducted by surveying teachers', students',
39 and parents' preparedness for blended- learning and then incorporated the obtained
40 data into the expert interview data to synthesize and create a model of academic
41 administration. After that, the developed model was evaluated by five assigned experts
42 and then improved, respectively. Then, the developed model was implemented,
43 simultaneously the data were collected, in the school during first and second semesters
44 of 2020 academic year and first semester of 2021 academic year. For data analysis,
45 content analysis technique was used for qualitative data while basic statistics of mean,
46 S.D. and percentage were used for quantitative ones. As a result, it was found that 1)
47 students', parents' and teachers' preparedness was at high level, 2) the developed
48 model of academic administration for blended-learning management consisted of its
49 principle and key aspects and two key components: nine academic areas and five steps
50 of academic management process, accordingly the developed model was considered
51 at high level be the experts, in over all, and in consistency with the practical data , 3)
52 the developed model was practical in school setting and has positive impacts on
53 teachers' learning management and students' learning. Even though, there were some
54 problems and obstacles.

55

56 **Keywords:** A Model of Academic Administration, Blended-Learning, COVID-19

57

58 บทนำ

59 จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ทั่วโลก ที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงใน
60 ทุกมิติของสังคม โดยเฉพาะระบบการศึกษาทั่วโลกที่ได้รับผลกระทบที่ส่งผลให้โรงเรียนมากกว่า 190
61 ประเทศต้องหยุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั่วคราวเพื่อลดพื้นที่เสี่ยงและจำนวนผู้ติดเชื้อลง
62 ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก (UNESCO, 2020) ดังนั้น การศึกษาผ่าน
63 ระบบออนไลน์จึงถูกยกระดับจากการเป็นตัวช่วยนอกหลักสูตรมาเป็นวิธีหลักที่จะช่วยให้การจัด
64 กิจกรรมการเรียนรู้ของระบบการศึกษาทั่วโลกเดินหน้าต่อไปได้ (PISA THAILAND project, 2020)
65 สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบ
66 และนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ในหลาย
67 ช่วงเวลาตามความรุนแรงของการระบาดในแต่ละพื้นที่ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นมา โดย
68 ให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการ
69 ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปิดเรียนของสถานศึกษา
70 ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ. 2563, เมษายน 9) และในช่วงปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ
71 นักเรียนจะต้องเรียนทางไกลแบบออนไลน์ (Online) ที่บ้าน และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
72 ไวรัสโควิด 19 นี้ ทำให้ต้องปรับเวลาเรียนใหม่ และจำนวนวันหลังจากเปิดเรียนที่มีการเรียนการสอน
73 ต้องลดลง แต่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเดิม
74 ดังนั้นภาระหนักจึงตกอยู่ที่โรงเรียนและครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตาม
75 หลักสูตรโดยที่เวลาต่อภาคเรียนน้อยลง (Wanichanan, 2020) โดยที่โรงเรียนและครูจะต้องมี
76 แนวทางสำหรับการจัดการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะต้องพิจารณาจากเงื่อนไขและ
77 ข้อจำกัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัย
78 ของเด็ก ดังนั้น สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีรูปแบบหรือแนวทางการจัดการศึกษา
79 โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การจัดการเรียนการ
80 สอนสามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่ขาดตอน และสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่คาดเดาได้ยาก
81 และเนื่องจากเป็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 นี้เป็นสถานการณ์ที่อุบัติใหม่ ไม่
82 เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทำให้การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการยังมีข้อมูล
83 ค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อมูลและองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาใน
84 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นๆ
85 อีกได้

86 ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด แนวคิดการเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการ
87 เรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ เป็นแนวคิดหลักสำคัญ หน่วยงานที่
88 เกี่ยวข้องได้ออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณา
89 จากเงื่อนไขความพร้อมและข้อจำกัดด้านต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งทำให้ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ
90 การเรียนการสอนและมาตรการการเรียนรู้ซึ่งปรับทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยง
91 กับการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาจึงต้องสร้างแนวทางที่เป็นรูปแบบสำหรับการบริหารจัดการที่
92 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์เช่นนี้ ให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพมากที่สุด
93 รูปแบบการบริหารวิชาการที่เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การ
94 จัดการเรียนการสอนมีการกำหนดแนวทางวิธีการที่เหมาะสม

95 จากการศึกษาและวิเคราะห์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์นี้
96 พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning) มีความสอดคล้องและ
97 เหมาะสมกับสถานการณ์ดังกล่าว โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended-Learning)
98 จะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการผสมผสานระหว่างกลยุทธ์ในการสอน และช่องทางในการสื่อสาร
99 เนื้อหาไปยังผู้เรียนหลากหลายวิธีเข้าด้วยกัน (Bersin and Associates, 2003, p.3) โดยสามารถ
100 เลือกรูปแบบและช่องทาง หรืออาจเป็น การผสมผสานวิธีการที่หลากหลายเข้าด้วยกันทั้งวิธีการสอน
101 สื่อ รวมถึงเทคโนโลยี การสอนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบดั้งเดิม หรือการจัดการ
102 เรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยเน้นให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนและลง
103 มือปฏิบัติจริง เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ
104 และบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ (Chaima, 2011, p. 11) โดยการจัดการเรียนรู้ในลักษณะของ
105 รูปแบบนี้จะต้องกำหนดแนวทางและหลักการในระดับการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น การเรียนรู้แบบนำ
106 ตนเอง (Self-directed learning) และการใช้อภิปัญญา (Metacognition) ในการตรวจสอบการ
107 เรียนรู้ของตัวเอง อีกทั้งในระดับการจัดการของสถานศึกษา ก็จะต้องมีรูปแบบการบริหารจัดการ
108 โดยเฉพาะรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้กำกับและกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้าน
109 วิชาการให้เหมาะสม

110 การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญมาก เนื่องจาก
111 เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร
112 การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาที่ถือได้ว่าเป็น
113 เครื่องบ่งชี้ความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร (Wonganutarojn, 2000, p. 2) และการ
114 บริหารงานวิชาการนั้น เป็นส่วนของกลไกหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยมุ่งปรับปรุง

115 พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพของผู้เรียนโดยที่ผู้เรียน
 116 นั้นได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ซึ่งคุณภาพของผู้เรียนส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการศึกษา
 117 โดยตรง (Phutinant, 2018, p. 52)

118 การบริหารงานวิชาการจะประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารมีบทบาท
 119 สำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ณ ช่วงเวลานั้นๆ เพื่อนำไปใช้ในการ
 120 วางแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นนำแผนไปดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนด และมีการ
 121 กำกับติดตามแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น และทำการประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรม
 122 เพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามกิจกรรมต่างๆ (Thaworn, 2016, p.30) ซึ่งการบริหาร
 123 กิจกรรมวิชาการทุกชนิดนั้นจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดย
 124 ต้องอาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการ
 125 ปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
 126 ของการศึกษา (Ruenglare, 2015, p. 33)

127 จากสภาพการณ์และแนวคิดข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จึงได้มุ่งศึกษาเพื่อสร้างรูปแบบการ
 128 บริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
 129 เพื่อให้การจัดการศึกษาสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพ
 130 สูงสุด และสามารถปรับประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ที่มีลักษณะที่คล้ายกันได้ในอนาคต

132 วัตถุประสงค์การวิจัย

133 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการ
 134 เรียนสอนแบบผสมผสาน 2) เพื่อสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการ
 135 เรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ
 136 การบริหารวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

138 วิธีดำเนินการวิจัย

139 การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารวิชาการฯ
 140 รวมทั้งศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ ในบริบทและสถานการณ์จริง ของโรงเรียนระดับ
 141 มัธยมศึกษาสังกัดกระทรวงอุดมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก

144 **กรอบแนวคิดการวิจัย**

145 กรอบแนวคิดของโครงการวิจัยนี้ นำเสนอใน ภาพ 1 ด้านล่างนี้

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

รูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ในสถานการณ์การแพร่ระบาด
โรคโควิด-19

การจัดการเรียนรู้แบบ
ผสมผสาน (Blended-
learning approach)

- การจัดการเรียนการสอนของครู
- การเรียนรู้ของนักเรียน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

156

บริบทและกลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้มีการกำหนดและคัดเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด แต่ใช้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ในจังหวัดพิษณุโลก ในปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1,441 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 681 คน และ นักเรียนหญิง 760 จำนวน และปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 1570 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย จำนวน 759 คน และ นักเรียนหญิง 811 จำนวน ครูในปีการศึกษา 2563 72 คน เป็นชาย 29 คน หญิง 43 คน และในปีการศึกษา 2564 รวม 84 ชาย 46 หญิง 46 บริบทของโรงเรียนที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลางใจเมือง ของอำเภอเมืองในตัวจังหวัด มีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์เครื่องมือทางเทคโนโลยีทั้งคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์การสื่อสารอื่น ๆ รวมทั้งมีระบบสัญญาณการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบไร้สาย หรือ WIFI ความเร็วสูง (Hi-Speed) ครอบคลุมพื้นที่ทั้งโรงเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้สำหรับการสังเคราะห์สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ไว้ 9 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการฝ่ายการบริหารงานวิชาการ 5 คน อาจารย์ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ 1 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตรวจประเมินเครื่องมือวิจัยและตรวจประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการจำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ซึ่ง

172 เป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรองศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1
 173 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็นอาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยระดับรอง
 174 ศาสตราจารย์และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศการศึกษา
 175 ซึ่งเป็นศึกษานิเทศระดับชำนาญการ และจบการศึกษาระดับปริญญาเอกมีประสบการณ์ด้านการจัด
 176 การศึกษาแบบผสมผสาน จำนวน 2 คน

177 เครื่องมือวิจัย

178 เครื่องมือวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย 1 แบบสอบถามเชิงสำรวจความพร้อมของนักเรียนและ
 179 ผู้ปกครองสำหรับการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน 2 แบบสอบถามเชิงสำรวจความพร้อม
 180 ของครูผู้สอนสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน 3 ชุดคำถามสำหรับการ
 181 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้ 4 แบบ
 182 ผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 แบบ
 183 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่
 184 ระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคน และ 6 กรอบการวิเคราะห์จัดการเรียนรู้ของครู
 185 และการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งเครื่องมือวิจัยทั้งหมดพัฒนาโดยคณะผู้วิจัยและผ่านการตรวจสอบโดย
 186 ผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะก่อนนำไปใช้ โดยแบบสอบถามเชิงสำรวจสร้างด้วย
 187 Google form และส่งผ่านไปยังครูที่ปรึกษาประจำชั้นเรียน เว็บไซต์และ Facebook ของโรงเรียน

188 **ขั้นตอนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล** ขั้นตอนการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ
 189 ดังนี้

190 ระยะที่ 1 การศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และ
 191 ครูผู้สอนของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในงานวิจัย
 192 ครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนทุกระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ปีการศึกษา 2563 ภาคเรียนที่ 1 และ 2
 193 และปีการศึกษา 2564 ภาคเรียนที่ 1 ผู้ปกครองจำนวนเดียวกับนักเรียน โดยคิดจากนักเรียนหนึ่งคน
 194 ต่อผู้ปกครองหนึ่งคน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนดังกล่าว จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์และ
 195 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เหมาะสมต่อไป

196 ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน
 197 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ด้วยชุดคำถามสำหรับสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบ
 198 การบริหารวิชาการฯ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ ร่วมกับข้อมูลการศึกษาเอกสารเชิงแนวคิด
 199 ทฤษฎีและข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับการตรวจประเมินความ
 200 เหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารวิชาการฯ จำนวน 5 คน จากนั้นคณะผู้วิจัยนำผล

201 ประเมินรูปแบบมาวิเคราะห์และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และเตรียมการนำรูปแบบการบริหารงาน
202 วิชาการ ฯ ไปทดลองใช้ต่อไป

203 ระยะที่ 3 ระยะการนำไปใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการ
204 เรียนการสอนแบบผสมผสาน ในระดับมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งสังกัดกระทรวงอุดมศึกษาฯ ในจังหวัด
205 พิษณุโลกโดย โดยมีการดำเนินการตามลำดับดังนี้ ประกาศใช้และชี้แจงเชิงนโยบายผ่านการประชุม
206 วิชาการของโรงเรียนเพื่อสื่อสารถึงหลักการและแนวทางต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบ
207 ผสมผสานกับครูผู้สอนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียน และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ไปยัง
208 กลุ่มเป้าหมายทั้งนักเรียนและผู้ปกครอง โดยครูที่ปรึกษาประจำชั้นและสายชั้นอีกทั้งสื่อสารผ่าน
209 Facebook page หลักที่เป็นทางการของโรงเรียน และเว็บไซต์หลักของทางโรงเรียน จัดอบรมพัฒนา
210 ครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลจากโรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากครู
211 ทุกคนเป็นรายบุคคล ผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
212 แบบออนไลน์และแบบผสมผสานตามกรอบการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครู และเก็บข้อมูลจาก
213 นักเรียนผ่านแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้ Google Form เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์
214 และแบบผสมผสานการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยังมี การอภิปรายกลุ่มเป้าหมายย่อย (focus
215 group discussion) กับตัวแทนครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัง ภาคเรียนละ 1 รวม 3 ครั้ง เกี่ยวกับการ
216 การจัดการเรียนรู้ของครู 18 คน และมีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวแทนของนักเรียน
217 และผู้ปกครอง นักเรียนจำนวน 24 คน ผู้ปกครอง 15 คน เพื่อวิเคราะห์การเรียนรู้ของนักเรียน

218 **การวิเคราะห์ข้อมูล** การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติพื้นฐาน ได้
219 แก่ ค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ (Percentage) และสำหรับการ
220 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Method) ตามแนวคิด
221 ของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา 4 ขั้นตอนของ Bengtsson (2016)

222

223 ผลการวิจัย

224 จากวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อและขั้นตอนวิจัยทั้ง 3 ระยะ ผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

225 1. ผลศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานของผู้
226 มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของ นักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

227 1.1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของนักเรียน จากการสำรวจนักเรียน
228 ที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 867 คน กระจายทุกระดับชั้นเรียนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 พบว่า
229 นักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร รวมทั้งอุปกรณ์แบบพกพาที่เป็นมือถือและ

230 แท็บเล็ตพีซี) คิดเป็นร้อยละ 96 และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานและมีทักษะสามารถใช้
 231 อุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสารสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์โดยการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก
 232 (ค่าเฉลี่ย 4.12 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. =0.65)

233 1.2 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่เป็น
 234 พ่อแม่และอยู่กับนักเรียน ร้อยละ 98 รองลงมาจะเป็นปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 1 และมีบางส่วนซึ่งเป็น
 235 ส่วนน้อยอยู่กับ พี่ชายและพี่สาว ด้านความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร คำตอบมีความ
 236 สอดคล้องกับคำตอบของกลุ่มนักเรียน โดยระบุว่ามียุภัณฑ์เครื่องมือสื่อสารอยู่ที่ร้อยละ 97 ด้าน
 237 ความพร้อมของสัญญาณอินเทอร์เน็ต ระบุว่ามีการใช้ทั้งแบบสัญญาณไร้สาย(wifi) ในตัวบ้านเป็น
 238 ส่วนมากคิดเป็นร้อยละ 90.5 และบางส่วนเป็นแบบสัญญาณมือถือ ช่วงความเร็วอินเทอร์เน็ต 10 –
 239 500 Mbps ด้านความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ปกครองอยู่ในระดับปาน
 240 กลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. = 0.46) และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
 241 เรียนออนไลน์ผ่าน Google Classroom ในระดับปานกลางถึงมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02 จากคะแนนเต็ม 5,
 242 S.D. = 0.68) และผู้ปกครองมีความพร้อมในภาพรวมที่จะให้การสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในการ
 243 เรียนการสอนออนไลน์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.32 จากคะแนนเต็ม 5, S.D. = 0.43)

244 1.3 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความพร้อมของครูผู้สอน พบว่าครูมีความพร้อม
 245 ด้านอุปกรณ์เครื่องมือการสื่อสาร (คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ หรือ Desktop) และแบบพกพา หรือ
 246 Laptop รวมทั้งอุปกรณ์แบบพกพาที่เป็นมือถือและแท็บเล็ตพีซี) คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งอุปกรณ์
 247 ส่วนตัวและจากทางโรงเรียน ด้านความรู้และทักษะ ครูผู้สอนส่วนมากร้อยละ 76 มีความพร้อมด้าน
 248 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนออนไลน์ และมีความบางส่วน ร้อยละ 18 ยังต้องความอบรม
 249 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และมีเพียงร้อยละ 6 ระบุว่าไม่มั่นใจต้องการความ
 250 ช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงคุณภาพระบุไปในทิศทาง
 251 เดียวกันว่า มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อสร้างความ
 252 มั่นใจและสามารถใช้เครื่องมือได้หลากหลาย ซึ่งอาจจัดในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการ

253 2. ผลการสร้างและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงาน
 254 วิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเป็น
 255 การสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเชิงเอกสารผนวกกับแนวคิดข้อสรุปเชิงสังเคราะห์
 256 ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารวิชาการ โดยได้รูปแบบ รูปแบบการบริหารงาน
 257 วิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังภาพ
 258 2 โดยรูปแบบการบริหารวิชาการนี้ประกอบด้วย หลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงาน

259 วิชาการฯ ได้แก่ หลักแห่ง ความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และหลักการ
 260 สร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ
 261 ได้แก่ 2.1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และ 2.2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยมี
 262 ส่วนประกอบต่างๆ ดังแสดงในภาพ 2 โดยมีการผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ดังในตาราง 1

263

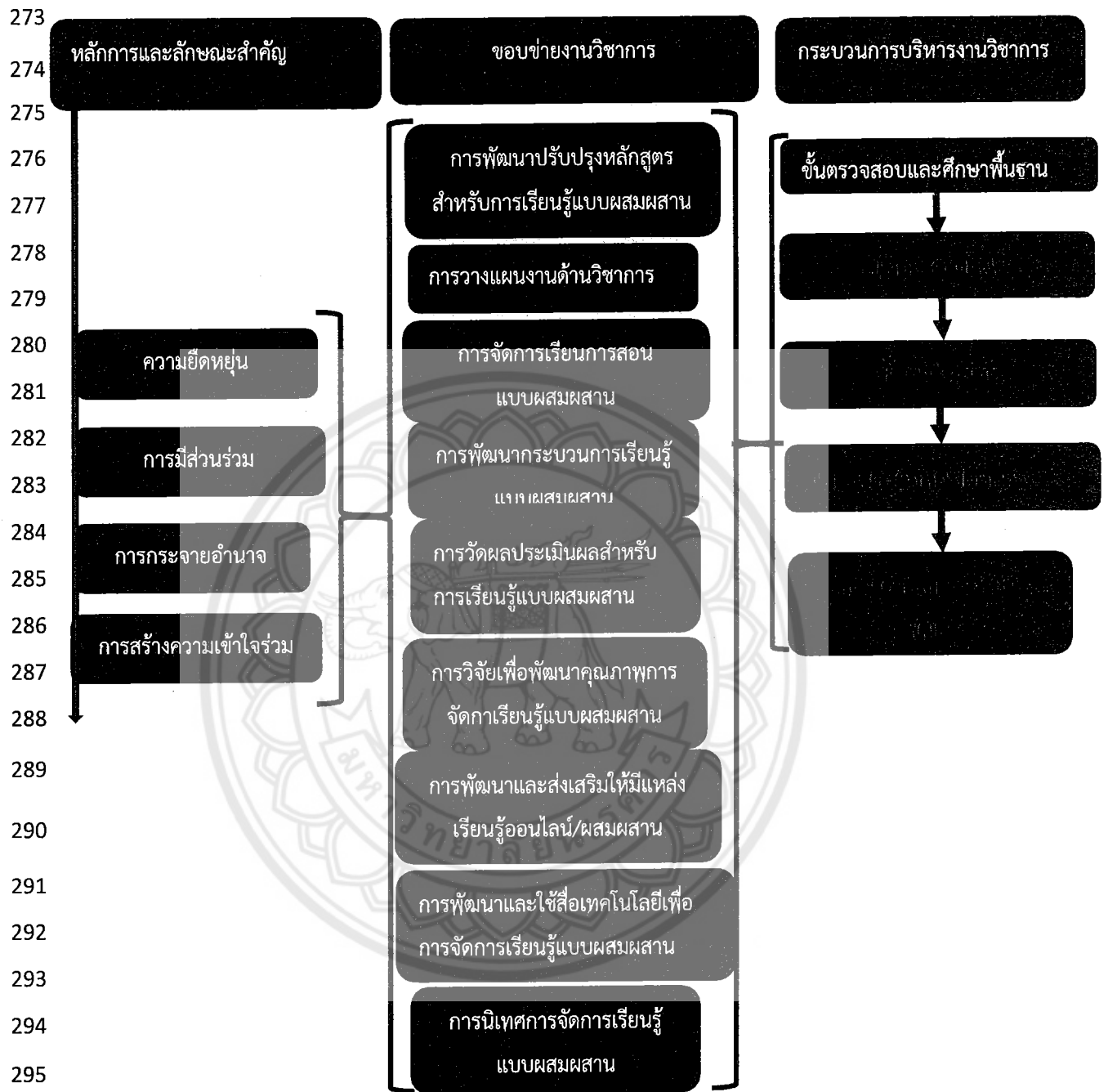
264 ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรง
 265 คุณวุฒิประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานภายใต้สถานการณ์
 266 การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ลำดับที่	รายการประเมิน	ระดับความเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ		ระดับเหมาะสม
		ค่าเฉลี่ย	S.D.	
1	ด้านความชัดเจนและถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯในภาพรวม	4.23	0.44	มาก
2	ด้านความเหมาะสมในภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.05	0.47	มาก
3	ด้านความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	3.97	0.67	มาก
4	ด้านความเป็นประโยชน์รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.50	0.60	มาก
5	ด้านความเหมาะสมของหลักการและลักษณะสำคัญของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.34	0.64	มาก
6	ด้านความเหมาะสมของขอบข่ายของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.34	0.47	มาก
7	ด้านความเหมาะสมของกระบวนการบริหารของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ	4.34	0.43	มาก
เฉลี่ยรวม		4.46	0.40	มาก

267 จากตาราง 1 พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ นี้ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิใน
 268 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.40) โดยระดับความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้าน
 269 ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.60) และค่าเฉลี่ยน้อยสุด
 270 คือด้านความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.67)

271

272

ภาพ 2

แสดงรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19

A model of academic administration for blended-learning management during COVID-19 Pandemic Situation

3. ผลการศึกษาประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

301 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ในช่วงแรก ก่อนเปิดเทอม ช่วงเดือน มีนาคม และ
 302 เมษายน 2563 อยู่ในช่วงเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้โรงเรียนมีการเตรียมพร้อมทั้งใน
 303 เรื่องการอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และแบบผสมผสาน และมีประชุม
 304 ชี้แจงและประกาศใช้รูปแบบการบริหารวิชาการและกำหนดให้มีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ใน
 305 ทุกระดับชั้นเรียน โดยมีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมต่างๆ ดังได้รายงานในข้างต้นของ
 306 ผลการวิจัยข้อที่ 1 โดย ในช่วงพฤษภาคม 2563 โรงเรียนได้ทดสอบระบบการเรียนการสอนแบบ
 307 ออนไลน์และการเข้าระบบชั้นเรียนของ google classroom จากนั้น โรงเรียนเปิดการเรียนการสอน
 308 ในรูปแบบออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2563 จนถึง 30 มิถุนายน 2563 เป็นระยะเวลาประมาณ
 309 1 เดือน หลังจากนั้นเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19เริ่มคลี่คลาย ทางโรงเรียนจึงได้
 310 กำหนดให้นักเรียนเข้ามาเรียนในพื้นที่โรงเรียน (Onsite) ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 63 เป็นต้นไป และ
 311 ในภาคเรียนที่ 2 เนื่องจากสถานการณ์มีการผ่อนคลายมาตรการมากขึ้น โรงเรียนจึงได้พิจารณา
 312 ดำเนินการเปิดการเรียนแบบออนไซต์ที่นักเรียนเข้าพื้นที่เรียนในห้องเรียน ในระหว่างนี้ทางโรงเรียนได้
 313 กำหนดให้ครูผู้สอนเปิดห้องเรียนออนไลน์แบบคู่ขนานเพื่อหากเกิดแพร่ระบาดรอบใหม่ ครูผู้สอน
 314 สามารถจะสลับรูปแบบกลับไปจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ทันที จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่ภาคเรียน
 315 ที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในช่วงเดือนเมษายน 2564 มีการระบาดอย่างรุนแรงของโรคโควิด-19 ทำให้
 316 โรงเรียนมีการเตรียมการและดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานอีกครั้ง โดยใช้รูปแบบการ
 317 บริหารงานวิชาการที่พัฒนาขึ้น โดยมีการประชุมวิชาการออนไลน์เพื่อประกาศใช้รูปแบบการบริหาร
 318 วิชาการฯและจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่เน้นออนไลน์

319 จากการวิเคราะห์ ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงปริมาณที่น่าสนใจมีดังนี้ ได้แก่ 1) ครูผู้สอนมีความ
 320 มั่นใจในการสอนแบบออนไลน์เพิ่มมากขึ้น ร้อยละ 90 ค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการสอนออนไลน์
 321 เริ่มแรกในเดือนมิถุนายน และกรกฎาคม 2563 น้อยถึงอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง (\bar{x} = 2.43,
 322 S.D. = 0.48) เปรียบเทียบกับช่วงเวลาใกล้เคียงกันในปีการศึกษาถัดมาคือ ช่วงพฤษภาคม และมิถุนายน
 323 2564 พบว่ามีค่าเฉลี่ยความมั่นใจในการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.05, S.D. = 0.67) ซึ่ง
 324 สูงขึ้นอย่างชัดเจน 2) ในการสอนแบบออนไลน์ ครูใช้วิธีการสอนสดแบบ synchronous ผ่าน
 325 google meet ร้อยละ 67 และ มีการอัดคลิปสอน แบบ Asynchronous แล้วแขวนไว้ที่ google
 326 classroom ร้อยละ 56 3) ครูมีการปรับรูปแบบและแนวการประเมิน ร้อยละ 86 จากจำนวนครู
 327 ทั้งหมด โดยปรับไปใช้การประเมินชิ้นงานและมีการกำหนดให้นักเรียนสามารถแก้ตัวได้แต่ระดับ
 328 คะแนนจะลดหลั่นลงไป 4) ครูมีการใช้ application เสริม นอกเหนือจาก Google Meet และ
 329 Microsoft Teams ที่เป็นโปรแกรมลิขสิทธิ์ของโรงเรียนและมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 62 และ

330 ส่วนมากเป็นครูรุ่นใหม่ ช่วงอายุ 25 – 35 ปี 5) ในการสอนแบบออนไลน์ในชั้นเรียนมีการปรับสัดส่วน
 331 โครงสร้างเวลาและเพิ่มกิจกรรมเพื่อชดเชยในช่วงการสอนออนไลน์ร้อยละ 48 ของจำนวนรายวิชา
 332 ทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิชาปฏิบัติ เช่น วิชาคอมพิวเตอร์ วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาศิลปะ และวิชาพล
 333 ศึกษา 6) ในภาพรวมครูมีความกังวลเกี่ยวกับคุณภาพการสอนออนไลน์ของตนเอง ร้อยละ 84 7)
 334 นักเรียนร้อยละ 83 ไม่เข้าใจรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์ในช่วงแรก 8) ในช่วงแรกของการเรียน
 335 ออนไลน์ นักเรียนเข้าเรียนใน google classroom เพียง ร้อยละ 56 ในการเรียนออนไลน์ในการแพร่
 336 ระบาดรอบแรก และสูงขึ้นเป็นร้อยละ 78 ในช่วงหลัง และ 9) นักเรียนเรียนออนไลน์ไม่ทัน ร้อยละ 65
 337 ในช่วงแพร่ระบาดรอบแรก และ ลดลงเหลือ ร้อยละ 42 ในการเรียนออนไลน์ในรอบการแพร่ระบาด
 338 รอบหลังและส่วนมากเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เข้าเรียนใหม่

339 ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่สรุปเป็นประเด็นหลักสำคัญได้ดังนี้

340 ● *ครูผู้สอนสามารถวางแผนและปรับแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานให้*
 341 *ยืดหยุ่นมากขึ้นตามสถานการณ์ โดยเฉพาะส่วนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ โดยเลือกตัวชี้วัดและ*
 342 *เนื้อหาที่มีความสำคัญ รวมทั้ง แนวทางการวัดประเมินผลที่ยืดหยุ่น เน้นการประเมินเพื่อการเรียนรู้*
 343 *และนักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองมากกว่าการตัดสิน โดยข้อมูลที่สอดคล้องจากการสัมภาษณ์*
 344 *ตัวแทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ที่ได้ระบุว่า “...ช่วงแรก มีความกังวลเกี่ยวกับการ*
 345 *สอนเพื่อให้ครอบคลุมตัวชี้วัด พอสมควร พอมีการประกาศในที่ประชุม [วิชาการของโรงเรียนแบบ*
 346 *ออนไลน์] ให้สามารถเลือกตัวชี้วัดที่ต้องรู้ เพื่อใช้ในการสอน รู้สึกผ่อนคลายมากขึ้น ไม่ต้องกังวล อีกทั้ง*
 347 *เลือกวิธีการวัดประเมินผลที่ไม่ใช่การสอบได้ ...” -ข้อมูลสัมภาษณ์รายบุคคลรหัส TMT06*

348 ● *การจัดทำห้องเรียนออนไลน์คู่ขนานมีประโยชน์ต่อครูและนักเรียน เมื่อมีการเรียน*
 349 *การสอนแบบออนไลน์ มีประโยชน์มากสำหรับครูและนักเรียน โดยครูสามารถสลับแบบออนไลน์ เมื่อมี*
 350 *สถานการณ์การแพร่ระบาดรอบใหม่ของโรคโควิด-19 อีกทั้งถ้าครูติดธุระหรือราชการ ที่ทำให้ไม่*
 351 *สามารถสอนแบบออนไลน์แบบปกติได้ก็สามารถปรับเป็นรูปแบบออนไลน์ได้ทันที ซึ่งสะท้อนได้จาก*
 352 *ข้อมูลการอภิปรายกลุ่มย่อยเฉพาะ ที่ระบุว่า “ผม [ครูวิทยาศาสตร์] ชอบที่ให้มีการทำห้องเรียน*
 353 *ออนไลน์แบบคู่ขนาน ที่เราสอนแบบออนไลน์ เวลาครูติดราชการ หรือธุระ สามารถ สั่งการและมอบให้*
 354 *นักเรียน เข้าเรียนรู้จากคลิปการสอนที่อัด [บันทึกไว้] แชนไว้ [Google] class room ได้ นักเรียน*
 355 *ยังสามารถกลับมาทบทวนเนื้อหาในคลิปได้อีก..” -ข้อมูลจากการอภิปรายกลุ่มสาระการเรียนรู้*
 356 *วิทยาศาสตร์ รหัสกลุ่ม GST01*

357

358

359 • *คุณภาพของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ไม่เท่าที่ควร* โดยครูมีการระบุว่าสอน
360 เนื้อหาไม่เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ระบุไว้ นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างน้อย นักเรียนมี
361 ความรับผิดชอบน้อย การเข้าชั้นเรียนค่อนข้างมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณด้านบ่นที่
362 ระบุร้อยละของนักเรียนที่เข้าชั้นเรียนออนไลน์น้อย โดยสะท้อนได้จากข้อมูลสัมภาษณ์ครูที่ระบุว่า
363 “หลายครั้งที่มีการถามตอบหรือกำหนดงานให้ทำระหว่างสอนในคาบเรียนออนไลน์ เด็ก [นักเรียน] ไม่
364 ค่อยมีการตอบสนอง ตรวจสอบความเข้าใจ [ในเนื้อหา] ของเด็ก[นักเรียน] ยาก อีกทั้ง นัดเรียนแล้ว
365 มาเข้าเรียน [ออนไลน์] 19 คน จาก 39 เหลือ...” -ข้อมูลสัมภาษณ์ครูรายบุคคลรหัส TTT02 ข้อมูล
366 ด้านบ่นสอดคล้องกับข้อมูลสัมภาษณ์นักเรียน ที่ระบุเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ว่า

367 “เวลาครูถาม บางครั้งก็ไม่อยากตอบ เพราะ ไม่รู้เขา [ครู] ถามอะไร และใคร [รู้สึก] อึดอัด
368 เรียนไม่รู้เรื่อง อยากเข้าไปเรียนแบบเข้าห้องเรียนแล้ว ตอนนี่ ปวดหลัง ปวดคอ ปวดลูก [ดวง]ตา ไม่
369 ไหวแล้ว” -ข้อมูลสัมภาษณ์นักเรียนรายบุคคลรหัส STDG4-8

371 **สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**

372 การวิจัยรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ
373 การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สามารถสรุปและอภิปรายประเด็นต่างๆ ได้ตามลำดับดังนี้

374 1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด โดยมีการศึกษา
375 ข้อมูลพื้นฐานด้านความพร้อมของ นักเรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และสถานศึกษา พบว่ามีความพร้อม
376 ค่อนข้างมาก ทำให้สามารถเลือกรูปแบบผสมผสานเพียง 2 แบบซึ่งเป็นแบบออนไลน์ร่วมกับออนไซต์

377 2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณการ
378 แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่พัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยมีองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้ ได้แก่ 1) หลักการและ
379 ลักษณะสำคัญรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ 4 หลัก ประกอบไปด้วย หลักแห่งความยืดหยุ่น

380 หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และ หลักการสร้างใจร่วมกัน 2) องค์ประกอบ
381 ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการฯ ได้แก่ 2.1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีขอบข่าย

382 ดังต่อไปนี้ การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสำหรับการเรียนรู้แบบผสมผสาน การวางแผนงานด้าน
383 วิชาการ การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบผสมผสาน การ
384 วัดผลประเมินผลการเรียนรู้แบบผสมผสาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบ

385 ผสมผสาน การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ออนไลน์/ผสมผสาน การพัฒนาและใช้สื่อ

386 เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน การนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ 2.2)

387 กระบวนการบริหารงานวิชาการ โดยมีขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนตรวจสอบและศึกษาพื้นฐาน ขั้นการวางแผน

388 ชั้นการปฏิบัติ ชั้นการตรวจสอบผลการปฏิบัติ ชั้นการดำเนินการปรับปรุงพัฒนา ความคิดเห็นของ
389 ผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, $S.D. = 0.40$)

390 3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครูและการเรียนรู้ของ
391 นักเรียนพบว่าครูสามารถปรับตัวและมีความมั่นใจมากขึ้นในส่วนของจัดการเรียนรู้ส่วนออนไลน์
392 และในส่วนของออนไลน์ ครูผู้สอนมีการปรับวิธีการและรูปแบบกิจกรรม และวิธีการวัดประเมินให้
393 ยืดหยุ่น ตามสถานการณ์ แต่ยังคงมีความกังวลในเรื่องของคุณภาพการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของ
394 ตนเอง นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนออนไลน์ค่อนข้างน้อยในช่วงแรกจากนั้นมีการ
395 ปรับตัวดีขึ้นเข้าใจแนวทางมากขึ้นตามลำดับช่วงเวลา

396 จากสรุปผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สามารถอภิปรายประเด็นหลักของรูปแบบการ
397 บริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
398 ได้ดังนี้ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 การเรียนการสอนได้มีการปรับเปลี่ยนไปทำให้
399 สถานศึกษาหรือโรงเรียนจะต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่เป็นการเฉพาะขึ้นเพื่อจัดการ
400 เรียนรู้เหมาะสมกับสถานการณ์ ซึ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นี้ทางคณะผู้วิจัย
401 เลือกใช้การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนสามารถดำเนินต่อเนื่องไปได้ไม่
402 ขาดตอน ซึ่งจะต้องมีหลักการและลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ หลักแห่งความยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วม
403 หลักการกระจายอำนาจ และหลักการสร้างความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผ่านขอบข่าย
404 งานวิชาการทั้ง 9 ขอบข่ายและกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีขั้นตอนเป็นวงจรการพัฒนา ซึ่งจาก
405 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯ ในบริบทจริง
406 ของโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัย พบว่า มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะด้านประโยชน์ของรูปแบบการ
407 บริหารงานวิชาการฯ ที่ส่งผลทำให้การเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนมีแนวโน้มใน
408 เิงบวกที่ดีขึ้นตามลำดับช่วงเวลาที่มีการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการฯดังกล่าว โดยเฉพาะประเด็นใน
409 เรื่องหลักของความยืดหยุ่น ไม่ว่าจะเป็น หลักสูตรเนื้อหา การจัดการเรียนการสอน การวัดและ
410 ประเมินผล โดยในด้านความยืดหยุ่นของตัวหลักสูตร ผู้สอนสามารถวิเคราะห์เลือกเนื้อหา ตัวชี้วัดที่
411 ต้องรู้เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์ระดับความยากง่ายของเนื้อหา เลือกเนื้อหาที่มีความซับซ้อน
412 ยากต่อการเรียนในรูปแบบออนไลน์สำหรับนักเรียนโดยปรับไปไว้สำหรับการเรียนแบบออนไลน์ หรือ
413 ในส่วนของออนไลน์จะถูกกำหนดไว้สำหรับเรียนเนื้อหาทฤษฎี ส่วนภาคปฏิบัติจะถูกกำหนดไว้ส่วน
414 ของการเรียนแบบออนไลน์ แต่ถ้ากิจกรรมปฏิบัติใดที่สามารถจัดแบบออนไลน์ได้ โดยใช้เครื่องมือ
415 ประเภท video based -assessment เช่น การใช้โปรแกรม Flipgrid โดยคำนึงถึงธรรมชาติของวิชา

416 และเนื้อหาส่วนนั้นๆ โดยดำเนินการตามหลักแห่งความยืดหยุ่นและกระจายอำนาจไปยังครูผู้สอนที่
417 สามารถเลือกแนวทางวิธีการและปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

418 สำหรับหลักความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ออนไลน์
419 นั้นครูผู้สอนสามารถปรับรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อม เครื่องมือและความถนัด ไม่
420 ว่าจะเป็น การเลือกแพลตฟอร์ม เลือกเครื่องมือ เลือกวิธีการ เช่นการบรรยาย อธิบาย วิเคราะห์
421 วิพากษ์ กิจกรรมแบบ active learning เน้นการสรุปความรู้โดยใช้รูปแบบสื่อแบบ infographic เป็น
422 ต้น โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะของนักเรียนตามบริบทเพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ออนไลน์
423 อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางและการปฏิบัติดังกล่าวสอดคล้องกับผลวิจัยของ Chamnian &
424 Chamnian (2018) ที่ระบุว่า การเรียนโดยใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับ
425 สิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนที่ดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ได้
426 กำหนดให้ใช้แนวทางดังกล่าวให้ครูผู้สอนให้ยึดหลักดังกล่าวอย่างชัดเจน

427 นอกจากนี้แล้ว ความยืดหยุ่นของการปรับรูปแบบและเวลาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงสุขภาพ
428 นักเรียน เช่น การปรับสัดส่วนเวลาระหว่าง on screen และ off screen ตามแนว synchronous
429 และ asynchronous โดยสามารถปรับส่วน 50/50 หรือ 60/40 โดยมีเป้าหมายเพื่อลดเวลาในการนั่ง
430 เรียนที่หน้าจอคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ เป็นเวลานานๆ เน้นให้นักเรียนพัฒนาและใช้อภิปัญญา
431 (meta cognition) ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของตัวเอง และเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ โดยเฉพาะ
432 ทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) ผ่านการแนะนำและให้ความช่วยเหลือ
433 scaffolding จากครู และกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทและความเป็นเจ้าของของ
434 กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ยังมีความยืดหยุ่นของการวัดประเมิน โดยเน้นการประเมิน
435 เพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) เป็นหลัก ครูผู้สอนสามารถปรับสัดส่วนคะแนน
436 ประเมินผลการเรียนรู้ ให้ยืดหยุ่นได้ เช่น ครูผู้สอนการประเมินการเรียนรู้ส่วนออนไลน์ให้สัดส่วน
437 คะแนนน้อยกว่าการเรียนรู้ส่วนออนไซต์ได้ โดยยึดหลักการประเมินเพื่อเรียนรู้ โดยเน้นเรียนให้รู้ฝึกให้
438 เกิดทักษะ ครูผู้สอนสามารถเก็บคะแนนได้แต่ปรับสัดส่วนให้น้อยได้ โดยเฉพาะในส่วนของออนไลน์
439 นักเรียนสามารถมีโอกาสแก้ตัวมากกว่าในสถานการณ์ปกติ เช่นสามารถรับ feedback ปรับแก้งาน ได้
440 โดยครูกับนักเรียนมีการกำหนดข้อตกลงร่วมกัน รวมทั้งมีการปรับลดการบ้านโดยเน้นการทำกิจกรรม
441 ให้เกิดการเรียนรู้ในช่วงคาบเรียนที่กำหนด ซึ่งเป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมและหลักการกระจาย
442 อำนาจของรูปแบบการบริหารวิชาการนี้

443 นอกจากนี้แล้ว การบริหารงานวิชาการยังยึดหลักการมีส่วนร่วมและหลักการสร้างความเข้าใจร่วม โดย
444 อาศัยกลไกการสร้างการสื่อสารในทุกช่องทางและแนวทางสำคัญสู่ทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะ

445 จะเป็น ทีมบริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความ
 446 เข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการของทางโรงเรียน ว่าด้วยเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบ
 447 ผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 รวมทั้งการรับข้อมูลสะท้อนการเรียนรู้จาก
 448 ผู้ปกครองและนักเรียน ที่นำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ให้มี
 449 ประสิทธิภาพมากขึ้นและบรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Intharaak (2001, p.
 450 9) ที่ได้กล่าวถึง หลักการบริหารงานวิชาการว่าด้วยเรื่องของหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ที่ว่า
 451 การปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการบริหารต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ต้องอาศัย
 452 หลักการมีส่วนร่วม การเสนอแนะและการพัฒนาในงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย
 453 โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพได้มากขึ้น การมีส่วนร่วมต้องเริ่มจาก การร่วมคิด ร่วมทำ
 454 และร่วมประเมินผล ซึ่งนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและอีกทั้งยังเป็นการสร้างความ
 455 เข้าใจอันหนึ่งอันเดียวเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางของการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้
 456 แบบผสมผสาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Puuysuwaan (2013, p. 230) และ Waannachot
 457 (2013, p 229) ที่สรุปไปในทิศทางเดียวกันว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา คือ
 458 โรงเรียนเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ทั้งในส่วนของของครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัด
 459 การศึกษาของโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนของจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จะต้องรับฟัง
 460 ข้อมูลจากทุกส่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chamnian & Chamnian (2018) ที่ระบุว่า การเรียนโดย
 461 ใช้สื่อออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียน และ
 462 หากต้องการดึงประสิทธิภาพของสื่อออนไลน์มาใช้ให้มากที่สุด ควรมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ
 463 หามาตรการร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในประเด็นเรื่องของคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
 464 ทั้งนี้อาจเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น พฤติกรรมเชิงวินัยในการเรียนของนักเรียน เองที่นักเรียน
 465 อาจมีการใช้อุปกรณ์ออนไลน์ในกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรมในการเรียนรู้ของรายวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ
 466 ผลวิจัยของ Chamnian & Chamnian (2018) ที่ระบุว่าปัญหาการใช้สื่อออนไลน์มีผลกระทบด้านลบ
 467 ต่อการเรียนของนักเรียน นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนเพราะเล่นโทรศัพท์มือถือ ซึ่งอาจทำให้ต้องมีการกำกับ
 468 นักเรียนหรือปรับเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตัวนักเรียน

469 สำหรับข้อเสนอแนะ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงหลักการที่และลักษณะสำคัญของรูปแบบ
 470 รวมทั้งบริบทแวดล้อมและสภาพปัญหาของแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยมีการศึกษาและสำรวจ
 471 ข้อมูลพื้นฐานความพร้อมต่าง ๆ จากส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหมด จากนั้นนำมาวิเคราะห์ตัดสินใจระบุเลือก
 472 รูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานแบบใดโดยคำนึงถึงบริบท ผู้เรียน และความพร้อมของสื่อ
 473 อุปกรณ์ของนักเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งมีการสร้างแนวทางและรูปแบบการสื่อสาร สร้างการมีส่วน

474 ร่วม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และหามาตรการร่วมกันในการส่งเสริมให้เกิดการจัดการเรียนรู้แบบ
475 ผสมผสานที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัด
476 การศึกษาที่ตั้งไว้ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในโรงเรียนที่สภาพบริบทและความพร้อมที่
477 แตกต่างกันไป เมื่อใช้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น
478 นี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่แตกต่างออกไปในการนำไปใช้

479

480

References

481

482 Bersin & Associates. (2003). *Blended learning*. Retrieved July 7, 2020, from

483 [https://www.tjaylor.net/research/Blended-Learning-What-Works-Bersin-](https://www.tjaylor.net/research/Blended-Learning-What-Works-Bersin-Associates-2003.PDF)

484 [Associates-2003.PDF](https://www.tjaylor.net/research/Blended-Learning-What-Works-Bersin-Associates-2003.PDF)

485 Chaima, N. (2011). *Developing a blended-learning management model by applying*

486 *information technology for increasing the Physical Education Institution*

487 *students' higher-order thinking*. Ed. D. Thesis, Khonkhan University, Khonkhan.

488 [in Thai]

489 Chamnian, M & Chamnian, K. (2018). Benefit, Problems and Solutions of Using

490 Online Media in Studies with Efficiency in Schools, Nakhon Si Thammarat

491 Province. *Ratchaphruek Journal*, 16(3). 113-121. [in Thai]

492 Intharaak, C. (2001). *Academic Administration*. Pattani: Department of Educational

493 Administration, Faculty of Education, Prince of Songkla University,

494 Pattani Campus. [in Thai]

495 Ruenglare, P. (2015). *A development of academic administrative system of network*

496 *center for enhancing educational quality of OBEC..* Ph. D. Thesis. Mahasarakham

497 University. Mahasarakham. [in Thai]

498 Phutinant, A. (2018). *A model of academic administration for excellency of local*

499 *administrative organization schools*. Ph. D. Thesis. Graduate School of Burapa

500 University, Choburi. [in Thai]

501 PISA Thailand Project. (2020). *How school and students prepare for online teaching*

- 502 *and learning system: the findings from PISA.* (online). Retrieved on May 22,
503 2020. from <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-51/>
- 504 Puuysuwaan, P. (2013). *Proper ways of participation in school educational*
505 *administration for parent and teacher association.* Ph. D. Thesis. Graduate
506 School of Silapakorn University. Nakhon Pathom. [in Thai]
- 507 Ruenglare, P. (2015). *A development of academic administrative system of network*
508 *center for enhancing educational quality of OBEC.* Ph. D. Thesis. Mahasarakham
509 University. Mahasarakham. [in Thai]
- 510 Thaworn, K. (2016). *A development of a model of academic administration as*
511 *education standard development teams of Chomchon Tessabaal 3 School*
512 *(Pinitpittayanusorn), under Nakhon Phanom Municipality.* Master Thesis.
513 Mahasarakham University. Mahasarakham. [in Thai]
- 514 UNESCO. (2020). *Education: From disruption to recovery.* [online] Retrieved on May 22,
515 2020. from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- 516 Waannachot, P. (2013). *A development of a sub-district high school administration*
517 *model for being quality school through best practice strategy.* Ph. D. Thesis.
518 Graduate School of Burapa University, Choburi. [in Thai]
- 519 Wanichanan, Ph. (2020: Online). *"Online Learning" Reflecting inequality? And Solution:*
520 *Education in Thailand during COVID-19 Crysis".* Retrieved May 20, 2020 from
521 <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99/125193> [in Thai]
- 524 Wonganutarojn, P. (2000). *Academic Administration.* Bangkok: SoonSueSerm [in Thai]

งบประมาณรายได้มหาวิทยาลัย
แบบเสนอโครงการวิจัย ประกอบการเสนอขอรับทุนอุดหนุนการวิจัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2564

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
(ภาษาอังกฤษ) Model of academic administration for blended-learning approach during COVID-19 pandemic situation

ส่วน ๓ : ลักษณะโครงการวิจัย

1. ประเภทการวิจัย

- พื้นฐาน
 ประยุกต์
 ทดลองและพัฒนา

2. กลุ่มการวิจัย (ระบุความสอดคล้องกับกลุ่มการวิจัยเพียงข้อเดียว)

- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
 วิทยาศาสตร์สุขภาพ
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. สาขาวิชาการ (ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับสาขาวิชาการ เพียงข้อเดียว)

- อาหาร สมุนไพร และสุขภาพ
 โลจิสติกส์
 พลังงานทดแทน
 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงนิเวศ
 อื่นๆ - การศึกษา: การจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

4. จริยธรรมการวิจัย

- เกี่ยวข้อง*
- จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
 กำตั้งดำเนินการยื่นเสนอขอใบรับรอง หมายเลขโครงการวิจัย.....
 ใบรับรองเลขที่..... ลงวันที่
- จรรยาบรรณการใช้สัตว์ทดลอง

- กำลังดำเนินการยื่นเสนอขอใบรับรอง หมายเลขโครงการวิจัย.....
- ใบรับรองเลขที่..... ลงวันที่
- ความปลอดภัยทางชีวภาพ
- กำลังดำเนินการยื่นเสนอขอใบรับรอง หมายเลขโครงการวิจัย.....
- ใบรับรองเลขที่..... ลงวันที่

*หมายเหตุ: ทั้งนี้ กองการวิจัยและนวัตกรรมจะไม่ดำเนินการจัดทำสัญญาหากไม่ได้รับสำเนาใบรับรองจริยธรรมการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไม่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้า ได้รับทราบ และเข้าใจ เกี่ยวกับ

- ประกาศมหาวิทยาลัยนเรศวร เรื่อง คุณสมบัติ หลักเกณฑ์โครงการวิจัยที่ต้องขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
- ประกาศมหาวิทยาลัยนเรศวร เรื่อง การกำหนดวิธีดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพในกำกับของคณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยทางชีวภาพ
- จรรยาบรรณการใช้สัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ของสภาวิจัยแห่งชาติ

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอยืนยันว่าโครงการวิจัยที่ขอส่งรับการสนับสนุนทุนวิจัยนี้ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับประกาศดังกล่าว หากภายหลังพบว่าข้อเสนอโครงการวิจัยนี้ มีความเกี่ยวข้อง ข้าพเจ้าจะรับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้น แต่เพียงผู้เดียว

ส่วน ข : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบ และคณะผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ สัดส่วนการทำวิจัย (%) 70
 หน่วยงาน โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยนเรศวร คณะศึกษาศาสตร์
 บทบาทในโครงการ หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ - สกุล รศ. ดร. ปกรณ์ ประจันบาน สัดส่วนการทำวิจัย (%) 10
 หน่วยงาน คณะศึกษาศาสตร์
 บทบาทในโครงการ นักวิจัย

ชื่อ - สกุล ผศ. ดร. อนุชา กอนพ่วง สัดส่วนการทำวิจัย (%) 10
 หน่วยงาน คณะศึกษาศาสตร์
 บทบาทในโครงการ นักวิจัย

ชื่อ - สกุล รศ. ดร. วารินทร์ แก้วอุไร สัดส่วนการทำวิจัย (%) 10
 หน่วยงาน คณะศึกษาศาสตร์
 บทบาทในโครงการ นักวิจัย

2. คำสำคัญ (Keywords) ของโครงการวิจัย

ภาษาไทย รูปแบบการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน โรคโควิด-19

ภาษาอังกฤษ Model of academic administration, blended-learning approach, COVID-19

3. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ทั่วโลก ณ วันที่ 21 มิถุนายน 2563 มีผู้ติดเชื้อสะสมทั่วโลกมากกว่าแปดล้านราย และเสียชีวิตทั้งสิ้นกว่าสี่แสนราย (กรมควบคุมโรค, 2020) โดยมีผู้ติดเชื้อสะสมในประเทศไทย 3,147 ราย และเสียชีวิตทั้งสิ้น 58 ราย (กรมควบคุมโรค, 2020) เพื่อป้องกันและชะลอการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 องค์การอนามัยโลกจึงประกาศให้ประชาชนทั่วไปหลีกเลี่ยงการอยู่ในที่ที่มีคนหมู่มากและแออัด ควรเว้นระยะห่างทางสังคมอย่างน้อย 1 เมตร (Social Distancing) ล้างมืออย่างสม่ำเสมอ และสวมใส่หน้ากากอนามัยขณะออกนอกเคหสถาน (World Health Organization, 2020) สำหรับแนวทางการป้องกันในประเทศไทย เนื่องจากขณะนี้ไทยไม่พบผู้ติดเชื้อในประเทศติดต่อกันเป็นเวลาหลายสัปดาห์ จึงทำให้รัฐบาลไทยผ่อนคลายนโยบายการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - 19 เป็นช่วงที่ 4 โดยประกาศยกเลิกห้ามประชาชนออกนอกเคหสถาน ผ่อนผันการเข้าอาคารสถานที่ของโรงเรียนหรือสถานศึกษา ผ่อนคลายให้ดำเนินการหรือทำกิจกรรมบางอย่างได้ และอนุญาตให้มีการขนส่งสาธารณะทุกประเภทข้ามเขตพื้นที่จังหวัด ทั้งนี้ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคตามมาตรฐานสากลอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การเว้นระยะห่างทางสังคม และการยอมรับระบบติดตามตัวผ่านแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์มือถือ (ข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2548 (ฉบับที่ 10) (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2548)

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ระบบการศึกษาทั่วโลกได้รับผลกระทบโดยตรงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ทำให้โรงเรียนมากกว่า 190 ประเทศต้องหยุดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั่วคราวเพื่อลดพื้นที่เสี่ยงและจำนวนผู้ติดเชื้อลง ส่งผลกระทบต่อเด็กนักเรียนมากกว่า 1,500 ล้านคนทั่วโลก (UNESCO, 2020) ดังนั้น การศึกษาผ่านระบบออนไลน์จึงถูกยกระดับจากการเป็นตัวช่วยนอกหลักสูตรมาเป็นวิธีหลักที่จะช่วยให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของระบบการศึกษาทั่วโลกเดินหน้าต่อไปได้ (PISA THAILAND, 2020) สำหรับประเทศไทยกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ทั้งในระบบและนอกระบบ ซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 และเปิดเรียนในวันที่ 1 กรกฎาคม 2563 โดยให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 19 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ, 2563, เมษายน 9) ในช่วงปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษนักเรียนจะต้องเรียนทางไกล (Online) ที่บ้าน ทำให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำในระบบการศึกษาไทย จากข้อมูลของสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU) พบว่า ปัญหาของครัวเรือนในประเทศไทยที่ใหญ่กว่าการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากที่บ้านคือ การไม่มีคอมพิวเตอร์ใช้ที่บ้าน หากเปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์เพียงร้อยละ 21 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 49 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 38 ขณะที่ ประเทศไทยมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีอินเทอร์เน็ตที่บ้านร้อยละ 68 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ร้อยละ 55 และค่าเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนาที่ร้อยละ 44 ในปี 2561 เสาวรัจรัตน์คำฟู (2020) จากสถาบัน THAILAND DEVELOPMENT RESEARCH INSTITUTE ได้แบ่งความพร้อมในการเรียนทางไกลของไทยได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนกลุ่มที่บ้านมีไฟฟ้า มีอุปกรณ์เข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ กลุ่มที่ 2 นักเรียนกลุ่มที่เข้าถึงไฟฟ้าได้ แต่ไม่มีอุปกรณ์ดิจิทัล คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และกลุ่มที่ 3 คือกลุ่มที่บ้านไฟฟ้าเข้าไม่ถึง (พงศ์ทัต วนิชานันท์, 2020) จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นปัญหาของการเรียนทางไกลคือการไม่มีอุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงสื่อและช่องทางการเรียนรู้ต่าง ๆ และอีกปัญหาสำหรับระบบการศึกษาไทยคือ ในสถานการณ์ปกติ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เรียนภาคเรียนละ 100 วัน แต่เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ทำให้ต้องปรับเวลาเรียนใหม่เป็นภาคเรียนที่ 1 มีเวลาเรียน 93 วัน และภาคเรียนที่ 2 เรียน 88 วัน แต่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามเดิมคือ ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องมีเวลาเรียนอย่างน้อย 1,000 ชั่วโมงต่อปี 1,200 ชั่วโมงต่อปี และ 3,600 ชั่วโมงต่อสามปี ตามลำดับ ดังนั้นภาระหนักจึงตกอยู่ที่โรงเรียนและครูผู้สอนที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรโดยที่เวลาต่อภาคเรียนน้อยลง (พงศ์ทัต วนิชานันท์, 2020)

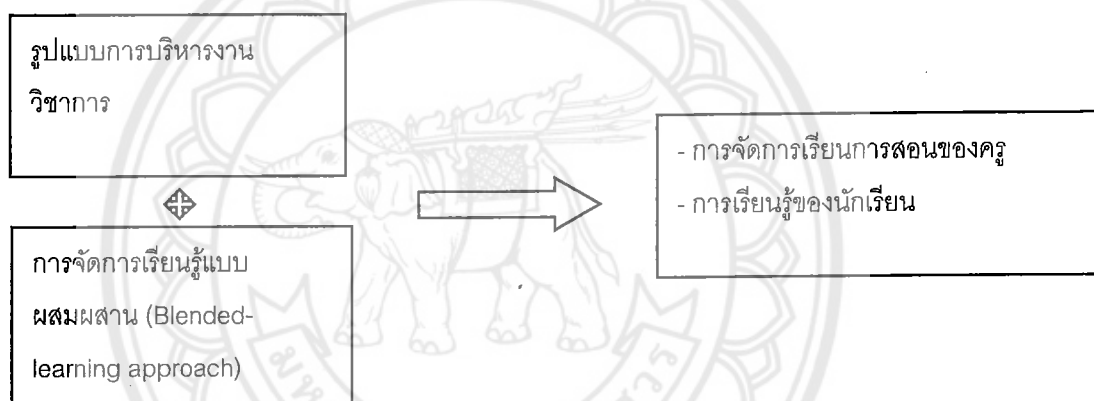
4. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และครูผู้สอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
3. เพื่อศึกษาประเมินผลการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

5. ทฤษฎี สมมุติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

6. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (Information) ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19

ในสถานการณ์โควิด-19 ระบาด เราควรเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้ที่นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้มารองรับ ด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก

สำหรับประเทศไทย ความท้าทายในการเปลี่ยนครั้งนี้ไม่ใช่แค่การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์โควิด-19 เท่านั้น แต่ควรเป็นการ “เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส” ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีกว่าเดิม ดังนั้นมาตรการการเรียนรู้ของไทยจึงไม่ควรปรับแค่กระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ต้องปรับใหญ่ทั้งระบบการเรียนรู้ที่ต้องสอดคล้องกันและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ของเด็ก โดยควรดำเนินการดังนี้

1. กระชับหลักสูตร ปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์โควิด-19 และสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทราบ หลักสูตรการศึกษาพื้นฐานของไทยในปัจจุบัน เน้นเนื้อหามาก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อสอนได้ครบถ้วน และไม่เอื้อให้นักเรียนมีส่วนร่วม (Active Learning) เท่าที่ควร และหากยังใช้หลักสูตรเดิมในการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ครูจะต้องใช้เวลาสอนมากขึ้นเพื่อสอนให้ครบถ้วน การปรับหลักสูตรให้กระชับควบคู่ไปกับจัดลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัดเรื่องโครงสร้างเวลาเรียนจะสามารถช่วยลดความกดดัน โดยยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ ตัวอย่างของ มลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ได้กระชับหลักสูตรโดยเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูสามารถนำไปวางแผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อสื่อสารให้เข้าใจถึงหลักสูตรที่เปลี่ยนแปลงไป

หลักสูตรแกนกลางไทยจัดประเภทตัวชี้วัดแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการสื่อสารแก่ครูและผู้ปกครอง หลักสูตรแกนกลางของไทยกำหนดตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” ในแต่ละสาระวิชาแล้ว แต่ต้องเพิ่มความชัดเจน โดยระบุเนื้อหาจำเป็นของแต่ละช่วงวัย และเปิดให้ครูมีอิสระในการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่นๆ ตามความเหมาะสม ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการควรให้ศึกษานิเทศก์ทำหน้าที่เป็นโค้ชให้แก่ครู โดยให้คำแนะนำในการเลือกตัวชี้วัดและเนื้อหาออกเหนือจากส่วนที่จำเป็นเพื่อให้เหมาะกับบริบทและสถานการณ์ของพื้นที่ อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการควรออกคู่มือหลักสูตรฉบับย่อสำหรับผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจบทบาทใหม่ และสามารถติดตามการเรียนรู้ของเด็กได้

นอกจากนี้ โรงเรียนต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์กรอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นของโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ ความยืดหยุ่นในการใช้เวลาและการเลือกรูปแบบการเรียนจะทำให้ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (personalized learning) ได้ ดังตัวอย่างของมลรัฐ Alberta ประเทศแคนาดา ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสาน (blended learning) โดยเน้นการกำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ได้แก่ 1) ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) 2) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และ 3) ชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

ส่วนในกรณีของสหรัฐอเมริกา พบว่า ให้ความสำคัญต่อการตอบสนองของผู้เรียนแต่ละคนแตกต่างกัน โดยจัดทำฐานข้อมูลของสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่ครูและนักเรียนสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ ยังเปิดช่องให้หน่วยงานอื่นๆ และแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุดชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่นิวซีแลนด์เตรียมชุดการเรียนรู้พื้นฐานให้นักเรียน ซึ่งประกอบด้วยคู่มือออนไลน์ และชุดการเรียนรู้ (สื่อแห้ง) เพื่อให้ นักเรียนทุกคนทั้งที่สามารถเข้าถึงและไม่สามารถเข้าถึงระบบเรียนออนไลน์สามารถใช้เรียนรู้ได้

ในกรณีของไทย แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ดังนั้นหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลง และเปิดช่องทางการสื่อสารให้ครูได้สอบถามข้อสงสัย ก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังสามารถเปิดให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา แลกเปลี่ยนเครื่องมือและเทคนิคใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยเพิ่มทางเลือกที่หลากหลายและเหมาะสมกับเด็กมากขึ้น

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ครูจะต้องเตรียมความพร้อมก่อนการสอนแบบใหม่ วิธีการหนึ่งคือ การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะหลังการระบาดของโควิดสิ้นสุดลง ทั้งนี้ควรเริ่มต้นโดยการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์การระบาด เช่น ครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งหมดหรือทั้ง

ปี ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคต

ในทางปฏิบัติ การจัดหน่วยการเรียนรู้สามารถจัดตามเนื้อหาหรือตามประเด็นที่น่าสนใจ และยังสามารถบูรณาการข้ามวิชาหรือในวิชาเดียวกัน หลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน เลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็ก และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป

เนื่องจาก การเสริมทักษะออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมจะทำให้ครูออกแบบหน่วยการเรียนรู้ได้มีคุณภาพมากขึ้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญในภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาสังคม ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็น “โค้ชหน้างาน” ให้แก่ครูต่อไป

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อไม่ให้เด็กเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ ครูกับนักเรียนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันลดลง ทำให้ครูไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ อาจทำให้ไม่สามารถรู้ปัญหาของนักเรียนได้ทันเวลา โดยเฉพาะความรู้ด้านภาษาและการคำนวณ ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาว การประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของเด็ก เพื่อให้ครูทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก โดยจะสามารถให้ feedback กับเด็กและปรับแผนการเรียนรู้ได้ตรงตามสถานการณ์ และการประเมินซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ (assessment as learning) ของเด็ก โดยครูเปิดโอกาสให้เด็กย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้เด็กมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อเด็กเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูได้

การประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะจึงต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและครูมากขึ้น วิธีหนึ่งที่ได้คือการประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของนักเรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ในกรณีของเด็กโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้เด็กได้อีกทางหนึ่งด้วย

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) ยังคงควรไว้ แต่ควรให้น้ำหนักการประเมินโอกาสทางการเรียนของเด็ก มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบ สถานการณ์โรคระบาดในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่เด็กจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นก็อาจส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (drop-out rate) เป็นต้น โดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย (ภูษิมา ภิญญสินวัฒน์, 2020)

เมื่อการศึกษาจะต้องพลิกโฉมไป สิ่งสำคัญที่จะต้องมีส่วนในตัวเด็กคือ สมรรถนะในการแก้ปัญหา ปรับตัว และเรียนรู้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงหรือท้าทาย เพราะฉะนั้น รูปแบบการศึกษาต้องเปลี่ยนจากระบบ Standardize ไปสู่ระบบการเรียนที่สนับสนุนศักยภาพบุคคล (Personalize learning) เป็นไปตามความสนใจเฉพาะบุคคลมากขึ้น มีจังหวะการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นขึ้น และฝึกการเรียนรู้ของเด็กผ่านการทำกิจกรรม หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคม สิ่งหนึ่งที่เรายกมาให้เห็นในตัวเด็กคือการที่เขาเข้าใจว่าตัวเองมีผลกระทบต่อโลกและสังคม เห็นความเชื่อมโยงในโลกใบนี้ ไม่ใช่การเรียนที่แยกส่วนตัวเองออกจากชุมชนหรือสังคมโลก เรื่องความเห็นอกเห็นใจ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ จะต้องเข้ามามีบทบาทมากขึ้นแน่ๆ ในบทบาทของครู ครูต้องช่วยเหลือกัน ไม่สามารถทำงานอยู่โซโล่ ตามที่ตัวเองเชี่ยวชาญได้ แต่ต้องมีการเชื่อมโยงและข้ามศาสตร์ เพราะการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เราไม่รู้ ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งไม่สามารถตอบโจทย์ได้ แต่ต้องดึงเอาความร่วมมือของหลายๆ ฝ่ายมารวมกัน เรา

พบว่าครูหลายคนต้องการเพื่อนร่วมทาง เวลาที่เขาอยากจะเปลี่ยนแปลงอะไรบางอย่างแล้วต้องทำคนเดียวมันเหนื่อยและยาก แต่เมื่อไรก็ตามที่เขาเจอเพื่อนที่มีอุดมการณ์ร่วมกัน หรืออยากแก้ปัญหาเหมือนกัน มันจะช่วยมากๆ ตอนนี้ชุมชนการเรียนรู้ของครูที่เกิดขึ้นเอง มาจาก passion ของครูจริงๆ ไม่ใช่สิ่งที่กระทรวงสั่งการ มันงอกงามมาก มีแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ครูแชร์ความรู้ให้กัน แคร่ประสบการณ์ที่เวิร์กและไม่เวิร์ก ไปจนถึงตัวอย่างบทเรียนที่น่าสนใจ หากโรงเรียนหรือคนที่มีความสามารถในการพัฒนาครูสนับสนุนการเรียนรู้ของครูโดยไม่เอาไปผูกกับตัวชี้วัดมาก แต่ให้ครูได้ตอบโจทย์หน้างานของตัวเอง และให้อิสระกับครู น่าจะช่วยให้ครูเกิดการเรียนรู้และจับมือไปด้วยกันได้ดีขึ้น ในเชิงระบบ ระบบจะต้องยืดหยุ่นขึ้น เพื่อพร้อมรับมือหรือปรับเปลี่ยนไปตามสภาพปัญหาหรือความเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคมบ้านเรา การกระจายอำนาจจะต้องเกิดขึ้น ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นในการจัดการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ blended learning ซึ่งก็คือการที่เด็กเรียนรู้ที่บ้านด้วย ในและโรงเรียนด้วย ภาพห้องเรียนขนาดใหญ่ที่มีเด็กมานั่งเรียนรวมกันอาจจะเป็นไปได้ในสถานการณ์นี้ ห้องเรียนอาจมีขนาดเล็กลง วันที่เด็กมาโรงเรียนอาจไม่ใช่ 5 วันต่อสัปดาห์ แต่อาจมีวันที่เรียนรู้ในชุมชนหรือที่บ้าน การกระจายอำนาจจึงต้องให้อิสระครูในการออกแบบการเรียนรู้ตามบริบทพื้นที่ เราเคยไปคุยกับครูบางท่านที่ต่างจังหวัด เขาบอกว่าการสอนออนไลน์เป็นไปได้ไม่ได้เลย เพราะเด็กบางคนอยู่บ้านกับยาย ไม่มีแม่แต่มีอื้อ เพราะฉะนั้น ครูคือผู้รู้โจทย์ในพื้นที่ของเขา

ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการถือได้ว่าเป็นงานหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการ ด้วยอิสรภาพคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนา การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ตลอด จนการการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการ พัฒนาคุณภาพนักเรียนรู้ ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่าง มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยแบ่งงานตาม โครงสร้างการกระจายอำนาจ 12 งานประกอบ ด้วย การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียน รู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการ เรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันการศึกษา การ ส่งเสริมด้านความรู้แก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 33)

จากแนวคิดข้างต้น รูปแบบการบริหารวิชาการที่เน้นการจัดการเรียนรู้แนวผสมผสาน (Blended-learning approach) จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำเอาข้อดีของการเรียนแบบออนไลน์ (online) และแบบเผชิญหน้าหรือการเรียนในห้องเรียน (onsite) มาผสมผสานและ ประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนทั้งยังเป็นการรวมปฏิสัมพันธ์บนการเรียนแบบออนไลน์และการ มีส่วนร่วมในการเรียนแบบดั้งเดิมและสนับสนุนปฏิสัมพันธ์โดยการติดต่อแบบส่วนตัว (ปณิตา วรณพิรุณ, 2551 หน้า 57) ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) นี้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีข้อจำกัดหลายประการที่เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษา ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการและจัดการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

7. เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (2020). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)*. (online).
สืบค้น เมื่อ 20 เมษายน 2563 จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/>
- โครงการ PISA Thailand. (2020). *โรงเรียนและนักเรียนมีความพร้อมเพียงใดกับการเรียนการสอนผ่านระบบ
ออนไลน์: ข้อค้นพบจาก PISA*. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2563 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-51/>
- ปณิตา วรณพิรุณ. (2551). *การพัฒนารูปแบบการเรียนบนเว็บแบบผสมผสานโดยใช้ ปัญหาเป็นหลักเพื่อ
พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตปริญญาบัณฑิต*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พงศ์ทัศ วนิชานันท์. (2020). "เรียนออนไลน์" สะท้อนเหลื่อมล้ำ? กบทางออก "การศึกษาไทยในช่วงวิกฤตโค
วิด-19". [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2563 จาก
<https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%94%E0%B9%87%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%99/125193>
- ภูษิมา ภิญญสินวัฒน์. (2020). *จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศ
สู่การจัดการเรียนรู้ของไทย*. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2563 จาก <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2548). *พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน 2548
(ฉบับที่ 10)*. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 22 พฤษภาคม 2563 จาก
<http://web.krisdika.go.th/ipads/data/roact001curfew48.pdf>
- เสาวรัจ รัตนคำฟู. (2020). *วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัลเพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียน
ออนไลน์*. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2563 จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>
- อชิษฐานัน คงทรัพย์. (2020). *โรคใหม่' สร้าง 'โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่' : อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-
19*. [ออนไลน์] สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2563 จาก <https://www.the101.world/future-of-thai-education-after-covid19/>
- UNESCO. (2020). *Education: From disruption to recovery*. [online] Retrieved on May 22,
2020 from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- World Health Organization (WHO). (2020). *Advice on the use of masks in the context of
COVID-19*. [online] Retrieved on June 10, 2020 from [https://www.who.int/publications/i/item/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)-outbreak](https://www.who.int/publications/i/item/advice-on-the-use-of-masks-in-the-community-during-home-care-and-in-healthcare-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak)

8. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสำรวจข้อมูลพื้นฐานสภาพความพร้อมของนักเรียน ผู้ปกครอง และคุณครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนทุกระดับตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ปี การศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 1462 ผู้ปกครองจำนวนเดียวกับนักเรียน โดยคิดจากนักเรียนหนึ่งคนต่อผู้ปกครองหนึ่งคน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนดังกล่าว จำนวน 60 คน การวิจัยครั้งนี้ ไม่ได้ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นการขอความร่วมมือให้ทุกคนเข้าร่วมตอบแบบสอบถามออนไลน์

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดกลางไปจนถึงใหญ่ ในบริบทเขตเมือง และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 9 คน ใช้สำหรับการเสนอความคิดเห็นและให้ข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน และ กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประเมินและด้านบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง สำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ที่สร้างขึ้น

ระยะที่ 3 ระยะการนำไปใช้และประเมินผลติดตามการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดย เก็บข้อมูลจากครูทุกคน เป็นรายบุคคล และจัดทำ การอภิปรายกลุ่มเป้าหมายย่อย (focus group) ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนที่ดำเนินการเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครู และมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนและผู้ปกครองโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) เพื่อศึกษาผลการการใช้รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

9. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กิจกรรม	เดือนที่												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการวิจัยและวางแผน	■												
2. ออกแบบและพัฒนาเครื่องมือวิจัย	■	■											
3. เก็บข้อมูลวิจัยตามระยะต่างๆ ทั้ง 3 ระยะ			■	■	■	■	■	■	■				
4. เขียนรายงานโครงการวิจัย									■	■	■		
5. เขียนบทความวิจัยเพื่อการตีพิมพ์										■	■		
6. ตรวจสอบและจัดทำรูปเล่มสมบูรณ์											■	■	
7. เผยแพร่ผลงานวิจัย												■	■

10. งบประมาณของโครงการวิจัย

รายละเอียดค่าใช้จ่าย	งบประมาณ
1. หมวดค่าตอบแทน	
1.1 ที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิ	5,000
1.2 ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบฯ 9 คน x 1,000 บาท	9,000
1.3 ค่าตอบแทนนิสิตช่วยงาน 2 คน x 100 บาท x 120 วัน	24,000
1.4 ค่าตอบแทนนักวิจัย	20,000
2. หมวดค่าใช้สอย	
2.1 ค่าประเมินรูปแบบการบริหารวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 1,500 บาท x 5 คน	7,500
2.2 ค่าจัดทำรูปเล่มวิจัย	7,500
2.3 ค่าจัดทำเอกสารและจัดส่ง	10,000
2.4 ค่านำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการ	10,000
3. หมวดค่าวัสดุ	
3.1 ค่ากระดาษและถ่ายเอกสาร	5,000
3.2 ค่าหมึกถ่ายเอกสาร	2,000
รวม	100,000

หมายเหตุ : ถัวเฉลี่ยจ่ายทุกรายการ

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (ระบุ ผู้ใช้ประโยชน์ หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์)

จากการวิจัยครั้งนี้ จะได้รูปแบบและแนวทางสำหรับการบริหารจัดการงานด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19ที่สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้ในระดับโรงเรียน หรือสถานศึกษาต่างๆ รวมทั้งระดับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีความสนใจในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่เน้นการใช้เทคโนโลยีร่วม

12. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

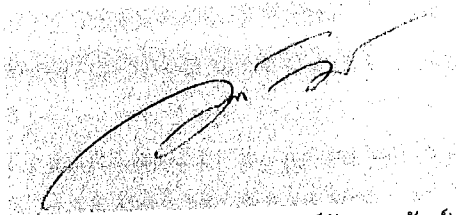
ผลงานวิจัยในครั้งนี้จะถูกนำไปเผยแพร่ในการประชุมวิชาการและเผยแพร่ในรูปแบบของบทความวิจัยที่ใช้เป็นแนวทาง และการอ้างอิงเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้แนวผสมผสาน และมีการส่งบทความวิจัยเล่มเต็มไปยังกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนสาธิตกว่า 21 สถาบันในเครือข่าย รวมทั้งนำเสนอในงานประชุมวิชาการ สาธิตวิชาการ ครังถัดไป

13. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

ประเภท	ประเภทของผลงาน	จำนวน
ตัวชี้วัดหลัก	1. สิทธิบัตรผลงาน
	2. อนุสิทธิบัตรผลงาน
	3. ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติที่มีค่า Impact Factor (ที่อยู่ในฐานข้อมูล Web of Science (ISI เดิม) หรือ Scopus) เรื่อง
	4. ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ (ไม่มีค่า Impact Factor) (ที่อยู่ในฐานข้อมูล Web of Science (ISI เดิม) หรือ Scopus) เรื่อง
	5. ตีพิมพ์ในวารสารระดับประเทศ (อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 1)	...1..เรื่อง
ตัวชี้วัดรอง	6. นำเสนอในการประชุมวิชาการในระดับนานาชาติ ที่มีการตีพิมพ์บน Proceedings	...1.. เรื่อง
	7. นำเสนอในการประชุมวิชาการในระดับชาติ ที่มีการตีพิมพ์บน Proceedings เรื่อง
	8. บทความวิชาการ ตำรา หนังสือที่มีการรับรองคุณภาพ เรื่อง
	9. ได้สิ่งประดิษฐ์ อุปกรณ์ เครื่องมือ หรืออื่นๆ เช่น ฐานข้อมูล Software ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือนำไปใช้เชิงพาณิชย์และได้รับการรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชิ้น
	10. ลิขสิทธิ์ เรื่อง
	11. ถ่ายทอดผลงานวิจัย / เทคโนโลยีสู่กลุ่มเป้าหมายและได้รับการรับรองการใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	...2..คน/ หน่วยงาน

14. คำชี้แจงอื่นๆ (ถ้ามี)

โครงการวิจัยนี้ได้ดำเนินการอย่างเร่งด่วนอันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่มีผลกระทบอย่างมากมายในทุกภาคส่วน รวมทั้งหน่วยงานทางการศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาต่างๆ ดังนั้น โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานที่จะต้องศึกษาพัฒนาแนวคิดนวัตกรรมให้ตอบโจทย์สภาพปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นอย่างทัน่วงที และผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆ และเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ เกี่ยวข้อง ต่อไป จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยแบบเร่งด่วนในครั้งนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สกนธ์ชัย ชะนูนนท์)

วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2563

หัวหน้าโครงการ

15. ข้อคิดเห็นต่อโครงการ

.....
.....

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อังคณา อ่อนธานี)

วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2563

16. ข้อคิดเห็นต่อโครงการ

.....
.....

คณบดีหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปกรณ์ ประจันบาน)

วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2563

ดำ บรรพ์และผลิตภัณฑ์. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้. 8

(1). หน้า 51-66.

อรพรรณ ธนะขำ, อัญชลี สิริกุลขจร, สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ (2559). ผลการใช้กิจกรรมการเรียนรู้อย่างมี
บริบทร่วมกับกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 7E ที่มีต่อสมรรถนะการใช้ประจักษ์พยานทาง
วิทยาศาสตร์ เรื่อง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วารสารศึกษาศาสตร์. 27
(2). ชลบุรี หน้า 98-102 หน้า 82-97

ดารารัตน์ ชัยพิลา, สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานตามแนวคิด
STEM Education เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่อง
ปฏิกิริยาเคมี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วารสารศึกษาศาสตร์. 27 (2). ชลบุรี หน้า 98-102

มณีนรัตน์ แทนพรมา และ สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ (2558). ผลของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อม เรื่องสารนาโนในชีวิตประจำวันที่มีต่อการคิด
วิเคราะห์และการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ 26 (3).
ชลบุรี. หน้า 267-278.

สกนธ์ชัย ชะนูนันท์. (2557). การเขียนเพื่อการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ : บทวิพากษ์เชิงทฤษฎีและ แนว
ปฏิบัติในชั้นเรียน วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 16 (4). พิษณุโลก. หน้า 200-211

สกนธ์ชัย ชะนูนันท์. (2553). WHAT HAPPENS? WHEN COMPUTER GAMES ENTER SCIENCE
CLASSROOM: BOOSTING SCIENCE TEACHING AND LEARNING WITH COMPUTER GAME
TECHNOLOGIES. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. 12 (3). พิษณุโลก. หน้า 195-
207

ข. ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ

- Chuenjid Kongkaew, C. Norman Scholfield, Teeraporn Supapaan, Claire Mann,
PajareeMongkhon, and Skonchai Chanunon. (2019). Impact of research-based learning on
student knowledge and assessment in pharmacoepidemiology: A one-group pretest-posttest
experimental study. *Thai Journal of Pharmaceutical Sciences*. 43 (4): 236-241 (SCOPUS)
- Rahmat, I., & Chanunan, S. (2018). Open Inquiry in Facilitating Metacognitive Skills on High
School Biology Learning: An Inquiry on Low and High Academic Ability. *International Journal of
Instruction*. 11(4), pp. 593-606. <https://doi.org/10.12973/iji.2018.11437a> (SCOPUS)
- Chanunan, S. & Bruckner, M. (2017). Emerging educational technologies in higher
educational institutions: The current trends and impacts from Thailand universities'
perspectives. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. 4 (1) pp:
89-103. (Google Scholar)

ค. ผลงานอื่นๆ เช่น ตำรา บทความ สิทธิบัตร ฯลฯ

- เอกสารประกอบการสอนรายวิชา การจัดการเรียนรู้ 2